

“ТОЛГОЙТ ДЭД ТӨВ БАРИХ ТӨСӨЛ”-ИЙН 2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

/АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР:0004103 /

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	4
1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл.....	4
1.2. Төслүүдийн товч танилцуулга, хэрэгжилтийн байдал.	5
2. ТОЛГОЙТ ДЭД ТӨВИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НЭЗ-ИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ.....	10
2.1. Физик газарзүй.....	10
2.2. Уур амьсгалын үндсэн үзүүлэлт	11
2.3. Агаарын чанар	12
2.4. Геологийн тогтоц:.....	12
2.5. Гадаргын усны бүрэлдэх онцлог	12
2.6. Гидрогеологийн нөхцөл	13
2.7. Хөрсөн бүрхэвчийн онцлог, тархалт.....	13
2.8. Ургамлын нөмрөг	13
2.9. Амьтны аймаг	14
2.10. Тусгай хамгаалалттай газар нутаг	14
2.11. Нийгэм-эдийн засгийн төлөв.....	15
3. ТӨСЛИЙН БОЛЗОШГҮЙ БОЛОН ГОЛ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	17
3.1. Газрын гадаргад нөлөөлөх нөлөөлөл	17
3.2. Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл.....	22
Гол сөрөг нөлөөлөл.....	22
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	26
3.3. Физик орчинд үзүүлэх нөлөөлөл	27
Гол сөрөг нөлөөлөл.....	27
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	29
Эерэг нөлөөлөл.....	29
3.4. Гадаргын усанд үзүүлэх гол болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	30
3.5. Газрын доорх усанд үзүүлэх гол болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	31
3.6. Газрын доорх усны чанар.....	33
Гол сөрөг нөлөөлөл.....	33
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	33
3.7. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл	35
Гол сөрөг нөлөөлөл.....	35
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	35
3.8. Ургамлын нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл.....	36
3.9. Ан амьтанд үзүүлэх нөлөөлөл.....	36
3.10. Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөлөл.....	37
3.11. Түүх, соёлын өвд үзүүлэх нөлөөлөл	37
3.12. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх нөлөөлөл	37
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ ...	38
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	41
5.1. ТЕС - Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээ ба цахилгаан эх үүсвэрийн угсралт	41
5.2. TRDH11A - Ариутгах татуургын шугам суурилуулалт	54
5.3. TRDH14A - Авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (1)	61
5.4. TRDH14B+TRDH11B2 - Авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (2).....	68
5.5. SHTSC-A - Ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)	75
5.6. TSC+TRDH11B2 - Толгойт дэд төвийн дунд сургууль	77
5.7. SHTL-A- 640 хүүхдийн суудалтай ЕБС-ийн ногоон байгууламж.....	85
6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	93
7. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	95
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	95
9. ОСОЛ ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	96
10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	100
11. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	102
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	103
12.1. ТЕС-А, ТЕС-В, ТЕС-С	103
12.2. TRDH11A.....	103
12.3. TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B1.....	104
12.4. TSC+TRDH11B1	105
12.5 SHTSC-A	106
12.6. SHTL-A.....	107
13. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ИРГЭДЭД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	109

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Хэрэгжиж дууссан төслүүд.....	5
Хүснэгт 2. Санхүүжилт шийдэгдээгүй хэрэгжих боломжгүйгээс хасагдсан төслүүд.....	6
Хүснэгт 3. 2026 онд үргэлжлэн хэрэгжих төслүүд.....	7
Хүснэгт 4. Толгойт ДТ-ийн газар шорооны ажлын шорооны материалын тооцоолол.....	18
Хүснэгт 5. Нөлөөллийн бүс.....	21
Хүснэгт 6. Экосистемийн ангилал.....	21
Хүснэгт 7. Амьдрах орчны төрөл.....	21
Хүснэгт 8. Ландшафтын нөхцөл.....	21
Хүснэгт 9. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээ.....	21
Хүснэгт 10. Багц тус бүрээс гарах тоосжилтын хэмжээ.....	23
Хүснэгт 11. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	27
Хүснэгт 12. Машины механизмаас үүсэх дуу чимээний тархалтын эрчим.....	28
Хүснэгт 13. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	29
Хүснэгт 14. Гадаргын усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл.....	31
Хүснэгт 15. Газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	34
Хүснэгт 16. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	35
Хүснэгт 17. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.....	37
Хүснэгт 18. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй.....	40
Хүснэгт 19. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө (TEC-A, TEC-B).....	41
Хүснэгт 20. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө (TEC-C).....	48
Хүснэгт 21. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.....	93
Хүснэгт 22. Газар эзэмшлийн нөхцөл байдал.....	95
Хүснэгт 23. Хүснэгт нөхөн олговор олгосон байдал.....	95
Хүснэгт 24. Осол эрсдэлийн менежмент төлөвлөгөө. (Бүх багц).....	96
Хүснэгт 25. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	100
Хүснэгт 26. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө. (Бүх багц).....	102
Хүснэгт 27. БОМТ-ний хэрэгжилтийг оролцог талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь.....	109

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Толгойт дэд төв, төслийн байршил.....	5
Зураг 2. Толгойт дэд төвийн газарзүйн байдал.....	11
Зураг 3. Монгол орны ургамал газарзүйн тойрог.....	14
Зураг 4. Төслийн талбай, түүний орчмын УТХГН ба ОНТХГН-ууд.....	15
Зураг 5. Толгойт дэд төвийн байршил, засаг захиргааны хил хязгаар.....	16
Зураг 6. Төслийн нөлөөлөл.....	17
Зураг 7. Замын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж.....	23
Зураг 8. Дулааны шугамын барилгын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж.....	24
Зураг 9. Цэвэр усны шугамын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж.....	24
Зураг 10. Бохир усны шугамын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж.....	25
Зураг 11. Хуваарилах болон нийгмийн барилга байгууламжийн барилгын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж.....	25
Зураг 12. Төслийн талбай орчмын гадаргын усан сүлжээ.....	30
Зураг 13. Төслийн талбай орчмын гидрогеологи.....	32
Зураг 14. Монгол орын цэвдгийн тархалт.....	33

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Улаанбаатар хот 1 сая 400 мянга орчим хүн амтай. Хотын төв хэсэг нь ихэвчлэн төвийн дулаан, усан хангамж, ахуйн хог хаягдлыг цуглуулах зэрэг цогц үйлчилгээгээр хангагдсан орон сууцны хорооллоос бүрдсэн. Төв хэсгийн эргэн тойронд 90 квадрат километр бүхий хүн амын нягтрал багатай, сул дэд бүтэцтэй хотын захын хороолол (гэр хороолол гэгддэг) байх бөгөөд хотын хүн амын 60 орчим хувь нь (ойролцоогоор 800,000 хүн) энэ бүсэд оршин суудаг. Гэр хорооллын хэмжээ шилжих хөдөлгөөний улмаас өргөжин тэлсээр байна. Гол төлөв бага болон дунд орлоготой айл өрхүүд эмх цэгцгүй хашаа барьж суурьшсан нь тодорхой төлөвлөлтгүйгээр шороон замуудыг ихээр бий болгож байна. Энд амьдарч буй өрхүүдийн дийлэнх нь газар эзэмших эрхтэй. Хотын суурь үйлчилгээ дутмаг байгаа нь иргэдийн эрүүл мэндэд хохирол учруулахуйц бохирдол үүсгэж байна, тухайлбал (I) өвлийн улиралд ихэнх гэр хорооллын оршин суугчид сайжруулаагүй нүүрсний зуух хэрэглэж байгаа нь агаарын маш их бохирдол үүсгэдэг; (II) айл өрхүүд зөвхөн ил бие засах газартай тул ариун цэвэр муу; (III) хатуу хог хаягдлын цуглуулалт тааруу учир амьдрах орчныг ихээр бохирдуулж байна. Мөн түүнчлэн ундны усны хүртээмж хязгаарлагдмал (ус түгээх зөөврийн худгуудаас хангагддаг). Улмаар гэр хороололд хотын үндсэн үйлчилгээ, нийтийн эзэмшлийн зай талбай, нийгмийн барилга байгууламж, худалдаа үйлчилгээний хэсэг болон эдийн засгийн үйл ажиллагаа явуулах таатай орчин нэн дутагдаж байна.

Азийн хөгжлийн банк (АХБ) 2013 оны 12 дугаар сарын 12-ны өдөр Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөрийг баталсан. Хөтөлбөр нь олон салбарын оролцоог газар зүйн нэг байршилд татан уялдуулж, гэр хороололд хотын үндсэн үйлчилгээ, бизнесийн таатай орчин бүхий дэд төвийн сүлжээг бий болгох Улаанбаатар хотын Ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг болно. Хөтөлбөр төслөөр хотын үйлчилгээний өсөн нэмэгдэж байгаа хэрэгцээ, шаардлагыг хангах, гэр хорооллын хөгжлийг хурдасгагч хүч болох дэд төвийн сүлжээг хөгжүүлэх үйл явцыг хөгжүүлэхээр зорьж байна. Гэр хорооллын дэд төвүүдийн дэд бүтцийг сайжруулах, хотын төвтэй холбосноор хүмүүс болон бараа бүтээгдэхүүний урсгалыг нэмэгдүүлэх, хотжилтын зурвасыг хөгжүүлэх, дэд төвийн сүлжээг бий болгон тэгш боломжийг хангасан хотын хөгжилд нэн чухал ач холбогдолтой. Тэргүүлэх ач холбогдолтой авто зам дагуух дэд бүтцийн сүлжээг хамруулан төлөвлөлтийг сайжруулснаар дэд төвүүдэд хотжилтын бүтцийн шинэчлэлийг эхлүүлнэ. Ингэснээр (I) оршин суугчдыг хотын үндсэн үйлчилгээ, нийтийн эзэмшлийн талбай болон нийгэм- эдийн засгийн байгууламжаар хангах, (II) дэд төвийн эдийн засгийн хөгжлийг дэмжих; (III) хотын эдийн засгийн харилцаанд оролцон үр шимийг нь хүртэх боломжийг оршин суугчид болон бизнесүүдэд олгох, (iv) орон сууцны нөхцөлийг дээшлүүлэх боломжтой болно. Газар ашиглалтад нааштай өөрчлөлт гарч, хүн амын нягтрал нэмэгдсэнээр суурьшлын бүсэд усан хангамж, ариутгах татуурга, дулаан хангамжийн үйлчилгээ сайжирна.

1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

“Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр”-ийн 3 р үе шатанд хамрагдах Толгойт дэд төв нь Сүхбаатарын талбайгаас 12км, хамгийн ойр байрлах Баянхошуу дэд төвөөс 4 км зайд байршилтай. Энэхүү бүс нь баруун хэсгийн хотын алслагдсан бүс юм. Толгойт дэд төвийн газар нутагт нийт 551,4 га газар харьяалагдах ба Сонгинохайрхан дүүргийн 1, 2,3, 20, 35 дугаар хороод багтдаг.

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр төслийн нэгж”

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Сүхбаатар дүүрэг 8-р хороо, Бага тойрог-1, Амарын гудамж-2, Соёлын төв өргөө Г корпус/415 тоот.

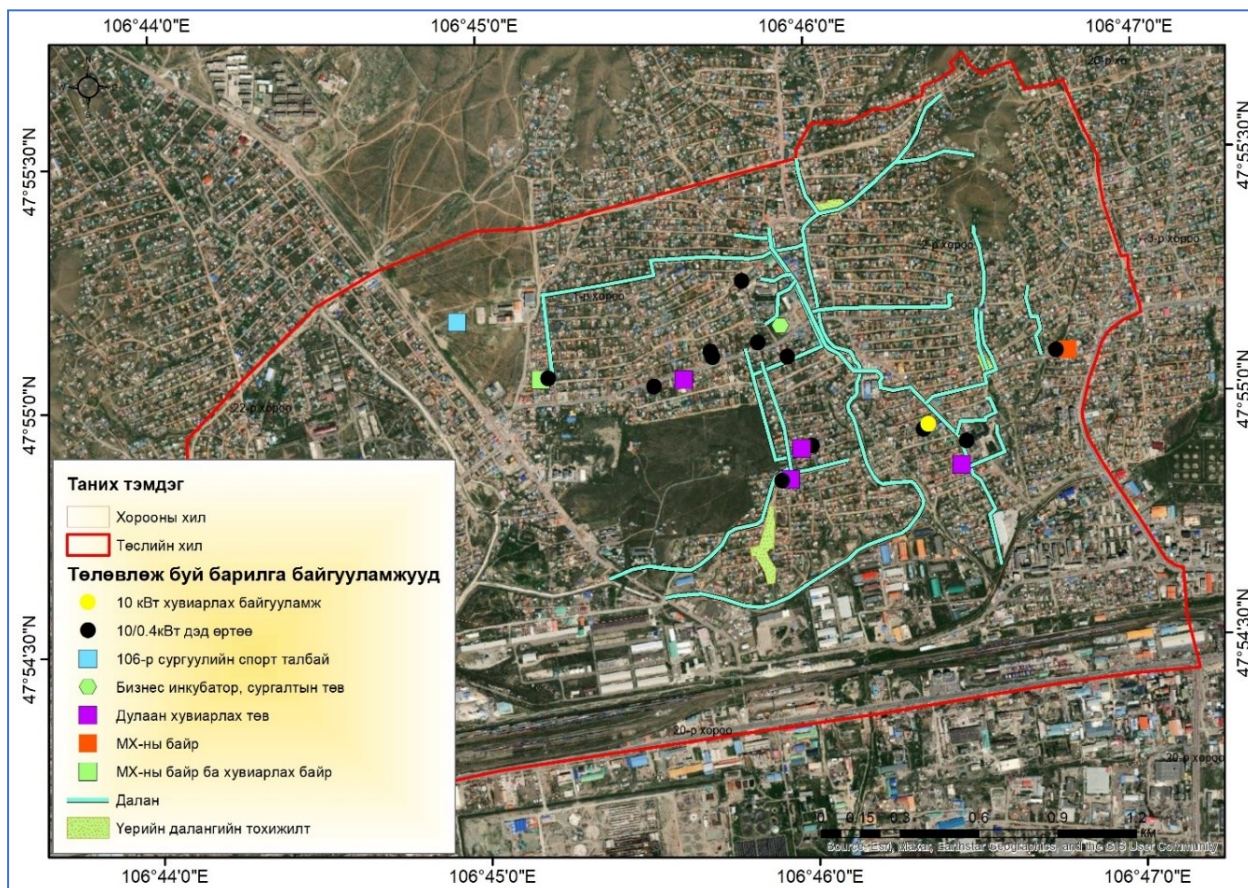
Холбоо барих утас: 7000-3099,

Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг: Төслийн зохицуулагч: Д.Авирмэд

Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг: З.Мөнх-Оргил, 70003099, munkh-orgil@ub-subcenter.mn

Байршил

Толгойт дэд төв нь нийт 551,4 га газар нутгийг хамрах бөгөөд засаг захиргааны хувьд Сонгинохайрхан дүүргийн 1, 2, 3, 20, 35 дугаар хороод багтдаг.

Зураг 1. Толгойт дэд төв, төслийн байршил

1.2. Төслүүдийн товч танилцуулга, хэрэгжилтийн байдал.

Толгойт дэд төв төслийн хүрээнд нийт 24 ажил хамаарч байгаагаас 2023 онд 4 ажил, 2024 онд 1 ажил, 2025 онд 3 ажил тус тус хэрэгжиж дууссан, 1 ажил газар чөлөөлтийн асуудлаас болж хэрэгжих боломжгүй болсон, хэрэгжих 6-н ажил санхүүжилт шийдэгдээгүй шалтгаанаар хасагдсан, 2026 онд 9 ажил үргэлжлэнэ. Дэд төвийн төслүүдийн мэдээллийг дараах хүснэгтүүдэд үзүүлэв.

Хүснэгт 1. Хэрэгжиж дууссан төслүүд.

№	Гэрээний дугаар	Дэд бүтцийн ажлууд	Төслийн хугацаа		Гүйцэтгэл.
			Эхлэх	Дуусах	
1	SC-A	Дэд төвийн байршлын талбайн цэвэрлэгээний ажил (1-р шат, 2-р шат)			2023 онд хэрэгжиж дууссан. Улсын комисс хүлээн авсан.
2	SC-B				
3	SHTSC	Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд үйл ажиллагаа явуулж буй сургууль цэцэрлэгүүдийн дэд			

		бүтцийг бие даасан дэвшилтэд технологиор шийдвэрлэх ажил		
4	TFP	Толгойт дэд төвийн үерийн усны хамгаалалтын суваг (1-р хэсэг)		
5	SHTSC-C	Дэд төвүүдийн бохир ус, дулаан хоёрдогч холболт		2024 онд хэрэгжиж дууссан Улсын комисс хүлээн авсан.
6	TBC	Толгойт дэд төв сургалтын төв - Тэнхлэгээрээ 50.0х33.0 м хэмжээтэй, хагас нум хэлбэртэй болон тэгш өнцөгтийн блокоос бүрдсэн 2 давхар, 2081м2 талбай бүхий барилга	07/08/2022	5/30/2025
7	TRDH11C	Толгойт дэд төвийн насосын станц болон усан шугам сүлжээ - Цэвэр усны шугам 2.84км, 12ш худаг - Насос станцын ажил - Цахилгааны зөөж шилжүүлэх	5/23/2023	07/01/2025
8	TFP-A	Толгойт дэд төвд (Баруун наран) үерийн хамгаалалт, ус зайлуулах хоолой - Д-2.1: 853м урттай - Д-2.2: 685м урттай - Д-2.3: 335м урттай - Д-2.4: 186м урттай - ҮС-1: 1214м урттай - Цахилгааны зөөж, шилжүүлэх ажил	08/07/2023	12/31/2025
9	SHTSC-B	Баянхошуу дэд төв(Оргил)-ийн цэвэр, бохир ус, халуун ус, дулаан түгээх шугам сүлжээний нийлүүлэлт, суурилуулалт	09/11/2023	11/30/2025
				2024 онд шугам суурилуулалтын ажил явагдсан. 2025 онд газар чөлөөлөлтийн асуудал шийдэгдээгүй, төсөл хэрэгжих боломжгүй болсон тул дуусгавар болгох шийдвэр гарсан.

Хүснэгт 2. Санхүүжилт шийдэгдээгүй хэрэгжих боломжгүйгээс хасагдсан төслүүд

№	Гэрээний дугаар	Дэд бүтцийн ажлууд	
1	SHTL-C1	СХД-ийн 8-р хорооны 50 айлын орон сууцны барилгын урд талбайн бичил тохижилт болон СХД-ийн 9 дүгээр хороонд 3х3 сагсан бөмбөгийн талбайн тохижилт	- 50-айлын урд талбайн тохижилт: Уг талбайд явган хүний зам 246 м2, саравч 1 ширхэг, тоглоомын талбай /6 сар-4 нас/ 87 м2, усан оргилуур 1ш, ногоон байгууламж 398 м2 байхаар тус тус төлөвлөсөн. - Ногоон байгууламж 398кв.м буюу нийт тохижилтын талбайн 54.2% эзлэхээр төлөвлөв. - Сагсны талбай: Уг талбай нь “3х3” төрлийн спортын талбай бөгөөд үндсэн тоглолтын талбай нь 13.9х17.9м хэмжээтэй байна. - Хашаан дотроо 1.5м өргөнтэй явган хүний зам, 2 ширхэг сандал, 1ширхэг хогны сав байна. Хашааны өндөр 3.5м төмөр сараалжин. Төв

			замаас сагсны талбай руу холбогдох явган замтай.
2	SHTL-C2	СХД-ийн 10-р хороонд бичил тохижилтын ажил	- Уг талбай нь хүүхэд залуучуудад зориулсан жижиг хэмжээний экстрим талбайтай, хаданд авиралтын ханатай, 2 саравч, 3 сандал, 1 хогны сав, 1.5м өргөнтэй явган зам, явган зам дагуух ногоон байгууламж хэсэгтэй. - Нийт талбайн 47.31% буюу 231.32м2ногоон байгууламж, 9.98% буюу 43.93м2 явган зам, 40.68% буюу 194.02м2 экстрим талбай, 2.18% буюу 10.69м2 хаданд авиралтын хана байна.
3	SHTL-C3	СХД-ийн 8-р хороо, нийслэлийн 261 дүгээр цэцэрлэгийн гадна нэмэлт авто зогсоолын ажил"	- 261-р цэцэрлэгийн хажуугийн авто зам дагуух газар 21 машины зогсоол төлөвлөсөн. 2 зогсоол нь тэргэнцэртэй иргэний авто машины зогсоол байна. - Нийт талбайн 50.95% буюу 981.13м2 авто зогсоол, 48.56% буюу 935.26м2 ногоон байгууламж, 0.49% буюу 73.81м2 явган зам талбай байна. Авто зогсоол нь байгалийн шигтгэмэл чулуу байна.
4	SHTL-C4	СХД-ийн 8-р хороо, бизнес инкубатор төвийн гадна нэмэлт авто зогсоолын ажил	- Бизнес инкубатор сургалт үйлдвэрлэлийн төвийн хажууд 13 машины зогсоол төлөвлөсөн. 1 зогсоол нь тэргэнцэртэй иргэний авто машины зогсоол байна. - Авто зогсоол нь байгалийн шигтгэмэл чулуу байна.
5	SHTL-C5	СХД-ийн 8-р хороо, Баянхошуу бизнес инкубатор төв болон нийслэлийн 261 дүгээр цэцэрлэгийн барилгын гадна фасадны засварын ажил	- Бизнес инкубатор сургалт үйлдвэрлэлийн төвийн хажууд 13 машины зогсоол төлөвлөсөн. 1 зогсоол нь тэргэнцэртэй иргэний авто машины зогсоол байна. - Авто зогсоол нь байгалийн шигтгэмэл чулуу байна.
6	SHTL-D	Сэлбэ дэд төв дэх нийтийн зориулалттай ногоон байгууламж ба гадна талбайн тохижилтын ажлууд	- Багц 1- Сүхбаатар дүүргийн 14-р хороо, 35-р сургуулийн арын тохижилт: Нийт 1266м2 талбайтай, явган зам 390.72м2, спорт талбай 420м2, дасгалын талбай 152.27м2, саравч 3ш, 6-4 насны тоглоомын талбай 147.73м2, 5-12 насны хүүхдийн тоглоомын талбай 152.27м2, ногоон байгууламжийн талбай 625.15м2 - Багц 2 - Сүхбаатар дүүргийн 14-р хороо, 50 айлын баруун талд 3х3 сагсан бөмбөгийн талбай: Нийт талбай 800м2 байгууламж ба гадна талбайн тохижилтын ажил - 50 айлын орон сууцын зүүн хойд талд 0.025 га талбайд "3х3" төрлийн сагсан бөмбөгийн талбайн ажил

Хүснэгт 3. 2026 онд үргэлжлэн хэрэгжих төслүүд

№	Гэрээний дугаар	Дэд бүтцийн ажлууд	Төслийн хугацаа /эхлэх, дуусах/	2025 оны барилгын ажлын явц	Гүйцэтгэгч
1	TSC+ TRDH11B2	Толгойт дэд төвийн дунд сургууль. 320 суудалтай А, Б, В блок барилга: Тэнхлэгээрээ 58.0х51.8м хэмжээтэй, Н хэлбэртэй 3 давхар, зоорийн давхартай Барилгын ажлын нийт талбай: 2651.17м2, А4 авто зам, гэрэлтүүлэг - Одоо байгаа гадна цахилгааны шугамыг зөөж, шилжүүлэх - Одоо байгаа холбоо дохиоллын шугамыг хүчитгэх	06/06/2024 6/30/2026	60%	Уайт Феникс ХХК
2	SHTL-A	1. Толгойт дэд төвийн бага сургууль. 320суудалтай, Ерөнхий боловсролын дунд сургууль, 2. тохижилт, ногоон	6/6/2024 6/30/2026	41%	

		байгууламжийн ажил			
3	SHTSC-A	Толгойтын ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)	11/15/2023 6/30/2026	55%	Модернхас ХХК Энерготех сервис ХХК-иудын түншлэл
4	TEC-A	Толгойт дэд төвд цахилгаан холбоо, шугам сүлжээ - Ф530х8мм-ийн голчтой 1.3км дулааны шугамын угсралтын ажил - 28м авто замын доогуурх нэвтрэх сувгийн ажил 24м төмөр замын доогуурх нэвтрэх сувгийн ажил - Холбооны худаг сувагчлал, шилэн кабель 8.1км - Холбооны цамхаг 25-30м - Мэдээлэл холбооны нэгдсэн үйлчилгээний төв - 2 давхарт зоорьтой - Мэдээлэл холбооны байр - 1 давхар зоорьтой	10/01/2025 11/30/2026	-	Эйч Ти Эл ХХК
5	TEC-B	- Толгойт дэд төвд цахилгааны дэд станц, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам - Хаалттай дэд өртөө 2*630кВа - 10/0.4 кВ-н 7 иж бүрдэл	Q1/2026 Q4 2026	-	Үнэлгээний шатанд
6	TEC-C	Толгойт дэд төвийн цахилгаан түгээх байгууламж, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам - ПРП дэд станцын 10кВ-ын хуваарилах байгууламжийг буулгах - 1ш - ПРП дэд станцын 1Екв-ын хуваарилах байгууламжийг шинээр барих - 1ш - ПРП дэд станцаас Толгойт дэд төв хүртэлх 10кв-н 4 хос кабель шугамын ажил – 13км - Хаалттай дэд өртөө 2*630кВА 10/0.4 кВ-н 2 иж бүрдэл - 10кВ-ын хуваарилах байгууламж – 1 иж бүрдэл	04/04/2025 08/04/2026	13%	Цагаан хорол ХХК болон Дорнод Газар ХХК- иудын түншлэл
7	TRDH11A	Толгойт дэд төвд хийгдэх ариутгах татуургын шугам суурилуулалтын ажил - 4963м урт ариутгах татуургын шугам угсралтын ажил - 106ш бохир усны худаг угсрах ажил - 156м одоо байгаа бохир усны шугамыг шинэчлэх ажил - Гадна цэвэр усны шугам зөөн шилжүүлэх ажил - Авто зам сэргээх ажил - 10кВ-ын кабель шугамын угсралтын ажил - 10кВ-ын ЦДАШ - 0.4кВ-ын ЦДАШ	10/16/2025 11/30/2026	-	Модерн Хас ХХК болон Цонбон Тоосго ХХК
8	TRDH14A	Толгойт дэд төвийн авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (1 р хэсэг) - А2 авто зам 1358м, гэрэлтүүлэг - Ариутгах татуургын 1892м - Дулааны шугам Салбар 2-н 3064м урттай - Цэвэр усны шугам 1382.9м - Ус дулаан дамжуулах төв 2-	05/05/2025 11/30/2026	13%	И ЖИ ӨҮ ХХК болон НАБСАН ХХК-иудын түншлэл

		4 - Одоо байгаа гадна цахилгааны шугамын зөөж шилжүүлэх - Одоо байгаа холбоо дохиоллын шугамыг хүчитгэх			
9	TRDH14B +TRDH11B1	Толгойт дэд төвийн авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (2 р хэсэг) - 473 мА3 авто зам, гэрэлтүүлэг - 763м урт ариутгах татуурга - 3014м урт салбар-1 дулааны шугам сүлжээ - 2064м урт цэвэр усны шугам сүлжээ - Ус дулаан дамжуулах төв 1 болон 5 - Одоо байгаа гадна цахилгааны - шугамыг зөөж, шилжүүлэх - Одоо байгаа холбоо дохиоллын шугамыг хүчитгэх8, А4 авто зам, гэрэлтүүлэг - Одоо байгаа гадна цахилгааны шугамыг зөөж, шилжүүлэх - Одоо байгаа холбоо дохиоллын шугамыг хүчитгэх	Q4/2025 Q4 2026	-	Үнэлгээний шатанд

2. ТОЛГОЙТ ДЭД ТӨВИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НЭЗ-ИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1. ФИЗИК ГАЗАРЗҮЙ

Төслийн талбайн “Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр”-ийн “Толгойт бичил дэд төв” төслийн талбай нь хотын баруун хэсэгт орших бөгөөд Улаанбаатар хот, түүний орчмын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд үзүүрт Туул голын хөндийн 2.5-4 км хүртэл өргөсөж тохойрсон татам болон дэнжийн хэсэгт байрладаг. Газарзүйн байршлын хувьд ойт хээрийн бүсэд багтдаг бөгөөд 1950-2268 м үнэмлэхүй өндөртэй Богдхан, Сонгинохайрхан, Чингэлтэй, Баянзүрх зэрэг өндөр уулсаар хүрээлэгдэнэ. Улаанбаатар хотын ихэнх барилга байгууламж нь Туул голын хөндийн ай сав болон Сэлбэ голын адаг хэсэг, Зүүн, Баруун Наран, Цагаан хуарангийн дэнжид тархжээ. Түүнчлэн, Туул голын хөндийн өмнөд жигүүрт Их, Бага тэнгэрийн аманд төр, засгийн тусгай объектууд тодорхой хамгаалалтын бүсэд оршдог. Үүний зэрэгцээ Сэлбэ, Хөл, Бэлхийн голын хөндий, Туул голын Дээд Хар усан тохой, Могойн дэнж, Их Хуанди, Улиастай, Гачууртын голын адаг, Толгойтын голын Зүүн, Баруун салаа орчмоор хувийн орон сууцны зориулалттай бэсрэг цогцолбор, зуслангийн барилга байгууламж, гэр хорооллын объектууд нэлээд шигүү хэлбэрээр байрлаж байна.

Газрын гадарга: Хотгор гүдгэрийн хувьд тэгшрэлийн гадарга бүхий нэгэн уулсын системийг үүсгэх боловч гадаад хүчний нөлөөгөөр өөрчлөгдөн хувирсаар хэд хэдэн ширээ өндөрлөг болон гол, горхи ам хөндийгөөр ихээхэн хэрчигджээ. Уулсын хажуу нь тэгш бус байрлалтай хойд хажуу нь богиновтор, өмнөд хажуу нь урт ерөнхийдөө уулсын баруун хагасын хажуу нь эрс байна. Уулсын гадаргад хад чулуу, асга, чулуун нуранги элбэгтэй. Хотын баруун хойд хэсэг нь 1831 м өндөр бүхий Толгойт, 1800 м өндөр бүхий Чингэлтэйн салбар уулсаар хүрээлэгдэнэ. Эдгээр уулс нь харьцангуй мөлгөр оройтой бөгөөд өвөр хажуу нь аажим намссаар Мааньт, Тасганы овоо, Нарангийн толгодорхог гадаргууд шилжиж үнэмлэхүй өндөр нь багасаж улмаар Туул голын хөндийн хэсэгт тулж очдог. Хотын баруун талд тектоник-дендуцийн гаралтай 1652 м үнэмлэхүй өндөртэй Сонгинохайрхан, зүүн талд 1527 м үнэмлэхүй өндөртэй Баянзүрх уул оршино. Эдгээр уулс нь эгц хажуутай, хурц шовх оройтой, гарш хяруудыг үүсгэсэн байдаг. Дээрх өндөр уулсын муж болон уулс хоорондын хөндийн газрын гадаргын харьцангуй өндөршлийн зөрүү ихэвчлэн 400-500 м боловч заримдаа 700-920 м хүрдэг. Туул голын хөндийн ай савын татмын үнэмлэхүй өндөр 1250-1345 м бөгөөд өргөний хэмжээ 1.2-4.0 км байдаг. Толгойт, Баянхошуу, Баянцогт, Хойд Баян, Цагдуулт зэрэг нам уулсын мужийн үнэмлэхүй өндрийн хэмжээ 1515-1831 м ба тэдгээрийн хажуу ташлаг, энгэр, бэлийн налуу ихэвчлэн 15-20 хэм зарим тохиолдолд 30-35 хэм байдаг. Нэлээд өндөр өргөгдсөн уулсын мужийн хажуу ташлаг, энгэр, бэл, хормойг хөндлөн хэрчсэн олон тооны хуурай сайр, гуу жалга ховил түгээмэл ажиглагддаг.

Байгалийн бүслүүр: Хэнтийн нурууны уулархаг мужийн баруун өмнөд захад орших боловч өндрийн нөлөөгөөр ой, тайгын ландшафт голлох байр эзэлдэг. Богдхан уул нь манай орны зүүн хэсэг дэх ойн тархалтын хамгийн урд хэсэг болдог бөгөөд зүүн өмнөд ба өмнөд хэсгээрээ хуурай хээрийн ландшафттай залгадаг тул ургамал, амьтны зүйлийн тархалтын хувьд ихээхэн өвөрмөц юм. Амьтны газарзүйн мужлалын хувьд умардын их мужийн хөвч тайгын дэд муж, Хэнтийн тойрогт багтана.

Газар зүйн байдал: Зүүн бүс нутаг нь далайн түвшнээс дээш 1402-1407 метр өндөр жижиг толгодоор хүрээлэгдсэн байна. Хойд талаас горхи урсдаг. Харин Сэлбэ голын ойролцоох баруун талын газар нь далайн түвшнээс дээш 1350м-1737м өндөр, 0-6%-ийн

налуутай байдаг. Бусад дэд төвүүдийн гэр хорооллын газар нутагтай харьцуулахад, Дамбадаржаа нь Сэлбэ голын сав газар, Мод үржүүлгийн газрын талбай гэх мэт хангалттай байгалийн ногоон бүстэй. Уулын бэл газар нь эгц налуутай байдгаас хотыг хөгжүүлэхэд саад болдог.

Зураг 2. Толгойт дэд төвийн газарзүйн байдал.

2.2. УУР АМЬСГАЛЫН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Төслийн талбай орших Улаанбаатар хотын уур амьсгал нь манай орны уур амьсгалын эх газарлаг шинж чанарыг бүрэн илэрхийлэх эрс тэс шинжтэй. Өөрөөр хэлбэл сэрүүн бүсийн эх газрын уур амьсгалын эрс тэс эх газарлаг шинж чанарыг илэрхийлсэн тодорхой ялгарсан жилийн дөрвөн улиралтай, өвөл нь хүйтэн, үнэмлэхүй бага температур нь -38.30°C хүрдэг, үнэмлэхүй их температур нь 36.90°C хүрдэг, үнэмлэхүй их бага температурын агууриг нь (75.20°C) эрс тэс ялгаатай. Жилийн дундаж температур нь 0.40°C , хамгийн хүйтэн I сарын дундаж температур -21.3°C бол хамгийн дулаан сар болох VII сарын дундаж температур 19.50°C байдаг байна. Улаанбаатар хотод жилд дунджаар 257.1 мм хур тунадас ордог. Хур тунадасны жилийн явцыг авч үзэхэд зуны улиралд 173.1 мм буюу жилийн нийлбэр хур тунадасны 89 орчим хувь нь унадаг бол үлдсэн хувь нь зунаас бусад улирлуудад унадаг байна. Салхины зонхилох чиглэлийн хувьд манай ерөнхий зонхилох чиглэл илэрдэг бөгөөд баруунаас нийт салхины чиглэлийн 22.1% баруун хойноос, хойноос 20%, баруунаас 13.5% давтагдалтай байдаг. Салхины хурдны олон жилийн дундаж нь төдий л ихгүй ойролцоогоор 2.1 м/с байдаг. Салхины хурдны жилийн явцаас авч үзвэл 4, 5 дугаар сард хамгийн их, харин хүйтний улиралд манай улсын нутагт төвтэй эсрэг циклон оршдог тул салхины хурд багасдаг байна.

2.3. АГААРЫН ЧАНАР

Улаанбаатар хотын агаарын чанарыг гэр хороолол, автозам, орон сууцны хороолол, үйлдвэрийн дүүрэг орчмын 15 цэгт агаар бохирдуулах бодис болох хүхэрлэг хий (SO_2), азотын давхар исэл (NO_2), $\text{PM}_{2.5}$, PM_{10} тоосонцор, нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO), озон (O_3)-ы агууламжийг автомат багаж болон химийн аргаар тодорхойлж байна. Төслийн талбай орчмын бүс нутгийн агаарын чанарын өнөөгийн төлөв байдлыг төслийн талбайн газар нутагт 2022 оны 4-р сарын 07-ны өдөр нийт 5 цэгт агаар дахь түгээмэл бохирдуулагч болох хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, тоосжилтын сорьц авч шинжилгээг хийснээс гадна дуу шуугианы түвшний хэмжилт хийн Цаг уур орчны шинжилгээний газрын Байгаль орчин хэмжилзүйн төв лабораториор шинжлүүлсэн бөгөөд тус судалгааны үр дүн болон төслийн талбайд хамгийн ойр орших Цаг уурын орчны шинжилгээний газрын агаарын чанарыг хянах Толгойт суурин автомат харуулын 2015-2021 оны сар бүрийн хэмжилтийн мэдээг үндэслэн тодорхойлов. Агаарын чанарыг хянах Толгойт харуул нь Сонгинохайрхан дүүрэг, 3-р хороо, 65-р сургууль орчим зүүн уртрагийн 106084'75", хойд өргөргийн 47091'96" байршилд байрлана.

2.4. ГЕОЛОГИЙН ТОГТОЦ:

2004-2005 оны геоэкологийн региональ судалгаанд хамрагдсан Улаанбаатар хотын дэвсгэр талбайд болон зэргэлдээх зарим дүүргийн нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд геологийн тогтцын хувьд доод-дунд девон, доод-дунд карбоны настай тунамал-бялхмал-хувирмал чулуулгийн зузаалаг, дээд триас-доод юрийн настай гүний шургамал чулуулаг, доод цэрд, неогены плиоцены үеийн шаварлаг, түүнчилэн дөрөвдөгчийн сэвсгэр хурдас зонхилон тархжээ. Иймд тухайн бүс нутгийн геологийн тогтцын дээр дурдсан өвөрмөц онцлогийг үндэслэн, 2004-2005 онд явуулсан геоэкологийн региональ судалгааны талбайд тархсан нийт насны хурдас, чулуулгийг дараах давхарга зүйн ангилалд хамааруулж байна. Үүнд:

- Доод-дунд девоны настай тунамал-бялхмал-хувирмал чулуулгийн зузаалаг (D_{1-2})
- Доод-дунд карбоны настай тунамал-хувирмал чулуулгийн зузаалаг (C_{1-2})
- Дээд триас-доод юрийн настай гүний шургамал чулуулгийн массив (T_3-J_1)
- Доод цэрдийн настай тунамал хурдасны зузаалаг (K_1)
- Неогены плиоцены үеийн шаварлаг хурдасны зузаалаг (N_2)
- Дөрөвдөгчийн сэвсгэр хурдас / Q /

2.5. ГАДАРГЫН УСНЫ БҮРЭЛДЭХ ОНЦЛОГ

Улаанбаатар хотын дэвсгэр талбай болон зэргэлдээх зарим дүүргийн бүс нутаг нь газар зүйн байршлын хувьд ойт хээрийн бүсэд 1950-2265 м үнэмлэхүй өндөртэй Богдхан, Сонгинохайрхан, Чингэлтэй, Баянзүрх зэрэг өндөр уулсын муж, түүнчлэн Туул голын ай сав, түүний хажуу жигүүрийн жижиг цутгал голуудын хөндийн хэмжээнд багтаж байрладаг. Улаанбаатар хотын ихэнх барилга байгууламж нь Туул голын хөндийн ай сав болон Сэлбэ голын адаг хэсэгт тархан байрласнаас гадна Зүүн, Баруун Наран, Цагаан хуарангийн дэнжид гол барилга, байгууламж тархжээ. Түүнчлэн Туул голын хөндийн өмнөд жигүүрт Их, Бага тэнгэрийн аманд төр, засгийн тусгай объектууд тодорхой хамгаалалтын бүсэд оршдог. Үүний зэрэгцээ Сэлбэ, Хөл, Бэлхийн голын хөндий, Туул голын Дээд Хар Усан тохой, Могойн дэнж, Их Хуанди, Улиастай,

Гачууртын голын адаг, Толгойтын голын Зүүн, Баруун салаа орчмоор хувийн сууцны зориулалттай бэсрэг цогцолбор, зуслангийн барилга байгууламж, гэр хорооллын объектууд нэлээд шигүү хэлбэрээр байрлаж байна.

Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20,34,35 -р хорооны хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй “Толгойт дэд төв барих” төслийн талбай орших бүс нутаг нь ус зүйн хувьд дэлхийн ус хагалбарын Хойд мөсөн далайн ай савд, Монгол орны Туул голын сав газарт багтана. Энэ бүс нутагт байгалийн тогтоц, уур амьсгалын нөхцөлөөс хамааран гадаргын усан сүлжээ харьцангуй сайн хөгжсөн. Төслийн талбайд ойролцоо орших гадаргын усан сүлжээ нь Улиастай, Туул голууд бөгөөд төслийн талбайд хамгийн ойрхон нь 500м зайтай Сэлбэ гол болон Тахилтын гол юм.

2.6. Гидрогеологийн нөхцөл

Судалгаанд хамрагдсан дэвсгэр талбайн хэмжээнд тухайн бүс нутгийн шинж төрхтэй гидрогеологийн нөхцөлийг илэрхийлж буй газрын доорх усны тархалт, бүрэлдэн тогтолтын байгалийн ерөнхий зүй тогтолт болон геологийн тогтцын суурь нөхцөлийн өвөрмөц онцлогийг үндэслэн, гидрогеологийн давхарга зүйчлэлийн хувьд дараах уст үе давхарга, цогцолбор, газрын доорх усны бусад хуримтлал, бөөгнөрлийг ялгаж байна Үүнд:

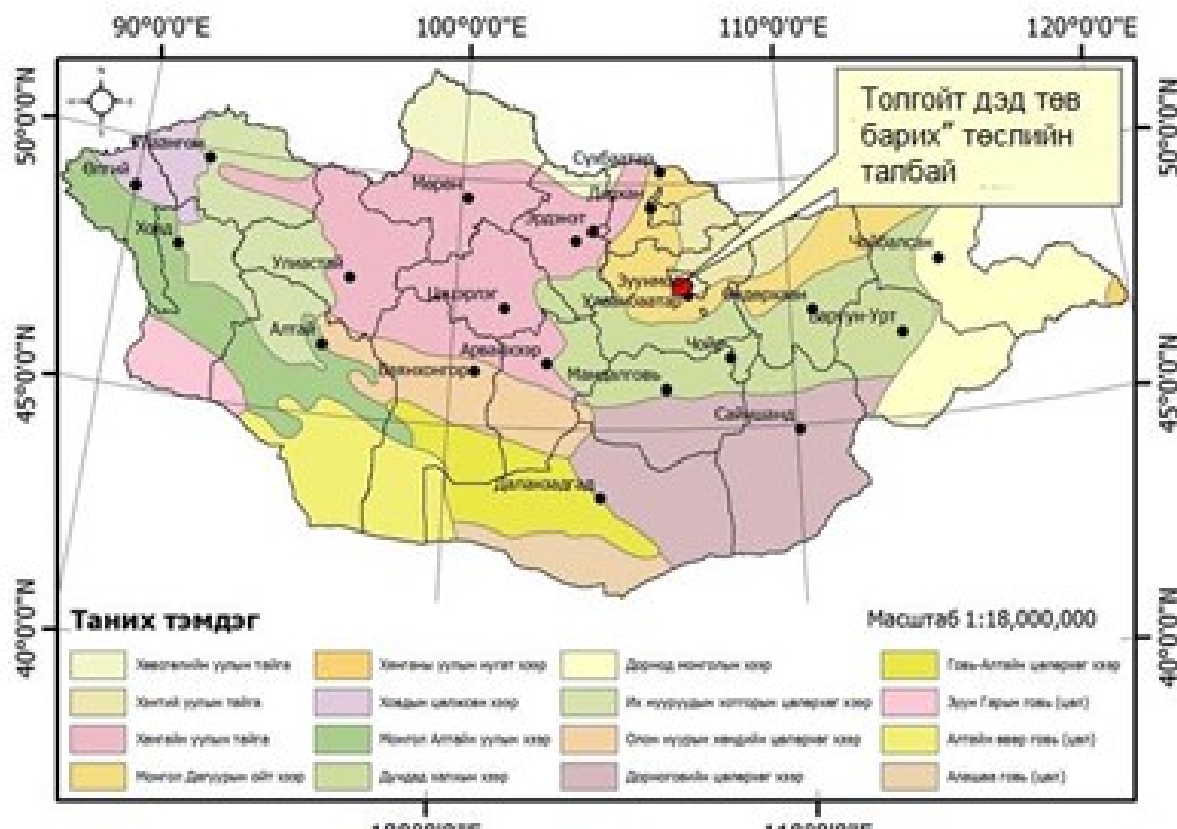
- Голоцены үеийн аллювийн гарал үүсэлтэй сэвсгэр хурдасны уст давхарга (alQ2)
- Дунд-дээд плейстоцений үеийн делюви-пролювийн гарал үүсэлтэй сэвсгэр хурдасны уст давхарга (dpQ1-2)
- Доод-дунд карбоны настай тунамал-хувирмал чулуулгийн зузаалаг дахь уст цогцолбор (C 1-2) зэрэг болно.

2.7. Хөрсөн бүрхэвчийн онцлог, тархалт

“Толгойт дэд төв барих” төслийн талбай орших Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3, 20-р хорооны нутагт суурьшлын бүсэд байрлана. Энэ орчмын нутаг дэвсгэр Хөрс-газарзүйн мужлалаар Төв Азийн их мужийн Хангайн мужийн өндрийн бүсчлэлийн Хангай-Хэнтийн дэд мужийн өмнөдийн 53-р тойрогт хамрагдана. Төслийн талбай нь Хөрсний газарзүйн мужлалаар Улаанбаатар хот хөрс-био уур амьсгалын Хангайн их мужийн Хэнтийн өмнөх тойрогт багтах бөгөөд Туул голын өргөн хөндий, Хэнтийн нурууны салбар уулын энгэр хажуугаар ихэвчлэн хар хүрэн хөрс зонхилно. Төслийн талбайн далайн түвшнээс дээш 1230 м өндөрт оршино. Энд Тал хөндийн хар хүрэн хөрс болон Аллювийн үйрмэг чулуутай хөнгөн шавранцар хөрс байна. Хөрс үүсгэгч эх чулуулаг нь делювийн хурдас чулуулаг байна.

2.8. Ургамлын нөмрөг

Толгойт дэд төв барих” төслийн талбай Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20-р хорооны нутаг дэвсгэрт орших “Толгойт болон Орбит орчим хэрэгжинэ. Төсөл хэрэгжих газар орших бүс нутаг нь ургамал газарзүйн ангиллаар Хэнтийн уулын тайгын тойрогт оршино.

Зураг 3. Монгол орны ургамал газарзүйн тойрог

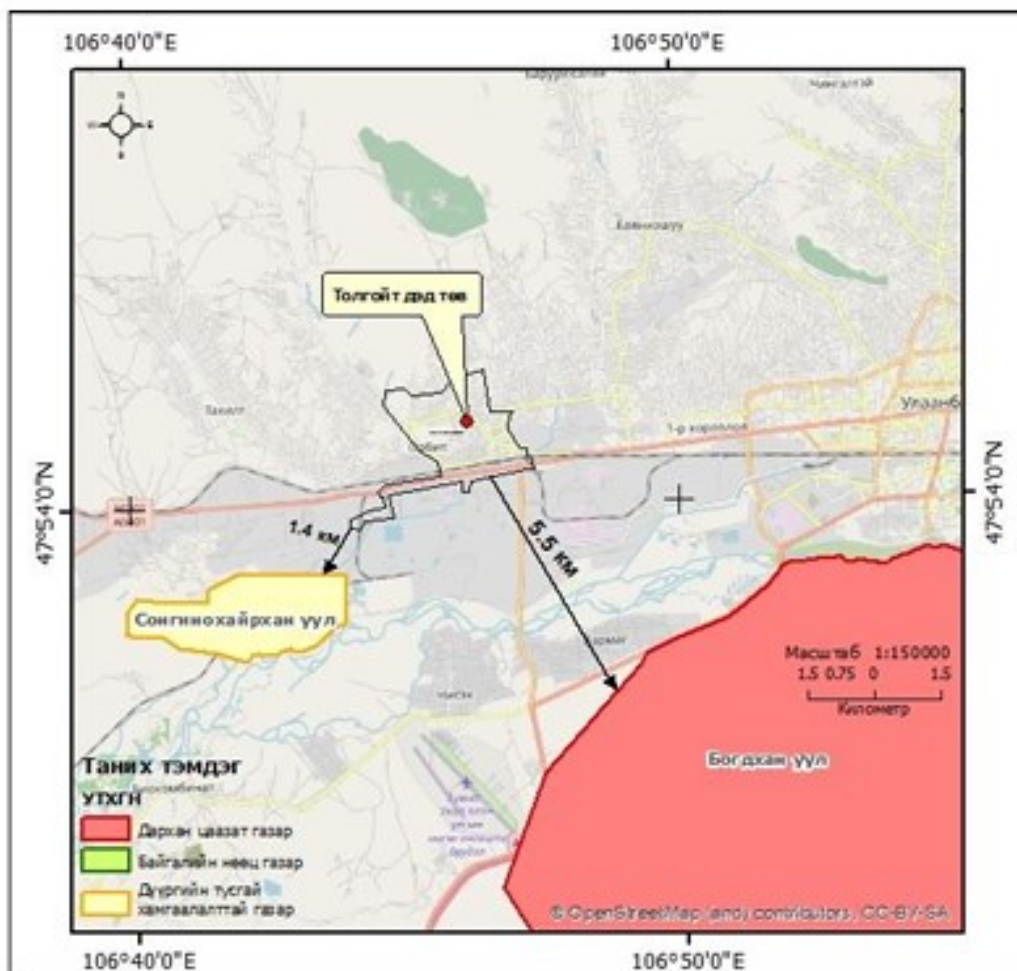
Тус газрын ургамлын зүйлийн бүрдэл нь 6 овгийн 11 зүйл ургамал бүртгэгдлээ. Олон нас ургамлын дийлэнхийг үетэн эзэлж байгаа бөгөөд цөөн наст хөл газрын ургамлууд зүйлийн бүрдлийн талаас илүү хувийг эзэлж байна.

2.9. Амьтны аймаг

Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20,34,35-р хороонд хэрэгжих “Улаанбаатар хотын гэр хорооллыг хөгжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөтөлбөр” – ийн “Толгойт дэд төв” нь Монгол орны хөхтөн амьтдын газарзүйн мужлал (Банников, 1954)–аар Хээрийн ба ойт хээрийн дэд мужийн Хэнтийн тойрогт багтах бөгөөд Нийслэлийн хотын суурьшлын бүс нутагт оршиж байна.. Улаанбаатар хот орчмын газар нутаг нь Монгол орны хөхтөн амьтдын газарзүйн мужлал (Банников, 1954)–аар Хойд доод муж, тайгын провинци, Хэнтийн тойрогт багтана. Нийслэлийн ногоон бүсийн хөхтөн амьтдын төлөв байдлын судалгаанд нийт 93.6 мянган га талбай бүхий Гачуурт, Шар хоолой, Хуандай, Дээндийн амнууд, Санзайн ам зэрэг ой бүхий томоохон ам хөндий хамрагджээ.

2.10. Тусгай хамгаалалттай газар нутаг

Улаанбаатар хотын Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20,34,35-р хорооны нутаг дэвсгэрт орших “Толгойт дэд төв барих төслийн талбай нь улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газартай давхцахгүй юм. Тус төслийн талбайгаас улсын тусгай хамгаалалттай Богдхан уулын ДЦГ урд зүгт 5.5 км, Чингэлтэй уулын БНГ-ын 2-р хэсэг хойд зүгт 17.6 км, дүүргийн тусгай хамгаалалттай Бурхантын хэмээх газар баруун хойд зүгт 18.1 км, Сонгинохайрхан уулын тусгай хамгаалалттай газар баруун урд зүгт 1.5 км зайтай оршдог байна

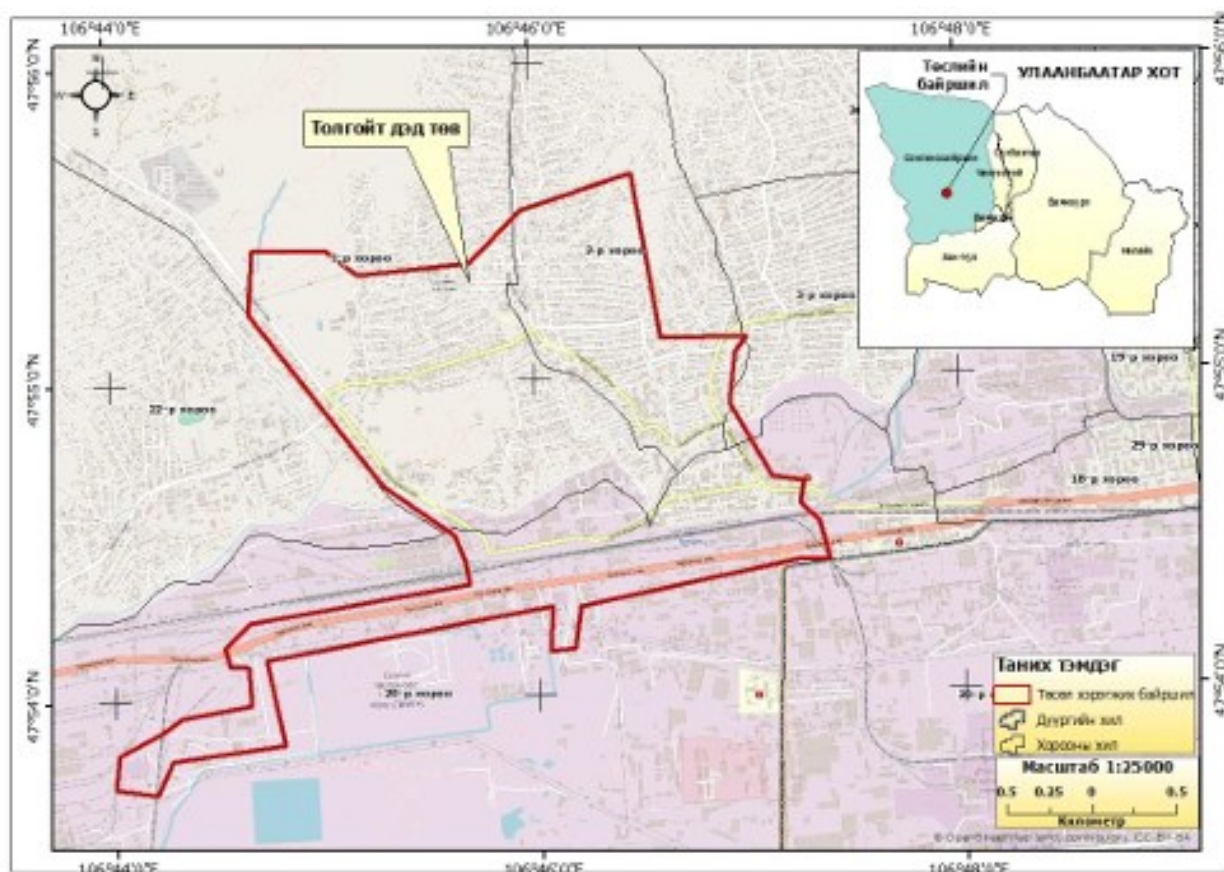

Зураг 4. Төслийн талбай, түүний орчмын УТХГН ба ОНТХГН-ууд

2.11. Нийгэм-эдийн засгийн төлөв.

Нийслэлийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2020 оны 10 сарын 21 ний а/1228 дугаар тогтоолоор Шархад, Толгойт дэд төвүүдийн техник эдийн засгийн үндэслэлийг баталсан.

Толгойт дэд төв нь Сүхбаатарын талбайгаас 12км, хамгийн ойр байрлах Баянхошуу дэд төвөөс 4 км зайд байршилтай. Энэхүү бүс нь баруун хэсгийн хотын алслагдсан бүс юм. Толгойт дэд төвийн газар нутагт нийт 551,4 га газар харьяалагдах ба Сонгинохайрхан дүүргийн 1, 2,3, 20, 35 дугаар хороод багтдаг. Толгойт дэд төв нь хойд хэсгээрээ уул толгодоор, урд хэсгээрээ төмөр замаар хүрээлэгдсэн. Зүүн урд талаараа орон сууцны хороолол барихаар байршлын тогтолцоотой боловч дэд төвийн хил орчмын эргэн тойрны ихэнх газарт гэр хороолол байдаг. Энэхүү дэд төв нь 40 га газар бүхий Харилцаа холбооны төв, 30 га газар бүхий цэргийн баазтай. Мөн төмөр замтай холбогдсон тул зүүн хэсгээрээ хэд хэдэн томоохон хэмжээний түгээлтийн төвтэй ба нутаг дэвсгэр нь төмөр замын хэвтээ шугамын дагуу хуваагддаг. Толгойт төвийн эдийн засгийн үйл ажиллагаа нь тухайн бүсийн хэмжээний худалдааны төвүүд, жижиг хэмжээний үйлдвэрлэл эрхлэгчдээр хязгаарлагддаг бөгөөд авто замын уулзварууд дагасан жижиг дэлгүүрүүд мөн үйл ажиллагаа явуулдаг

Зураг 5. Толгойт дэд төвийн байршил, засаг захиргааны хил хязгаар

3. ТӨСЛИЙН БОЛЗОШГҮЙ БОЛОН ГОЛ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

3.1. Газрын гадаргад нөлөөлөх нөлөөлөл

Газрын гадаргын эвдрэл: Толгойт дэд төвд зам, цэвэр бохир ус, дулаан, холбоо, цахилгааны шугам сүлжээ ба сургалтын төв байгуулах ажлын үед талбайн тэгшилгээ болон нүх шуудуу, барилгын суурь ухах явцад газрын хэвлий, хөрсний чанараас шалтгаалж 0.3-5 метр хүртэл газрын хэвлийг хөндөх ба нийт **17.32** га талбайн газрын гадарга нөлөөлөлд өртөнө.

Зураг 6. Төслийн нөлөөлөл

Хаягдал шороон материал үүсэх: Сургалтын төв, инженерийн шугам хоолой тавих шуудуу ухах, гадна зам талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээний ажлуудаас нийт 81214.5м³ шороон материал үүсэж, үүнээс 49880.25м³ шороог шугам хоолой тавих шуудууны нөхөн дүүргэлтэд ашиглаж, үлдсэн 31334.25м³ хаягдал шороон материалыг зөвшөөрөгдсөн цэгт хүргэж зайлуулна. Газар шорооны ажлаас үүсэх шорооны материалын тооцооллыг Хүснэгт 4-д үзүүлэв.

Гадаргын төрх байдал өөрчлөгдөх: Барилгын ажлын үед барилгын суурь, шугам хоолой татах нүх шуудуу ухах, хөрсний овоолго үүсэх зэргээр гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлтүүд орно. Төслийг хэрэгжүүлэх явцад буюу барилгын ажлын явцад бий болох дээр дурдсан нөлөөллүүд нь зайлшгүй тохиолдох, түр зуурын шинж чанартай байх бөгөөд багавтар хэмжээний талбайг хамрах ч дэд бүтцийн шугамуудын нийт урт нь цахилгаан шугам 90км бол бусад шугам хоолой 51.1 км үргэлжлэх тул тул нөлөөллийн тархалт нь дунд зэрэг байна. Барилгын ажил дуусах үед үүссэн нүх, шуудууг нөхөн дүүргэж, орчны зам талбайд нөхөн сэргээлт хийн ургамалжуулах ба нөлөөллийн эрчим нь дунд зэрэг байх болно. Шинээр баригдах нийгмийн барилга байгууламжуудын ашиглалтын үе шатанд газрын гадарга болон хэвлийд шууд нөлөөлөл үзүүлэхгүй. Төслийн хүрээнд явагдах барилгын багц ажлуудаас үүсэх газрын гадаргын эвдрэл, газар шорооны ажлын тооцоог Хүснэгт 4-д нэгтгэн үзүүлэв.

Хүснэгт 4. Толгойт ДТ-ийн газар шорооны ажлын шорооны материалын тооцоолол.

Гэрээний дугаар	Дэд бүтцийн ажлууд	Ажлын тоо хэмжээ	Ухагдах гүн /метр/	Газар шорооны ажлын хэмжээ м ³	Хоолойн хамгаалалтын хавтан эзлэх талбай	Буцааж дүүргэх газар шорооны ажлын хэмжээ м ³
ТЕС-А	Толгойт дэд төвд цахилгаан холбоо, шугам сүлжээ	Холбооны шугам: урт 7.14 км, диаметр: 110мм, байр төв 925м ² болон 272м ² - 2ш Нөлөөлөлд өртөх талбай: 4,767м ²	0,5-1.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.5 метр	Холбооны шугам: 2,383.5м ³	Өргөн 0.3метр Өндөр 30см, Урт: 4 метр Холбооны шугамын хавтан: 642.6 м ³	Холбооны шугам: 2,383.5м ³ -642.6 м ³ = 1,740.9 м ³
ТЕС-В	Толгойт дэд төвд цахилгааны дэд станц, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам	10/0.4кВ хүчин чадалтай хаалттай дэд станц (ХТП)-1 РП, кабель шугам 47500м Нөлөөлөлд өртөх талбай: 24,850 м ²	0.5-1.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	23,750	Өргөн 0.3метр Өндөр 30см, Урт: 4 метр . Хавтан: 4,275 м ³	Цахилгааны кабель шугам: 23,750м ³ - 4,275 м ³ = 19,475м ³
ТЕС-С	Толгойт дэд төвийн цахилгаан түгээх байгууламж, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам	Цахилгааны кабель шугам: урт= 42500 м, удирдлагын байр 140м ² Нөлөөлөлд өртөх талбай: 21,390м ²	0,5-1 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	Цахилгааны кабель шугам: 10,695м	Өргөн 0.3метр Өндөр 30см, Урт: 4 метр . Хавтан: 3,825 м ³	Цахилгааны кабель шугам: 10,695м ³ - 3,825 м ³ = 6,870м ³
TRDH11A	Авто замын зогсоол	Автомашины зогсоол: НЭТ-3-д 7618.7м ² талбай Нөлөөлөлд өртөх талбай: 7618.7м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	Толгойт орчмын далан болон замын налуугаас шалтгаалж 2,285.4м ³ ул хөрсний ажил хийгдэнэ.	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна. Замын хөрсний шаардлага хангахгүй.
	Бохир усны шугам сүлжээ	Бохирын шугам: Ф200~300мм, урт= 947 м Нөлөөлөлд өртөх талбай: 757.6м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Ариутгах татуурга: 2,272.8м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Бохир шугамын хавтан: 397.74м	Ариутгах татуурга: 2,272.8м ³ - 397.74м ³ = 1,875.06м ³
	Дэд өртөө КТПН 63кВА	Барилга Нөлөөлөлд өртөх талбай: 1200 м ²	0.5 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	600м ³	Өргөн 0.6метр Урт: 140 метр	600-84=516м ³
TRDH14A	A2.A5 хэмжээтэй авто зам, замын байгууламж	Урт: 1,613.9м, өргөн: 7 м, явган хүн 4 м. нийт 11метр Нөлөөлөлд өртөх талбай: 11,297.3м ²	0.3-0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	3,389.19 м ³ ул ажил хийгдэнэ.	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна.

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Гадна дулааны шугам сүлжээ Салбар-2	Дулааны шугам Урт= 1254 м, диаметр (Ф200~300мм) Нөлөөлөлд өртөх талбай: 1,003.2м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Дулаан хангамж: 3,009.6м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Дулаан хангамжийн хавтан: 526.68м ³	Дулаан хангамж: 3,009.6м ³ - 526.68м ³ = 2,482.92м ³
	Авто зогсоол	Нөлөөлөлд өртөх талбай: 516м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	258 м ³ ул хөрсний ажил хийгдэнэ.	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна.
	Усан хангамжийн сүлжээ	шугам Урт= 966.8м, диаметр (Ф200~300мм) Нөлөөлөлд өртөх талбай: 773.44м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Цэвэр усны шугам 2,320.32 м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Дулаан хангамжийн хавтан: 406.056м ³	Цэвэр усны шугам 2,320.32 м ³ - 406.056м ³ = 1,914.264 м
	УДДТ 2, 3, 4 / 3 ширхэг	Нөлөөлөлд өртөх талбай: 216*3= 648 м ²	0.5 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	624м ³	Өргөн 0.6метр Урт: 60 метр	324-36=288м ³
TRDH14B+ TRDH11B1	АЗхэмжээтэй авто зам, замын байгууламж	Урт: 460м, өргөн: 7м, явган хүн 4 м. нийт 11метр Нөлөөлөлд өртөх талбай: 5,060м ²	0.3-0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	2,530м ³ ул хөрсний ажил хийгдэнэ.	-	Замын хөрсний шаардлага хангахгүй.
	Усан хангамжийн сүлжээ	шугам Урт= 1930м, диаметр (Ф200~300мм) Нөлөөлөлд өртөх талбай: 1,544 м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Цэвэр усны шугам 4,632 м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Дулаан хангамжийн хавтан: 810.6м ³	Цэвэр усны шугам 4,632 м ³ - 810.6м ³ = 3,821.4 м ³
	Бохир усны шугам сүлжээ	Бохирын шугам: Ф200~300мм, урт= 1076 м Нөлөөлөлд өртөх талбай: 860.8 м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Ариутгах татуурга: 2,582.4 м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Бохир шугамын хавтан: 451.92м ³	Ариутгах татуурга: 2,582.4 м ³ - 451.92м ³ = 2,130.48 м ³
	Төвлөрсөн дулааны шугам сүлжээ	Дулааны шугам Урт= 1338.5 м, диаметр (Ф200~300мм) Нөлөөлөлд өртөх талбай: 1,070.8 м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Дулаан хангамж: 3,212.4 м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Дулаан хангамжийн хавтан: 562.17м ³	Дулаан хангамж: 3,212.4м ³ - 562.17м ³ = 2,650.23 м ³
	УДДТ 1, 5	Нөлөөлөлд өртөх талбай: 216*2=432 м ²	0.5 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	216м ³	Өргөн 0.6метр Урт: 40 метр	216-24=192м ³

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Авто зогсоол	Нөлөөлөлд өртөх талбай: 599,3м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	179.79м ³ ул хөрсний ажил хийгдэнэ.	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна. Замын хөрсний шаардлага хангахгүй.
	Автозам А4 авто зам	Урт: 1461 м, өргөн: 7 м, явган хүн 4 м. нийт 11метр Нөлөөлөлд өртөх талбай: 16,071 м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	8035.5м ³ жл харсний ажил хийгдэнэ.	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна. Замын хөрсний шаардлага хангахгүй
SHTSC-A	Толгойтын ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)	Ф530х8мм-ийн голчтой 1.3 км дулааны шугамын угсралтын ажил Нөлөөлөлд өртөх талбай: 1,040м ²	3.0-5.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ. Өргөн 0.8 метр	Дулаан хангамж: 3,120 м ³	Өргөн 0.6метр Өндөр 70см, Урт: 4 метр Дулаан хангамжийн хавтан: 546м ³	Дулаан хангамж: 3,120м ³ - 546м ³ = 2,574м ³
TSC+ TRDH11B2	Толгойт дэд төвийн дунд сургууль. 320 суудалтай	Нөлөөлөлд өртөх талбай: 3722.21 м ²	1.0 метрийн гүнтэй ухалт хийгдэнэ.	3722.21 м ³ /90% буцаан дүүргэлт хийнэ/		3,350м ³
		А5 авто авто зам гэрэлтүүлэг Нөлөөлөлд өртөх талбай 599.3м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	179.79	179.79м ³ ул хөрсний ажил хийгдэнэ.	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна. Замын хөрсний шаардлага хангахгүй
SHTL-A	Толгойт дэд төвийн бага сургууль, 320 суудалтай, ЕБС, Төхижилт, ногоон байгууламжийн ажил	Нөлөөлөлд өртөх талбай 2433.6м ²	Газар чөлөөлөлтийн талбайгаас хамаарч 0.3 0.5 метр хүртэл ухалт хийгдэнэ	1,216.8м ³ .	-	Буцааж дүүргэх хөрс шороо байхгүй бүгдийн зайлуулна.

Хүснэгт 5. Нөлөөллийн бүс

Нөлөөллийн хэмжээ	Талбай /га/
Их	34
Дунд	120
Бага	264
Нөлөөллийн бүс: 418га	

Хүснэгт 6. Экосистемийн ангилал

	Экосистемийн ангилал					
	Өвөрмөц (3)		Ховор (1.5)		Нийтлэг (0.2)	
Нөлөөллийн ангилал	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж
Их (1)	0	0	0	0	34.98	7
Дунд (0.66)	1.0	2	0	0	119.03	16
Бага (0.33)	4.25	4	0	0	260.66	17
Нийт офсет нэгж = 46						

Хүснэгт 7. Амьдрах орчны төрөл

	Амьдрах орчны төрөл					
	Энгийн (3)		Байгалийн (1.5)		Өөрчлөгдсөн (0.2)	
Нөлөөллийн ангилал	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж
Их (1)	0	0	0	0	34.98	7
Дунд (0.66)	0	0	0	0	120.03	16
Бага (0.33)	0	0	0	0	264.91	17
Нийт офсет нэгж = 40						

Хүснэгт 8. Ландшафтын нөхцөл

	Ландшафтын нөхцөл					
	Сайн(3)		Дунд зэрэг (1.5)		Муу (0.2)	
Нөлөөллийн ангилал	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж	Бодит (га)	Нөлөөллийн нэгж
Их (1)	0	0	0	0	34.98	7
Дунд (0.66)	0	0	0	0	119.03	16
Бага (0.33)	0	0	0	0	260.66	17
Нийт офсет нэгж = 40						

Хүснэгт 9. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээ.

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Гол сөрөг нөлөөлөл													
1	Газар шорооны ажлаас нийт18.886га талбайн газрын гадарга эвдрэлд өртөнө								+				
2	Газар шорооны ажлаас нийт 134,352М³ хаягдал шороон материал үүснэ									+			
3	Гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орно												
Нөлөөллийн тоо		-	-	-	-	3	-	-	2	1	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %		-	-	-	-	100	-	-	67	33	-	-	-

Дүгнэлт: Төслийн нийт хугацаанд газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нийт сөрөг нөлөөлөл нь 100% нь дунд зэргийн эрчимтэй байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж байгаа нөлөөллүүд нь үргэлжлэх хугацааны хувьд 67% түр зуурын, 33% нь богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийн хэрэгжилтийн явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд, тэдгээрийн үр дүнг хянах хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах бүрэн боломжтой гэж дүгнэв.

3.2. АГААРЫН ЧАНАРТ ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Гол сөрөг нөлөөлөл

Тоосжилт: Төслийн барилгын ажлын үе шатанд хөрс хуулалт, газар шорооны ажил, барилгын материал тээвэрлэх хүнд даацын машин техникийн нөлөөллөөр агаар орчинд тоосжилт үүсэж, нарийн ширхэгт тоосонцрын агууламж нэмэгдэх хандлагатай байна.

Тус төслийн хүрээнд Авто зам 4 эгнээ бүхий зам 1.97 км, 2 эгнээ бүхий зам 4.067 км, дугуйн зам 5.9 км, Дулаан хангамжийн 6.728 км, Ариутгах татуургын 12.094 км шугам, цэвэр усны 7.38 км шугам, цахилгааны кабелийн 90.0 км шугам, холбооны 7.1 км шугам сүлжээ татах, Сургалтын төв, Эрүүл мэндийн төв барих, 5.375 км үерийн суваг тохижуулах зэрэг ажлаас нийт 17.32 га талбайн хөрсийг хүнд машин механизмаар ухах, ачих, тээвэрлэх явцад тухайн орчинд тоосжилт үүснэ. Барилга барих ажлын горимоос хамаараад газар шорооны ажил нийт төслийн хэмжээнд 1-2 жилийн хугацаанд, харин тухайн барилгын ажлын цэг дээр 120 хүртэлх хоногийн турш үргэлжилнэ. Агаарын тоосны бохирдол нэг удаагийн хамгийн их хэмжээ 0.5 г/м^3 –аас их бол хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж эхэлдэг. Барилгын ажлын норм дүрэмд үндэслэн тооцвол төслийн барилгын ажилд хамгийн багадаа дараах тооны машины техникүүд ашиглагдана. Үүнд

- Авто зам: 1-2 экскаватор, 10-15 самосвал, 3-4 ковш, 1-2 грейдер, 4-5 индүү, 1-2 усны машин ажиллана
- Инженерийн шугам хоолой тавих, салбар шугамын холболт хийх: 6-8 экскаватор, 10 15 самосвал, 5-6 ковш, 2-3 кран, 2-3 шугам тээвэрлэх шланз
- Цахилгаан: 1-2 өрмийн машин, 1 экскаватор, 1-2 самосвал, 1 ковш, 1 материал тээвэрлэх шланз
- ОНХТ барилга байгууламж: 1-2 экскаватор, 2-3 самосвал, 2 ковш, 1 кран, 1-2 материал тээвэрлэх шланз

Төслийн хүрээнд ажиллах машин механизмын тоог нэгтгэн авч үзвэл 9-13 экскаватор, 26 40 самосвал, 8-11 ковш, 4-6 кран, 1-2 грейдер, 4-5 индүү, 1-2 усны машин, 4-6 материал тээвэрлэх шланз гэх мэт нийт 30-50 тооны машин механизм ажиллах бөгөөд нэг машин механизм цагт 20-25 л түлш зарцуулна.

Агаар мандалд учруулсан хохирлыг дараах томъёогоор тооцно.

$$\text{Уаг} = \text{Таг} * \text{G} * \text{f} * \text{Ма}, \text{ төг}$$

Газар шорооны ажлын үед машин техникийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт: “Толгойт дэд төв барих төсөл”-ийн нийт эвдрэлд өртөх талбайн хэмжээ 13.859 га болно. Уг талбайгаас үүсэх тоосжилтыг дээрх томъёогоор тооцвол: $\Pi = 199,841.74 \text{ м}^2 * 0.1.10^{-6} \text{ кг/(м}^2/\text{с)} * 0.1 = 0.00199841 \text{ кг/сек}$ буюу цагт 7.19 кг/цаг байна. Энэ нь газар шорооны ажлын үед буюу өдөрт 12 цаг нийт 60 хоногийн хугацаанд 5,179.8 кг/жил тоос дэгдэхээр байна. Үүнийг үе шат тус бүрээр авч үзэв.

Хүснэгт 10. Багц тус бүрээс гарах тоосжилтын хэмжээ.

Гэрээний дугаар	Ажлын тоо хэмжээ м ²	Нэгж талбайгаас гарах тоосжилт	Гарах тоосжилтын хэмжээ кг/жил
TEC-A	4,767	0.025899 кг/жил	123.46
TEC-B	24,850		643.59
TEC-C	21,390		553.98
TRDH11A	9,576.3		248.01
TRDH11B	16,670.3		431.74
TRDH11C	4,312		111.6
TRDH14A	14,237.94		368.7
TRDH14B	8,967.6		232.25
SHTL-(C1-C5)	700		18.13
SHTL-D	700		18.13
SHTSC-A	1,040		26.94
SHTSC-B	3,267		84.61
TFP-A	5,331		138.06
TBC	2081		53.89
TSC+SHTL-A	6155.81		159.43
	124,046м ² буюу 12.4га		3212.52

Барилгын үйл ажиллагаанаас үүсэх бохирдлын тархалт: Замын барилгын ажлаас үүсэх тоос тоосонцор. Замын барилгын ажлын үед хийгдэх газар шорооны ажлаас үүдэлтэй тоос тоосонцрын хэмжээг Европын холбооны хүрээлэн буй орчны агентлагаас гаргасан аргачлалын дагуу тооцсон. Замын ажил нь хэсэгчилсэн байдлаар явагдах ба тоос тоосонцрын тархалт нь үйл ажиллагаа явж буй талбайгаас 300 м хүртэлх зайд орчны агаар дахь PM₁₀ тоосонцрын хоногийн дундаж агууламжийг 50 200мкг/м³ хэмжээгээр нэмэгдүүлэхээр байна. Замын барилгын ажил нь богино хугацаанд хийгдэх тул орчны агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл бага бөгөөд замын нөхцөл сайжирснаар шороон замаас үүсэх тоосны хэмжээ буурна.

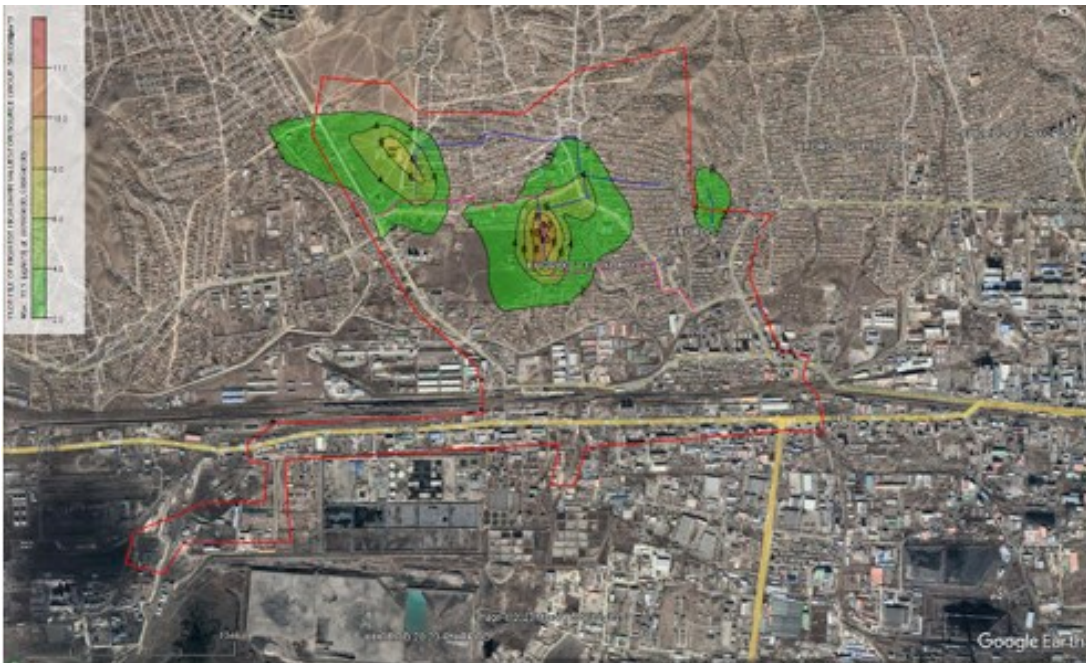
Зураг 7. Замын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж

Шугам хоолойн газар шорооны ажил. Шугам хоолойн ажил нь нарийн зурвас газарт явагдах бөгөөд техник тоног төхөөрөмж хангалттай үед богино хугацаанд хийх боломжтой. Хөрсний төрөл, ухлагын гүнээс хамааруулж шуудууны ханын налууг дараах байдлаар тодорхойлно.

Цэвэр, бохир ус, дулан хангамжийн шугам хоолойн шуудууны гүнийг 2.1-3.2 метр, ёроолын өргөнийг 0.8 м, өнгөн хэсгийн өргөнийг 1.4 м гэж үзвэл трассын дагууд ойролцоогоор 30'734м³ хөрс чулуулгийг ухаж гаргах ба энэхүү үйл ажиллагаанаас үүсэх агаар бохирдуулах бодисуудын тоо хэмжээг тооцсон.

Зураг 8. Дулааны шугамын барилгын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж

Зураг 9. Цэвэр усны шугамын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж

Шугам хоолойг суурилуулсны дараа ковш болон грейдер ашиглан булна гээд үүсэж болох тоос тоосонцрын хэмжээг дараах томъёонуудыг ашиглан тооцсон.

$$EF = k * (s/12)^a * (W * 1.1023/3)^b$$

Энд: EF- тоосны ялгарлын фактор - кг/км.явалт,

W-механизмын хүндийн жин-тн,

s- материалын шаварлагийн агууламж - %,

k-тоосонцрын аэродинамик диаметрийн коэффициент (PM тоосонцорт 0.42, нийт тоосонд 1.38), a-тоосонцрын аэродинамик диаметрийн коэффициент (PM тоосонцорт 0.9, нийт тоосонд 0.7), b=0.45.

Дулаан, цэвэр ус, ариутгах татуургын сүлжээний шугам хоолойн ажил нь нарийн зурвас газарт, хэсэгчилсэн байдлаар явагдах бөгөөд PM_{10} тоосонцрын хоногийн дундаж агууламжийг хамгийн ихдээ $11.1-18.5 \text{ мкг/м}^3$ хүртэлх хэмжээгээр нэмэгдүүлэх ба энэ нь агаарын чанарын стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс нэлээд бага байгаа тул эдгээр үйл ажиллагаанаас орчны агаар чанарт үзүүлэх нөлөөлөл бага гэж үзэж болохоор байна .

Зураг 10. Бохир усны шугамын барилгын ажлын үед үүсэх тоосны 24 цагийн дундаж агууламж

Зураг 11. Хуваарилах болон нийгмийн барилга байгууламжийн барилгын үед үүсэх

тоосны 24 цагийн дундаж агууламж

Хуваарилах байгууламжуудын болон нийгмийн барилга байгууламжийн барилгын ажлаас үүсэх тоос тоосонцор: Барилгын ажлын үед үүсэх тоос тоосонцрын хэмжээг Европын холбооны хүрээлэн буй орчны агентлагаас гаргасан аргачлалын дагуу тооцсон. Хуваарилах байгууламжууд болон нийгмийн барилга байгууламжууд нь хоорондоо зайтай бөгөөд барилгын ажил нь янз бүрийн хугацаанд хийгдэх ба тоос тоосонцрын тархалт нь үйл ажиллагаа явж буй талбайгаас 300 м хүртэлх зайд орчны агаар дах PM_{10} тоосонцрын хоногийн дундаж агууламжийг $5-50\text{мкг/м}^3$ хэмжээгээр нэмэгдүүлэхээр байна. Барилгын ажил нь богино хугацаанд хийгдэх тул орчны агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл бага байна.

Хийн хаягдал: Барилгын материал тээвэрлэх ба зам барилгын ажилд ашиглагдах хүнд даацын авто машин болон бусад тоног төхөөрөмж, машин механизмаас агаар бохирдуулагч бодисууд ялгарч, орчны агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлнө. Мөн зам барилгын ажлын үед хайрган суурь, асфальт хучилт дэвсэх үед орчны агаарч хорт, хий, тортог, нарийн ширхэгт тоосонцор зэрэг бохирдуулагч бодис ялгарна. Агаарын бохирдол, ялангуяа химийн бохирдол нь автомашины түлшний шаталтын бүтээгдэхүүнээс шууд шалтгаалж байдаг. Автомашинаас хүрээлэн буй орчин, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн хэмжээ, цар хүрээ нь түүний утааны найрлагаас шууд хамаарч байдаг.

Автомашины утаанаас Cu, Ni, Cd, Hg зэрэг шатахууны найрлагын үндсэн хам бүрдлүүд, тэдгээрээс гадна Pb, Zn, Mn зэрэг нэмэлт хольцын элемент, тэднийг агуулагч нэгдлүүд нь хүрээлэн байгаа орчны агаарыг бохирдуулах нөхцөлтэй юм. Автомашины утааны найрлагад нийтдээ 200 гаруй төрлийн хорт бодис, химийн нэгдэл оролцдог. Зарцуулагдах түлшний жингийн 15% нь ашигтай зарцуулагдаж, үлдсэн 85% нь агаарт цацагддаг байна. 1 кг түлш шатаахдаа бензиний хөдөлгүүр 300-310 г, дизель хөдөлгүүр 80-100г хорт бодис ялгаруулдаг ажээ. 1кг шатахууныг литрт шилжүүлэн (бензин $q=0.725$, дизель $q=0.825$) бодож, түүний шаталтаас ялгаран гарах хорт хийн агуулалт, хэмжээг тооцоолон гаргасан. Автомашины утааны агаарыг бохирдуулах чанарыг тодорхойлохдоо, дизель хөдөлгүүрт бол хөө тортгийн агуулалтыг үндсэн үзүүлэлт болгодог.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Хаягдал шороон материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудыг зохих хамгаалалттайгаар хийж гүйцэтгээгүй нөхцөлд орчны агаарт тоосжилт үүсгэж болзошгүй.
- Замын ажилд ашиглах элс, хайрга, барилгын ажилд ашиглагдах цемент зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд дэгдэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй.

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад буюу барилгын ажлын явцад бий болох дээр дурдсан нөлөөллүүд нь зайлшгүй боловч түр зуурын шинж чанартай, дунд зэргийн эрчимтэй байх бөгөөд багавтар хэмжээний талбайг хамрах тул нөлөөллийн тархалт нь дунд зэрэг байна.

Ашиглалтын үед шинээр баригдах нийгмийн барилга байгууламжуудын орчимд замын хөдөлгөөний эрчим нэмэгдэх бөгөөд үүнээс улбаалан дизель болон бензин хөдөлгүүрээс гарах утаа буюу NO₂, SO₂ гэх мэт бохирдуулагчийн хэмжээ нэмэгдэнэ. Төслөөс агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээг Хүснэгт 11-д нэгтгэн үзүүлэв.

Хүснэгт 11. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Гол сөрөг нөлөөлөл													
1	Газар шорооны ажлын үед орчны агаарт 4,485.6 кг/жил тоосжилт үүснэ.									+			
2	Авто машин бусад тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал ялгарна.									+			
3	Зам барилгын ажлын үед хайрган суурь, асфальт хучилт дэвсэх үед орчны агаарч хорт, хий, тортог, нарийн ширхэгт тоосонцор зэрэг бохирдуулагч бодис ялгарна.								+				
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
4	Хаягдал шороон материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудыг зохих хамгаалалттайгаар хийж гүйцэтгээгүй нөхцөлд орчны агаарт тоосжилт үүсгэж болзошгүй.								+				
5	Замын ажилд ашиглах элс, хайрга, барилгын ажилд ашиглагдах цемент зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд дэгдэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй.									+			
Нөлөөллийн тоо		-	-	-	1	4	-	-	2	3	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %		-	-	-	20	80	-	-	40	60	-	-	-
Дүгнэлт: Төслийн нийт хугацаанд агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн 25% нь баг, 75% нь дунд гэсэн ангилалд хамаарч байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж байгаа нөлөөллүүд нь үргэлжлэх хугацааны хувьд 25% түр зуурын, 75% нь богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийг хэрэгжүүлэх явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд,болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах боломжтой.													

3.3. Физик орчинд үзүүлэх нөлөөлөл

Гол сөрөг нөлөөлөл

Дуу чимээ: Барилгын ажлын үед явагдах газар шорооны ажлууд, барилга угсралтын ажил, инженерийн шугам хоолойн ажлууд, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж, буулгах зэрэг ажлуудаас, зам барилгын ажлын үед явагдах талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээ, хайрган үе дэвсэх, асфальт хучилт хийх зэрэг ажлуудаас дуу чимээ үүснэ. Барилгын ажлын үед ажиллах машин механизмын тоог нэгтгэн авч үзвэл 9-13 экскаватор, 26-40 самосвал, 8-11 ковш, 4-6 кран, 1-2 грейдер, 4-5 индүү, 1-2 усны машин, 4-6 материал

тээвэрлэх шаланз гэх мэт нийт 30-50 тооны машин механизм ажиллана. Барилгын салбарт өргөнөөр ашиглагддаг хүнд даацын машин механизмуудаас үүсэх дуу чимээний тархалтын эрчмийг Хүснэгт 12-д үзүүлэв.

Хүснэгт 12. Машины механизмаас үүсэх дуу чимээний тархалтын эрчим

Машин механизм	Зай									
	5м	10м	20м	40м	60м	80м	100м	150м	200м	300м
Дугуйт ачигч	90	84	78	72	68.5	66	64	60.5	58	54.5
Бульдозер	86	80	74	68	64.5	62	60	56.5	54	50.5
Грейдер	90	84	78	72	68.5	66	64	60.5	58	54.5
Экскаватор	84	78	72	66	62.5	60	58	54.5	52	48.8
Индүүдэгч	87	81	75	69	65.5	63	61	57.5	55	51.5
Ачааны машин	87	81	75	69	65.5	63	61	57.5	55	51.5

Барилгын үйл ажиллагаанаас үүсэх дуу чимээний нөлөөлөл нь богино хугацаанд үргэлжлэх, дун зэргийн тархалт, дунд зэргийн эрчимтэй нөлөөлөл байна.

Төслийн үйл ажиллагаанаас хог хаягдал үүсэх

- Барилгын түр кемпүүдээс барилгын ажил явагдах нийт хугацааны туршид 164.88 тонн хатуу, 845.1 м³ шингэн хаягдал тус тус үүснэ.
- Барилгын ажлуудаас нийт 69,171.96 м³ хаягдал шороон материал, барилгын материалын сав баглаа боодол, мод, тоосго, элс, хайрга, төмрийн үртэс зэрэг барилгын хог хаягдал үүснэ.

Ахуйн хог хаягдал: Толгойт дэд төвд явагдах барилгын үйл ажиллагааны төрлөөс шалтгаалан тодорхой хэмжээний ахуйн хатуу хог хаягдал байнга гарна. Эдгээр хог хаягдлын хэлбэр, хэмжээ болон эд материалын төрөл зүйл янз бүр байх боловч ихэнх нь хуванцар болон шилэн сав, лааз, хүнсний ногоо, баглаа боодол, цаас, даавуу, ариун цэврийн хэрэглэл, нийлэг болон бусад эдүүд байна.

Барилгын ажил явагдах 2 жилийн хугацаанд барилгын багц тус бүрт үүсэх хог хаягдлын хэмжээг “Хот, тосгоны төлөвлөлт барилгажилтын норм ба дүрэм” БНБД 30.01.03.-ийн Зөвлөмжийн 16-р хавсралт: Ахуйн хаягдал цуглуулах нормативын жилийн хугацаанд 1 хүнд ноогдох хаягдлын хэмжээ”-г үндэслэн тооцож Гүйцэтгэгчийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд (Г-БОМТ) оруулж өгөх шаардлагатай. Нэг хүнээс хоногт дунджаар 0.8 кг байхаар бодож барилгын ажлын үед үүсэх ахуйн хатуу хог хаягдлыг дараах томъёогоор тооцно.

$$X_{ж} = (X_{х} * N_{х} * A_{ж}) / 1000 \text{ тн/нийт}$$

Энд: $X_{ж}$ ахуйн хатуу хог хаягдал, тн/нийт

$X_{х}$ - ажиллагчдын тоо

$N_{х}$ - хоногт нэг хүнээс гарах хатуу хаягдлын норм, кг

$A_{ж}$ -барилгын ажил гүйцэтгэх хугацаа /12 сар/

Шингэн хаягдлын хэмжээг тооцоолох норматив аргачлал: Нэг хүнээс хоногт дунджаар 4.1 литр шингэн хаягдал гарна гэсэн норматив өгөгдлийг тухайн барилгын ажлын багцад ажиллах хүний тоо, барилгын ажил явагдах өдрийн тоогоор үржүүлж шингэн хаягдлын хэмжээг тооцоолно.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Барилгын ажил явагдах цэгүүдийн ойр орчимд замбараагүй хаясан шил, хуванцар сав, тамхины иш зэрэг нь физик орчинд бохирдол үүсгэж болзошгүй.
- Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээ зэрэг ажлыг гүйцэд хийгээгүйн улмаас хаягдал барилгын материал, элс, хайрга, цемент зэрэг материалууд үлдэж орчны бохирдол үүсгэж болзошгүй.

Эерэг нөлөөлөл

- Төслийн барилгын үйл ажиллагаа эхлэхэд 350 айлыг нүүлгэн шилжүүлнэ.
- Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн сайжруулсан нүүрсэн түлш түлдэг зуухны тоо 6860-ээр цөөрнө. Нийслэлийн агаарын чанарыг сайжруулах бүсэд үйл ажиллагаа явуулж буй сургууль цэцэрлэгүүдийн дэд бүтцийг бие даасан дэвшилтэт технологиор шийдвэрлэх буюу 9 сургуулийн халаалтын зуухыг хийн халаалтын зуухаар солино.
- Гэр хорооллын нэг өрх жилд 5 тонн нүүрс түлдэг гэж үзвэл нүүрсний хэрэглээг жилд 34,2507 тонноор багасгаснаар нүүрсхүчлийн хий, тоос тортог, хүхрийн давхар исэл, азотын давхар исэл зэрэг агаар бохирдуулагч бодисын ялгарал буурна.
- Толгойт дэд төвд нүүрсний хэрэглээг төвийн дулаан хангамжаар сольсноор үнсэн хаягдлын хэмжээг жилд 7,192.58 тонноор багасгана.

Төслөөс физик орчинд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээг Хүснэгт 13 нэгтгэн үзүүлэв.

Хүснэгт 13. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.

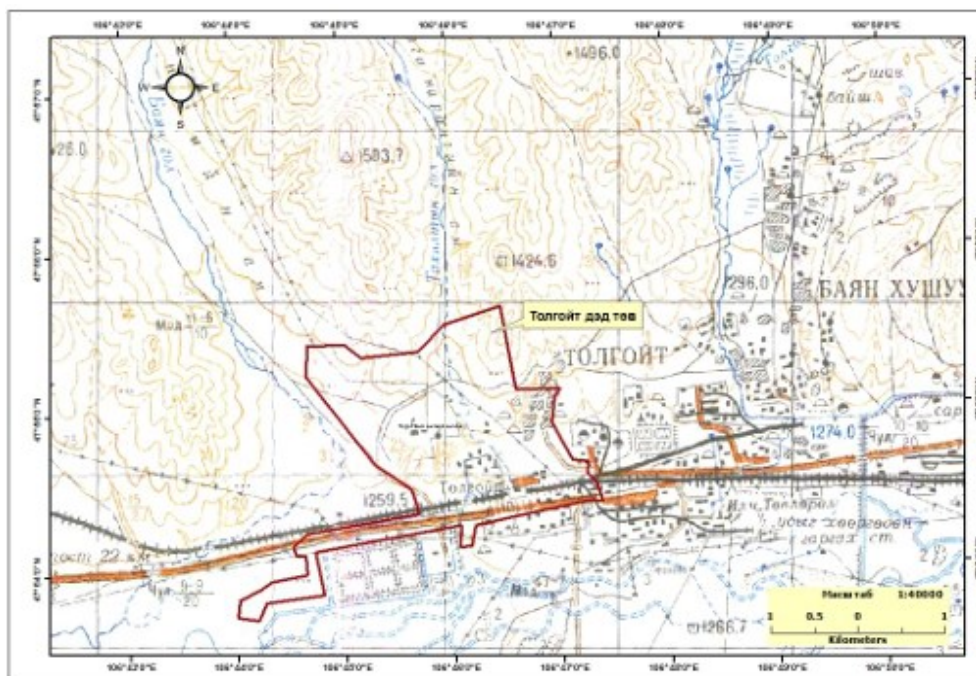
№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Гол сөрөг нөлөөлөл													
1	Газар шорооны ажил, барилга угсралт, шугам хоолойн угсралт, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүснэ..									+			
2	Хаягдал шороон материал, барилгын материалын сав баглаа боодол, мод, тоосго, төмрийн үртэс зэрэг барилгын хог хаягдал үүснэ.									+			
3	Барилгын түр кемпүүдээс 164.88 тонн хатуу ба 845м ³ ахуйн шингэн хаягдал үүснэ.									+			
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
4	Барилгын ажил явагдах цэгүүдийн ойр орчимд замбараагүй хаясан шил, хуванцар сав, тамхины иш зэрэг нь физик орчинд бохирдол үүсгэж болзошгүй.									+			
5	Барилгын ажил дууссаны дараа									+			

хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээ зэрэг ажлыг гүйцэд хийгээгүйн улмаас хаягдал барилгын материал, элс, хайрга, цемент зэрэг материалууд үлдэж орчны бохирдол үүсгэж болзошгүй.													
Нөлөөллийн тоо	-	-	-	2	3	-	-	-	5	-	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %	-	-	-	40	60	-	-	-	100	-	-	-	-
Дүгнэлт: Төслийн барилгын ажлын хугацаанд физик орчинд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн 40% нь бага, 60% нь дунд зэрэг гэсэн ангилалд хамаарч байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж байгаа нөлөөллүүд нь үргэлжлэх хугацааны хувьд 100% богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийг хэрэгжүүлэх явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас физик орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах боломжтой.													

3.4. Гадаргын усанд үзүүлэх гол болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Улаанбаатар хотын дэвсгэр талбай болон зэргэлдээх зарим дүүргийн бүс нутаг нь газар зүйн байршлын хувьд ойт хээрийн бүсэд 1950-2265 м үнэмлэхүй өндөртэй Богдхан, Сонгинохайрхан, Чингэлтэй, Баянзүрх зэрэг өндөр уулсын муж, түүнчлэн Туул голын ай сав, түүний хажуу жигүүрийн жижиг цутгал голуудын хөндийн хэмжээнд багтаж байрладаг. Улаанбаатар хотын ихэнх барилга байгууламж нь Туул голын хөндийн ай сав болон Сэлбэ голын адаг хэсэгт тархан байрласнаас гадна Зүүн, Баруун Наран, Цагаан хуарангийн дэнжид гол барилга, байгууламж тархжээ.

Төслийн талбай нь ус зүйн хувьд дэлхийн ус хагалбарын Хойд мөсөн далайн ай савд, Монгол орны Туул голын сав газарт багтана.

Зураг 12. Төслийн талбай орчмын гадаргын усан сүлжээ

Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20,35 -р хорооны хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй “Толгойт дэд төв барих” төслийн талбай орших бүс нутаг нь ус зүйн хувьд дэлхийн ус хагалбарын Хойд мөсөн далайн ай савд, Монгол орны Туул голын сав газарт багтана. Энэ бүс нутагт байгалийн тогтоц, уур амьсгалын нөхцөлөөс хамааран гадаргын усан сүлжээ харьцангуй

сайн хөгжсөн. Төслийн талбайд ойролцоо орших гадаргын усан сүлжээ нь Улиастай, Туул голууд бөгөөд төслийн талбайд хамгийн ойрхон нь 500м зайтай Сэлбэ гол болон Тахилтын гол юм.

Хүснэгт 14. Гадаргын усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл.

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Гол сөрөг нөлөөлөл													
1	Ажилчдын кемпээс үүсэх ахуйн хатуу, шингэн хог хаягдал зэрэг нь хур борооны усаар зөөгдөн урсаж гадаргын усны бохирдол үүсгэх									+			
2	Инженерийн шугам сүлжээ татах суваг шуудууг ухах, авто зам барих, зам доогуурх ус нэвтрүүлэх хоолой тавих зэрэг ажлаас гэр хороолол доторх үерийн урсцын жалга, сувгуудын бүтэц, хэлбэр, чиглэл түр хугацаанд буюу бүрмөсөн өөрчлөгдөх									+			
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
3	Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох, барилгын материал урсах зэрэг эрсдэлүүд тохиолдох								+				
4	Тос тосолгооны материал, замын ажилд ашиглагдах асфальт бетон зуурмаг зэрэг бодис санамсаргүй байдлаар асгарч хөрсөнд алдагдан, улмаар хур борооны усаар зөөгдөн гадаргын усан сүлжээний усны найрлага, чанарт дам байдлаар нөлөөлж болзошгүй.									+			
Нөлөөллийн тоо		-	-	-	2	2	-	-	1	3	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %		-	-	-	50	50	-	-	25	75	-	-	-
Дүгнэлт: Төслийн барилгын ажлын хугацаанд физик орчинд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, Төслийн нийт хугацаанд гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн 50% нь бага, 50% нь дунд гэсэн ангилалд хамаарч байгаа ба үргэлжлэх хугацааны хувьд 25% нь түр зуурын, 75% богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийн хэрэгжилтийн явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд, тэдгээрийн үр дүнг хянах хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөллийг бүрэн бууруулах боломжтой..													

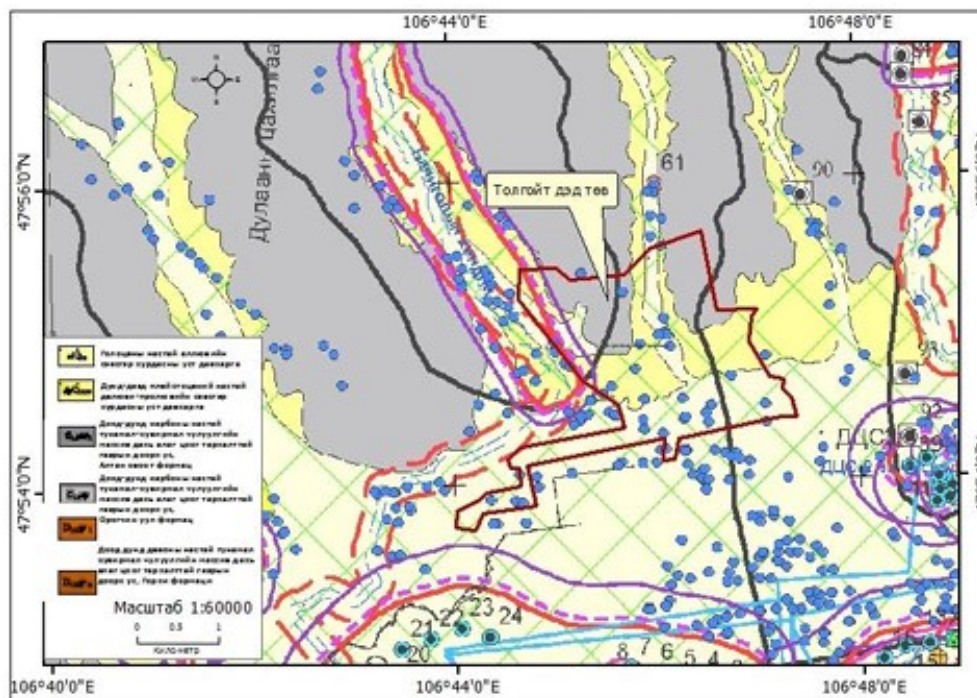
3.5. Газрын доорх усанд үзүүлэх гол болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжих талбайн инженер-геологийн нөхцөл: Судалгаанд хамрагдсан дэвсгэр талбайн хэмжээнд тухайн бүс нутгийн шинж төрхтэй гидрогеологийн нөхцөлийг

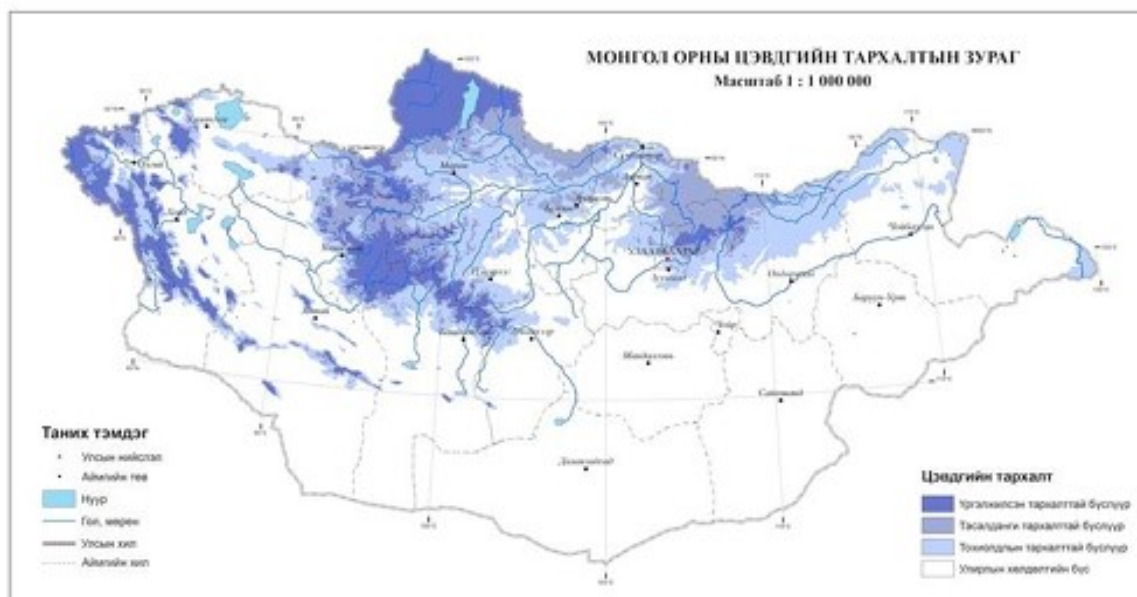
илэрхийлж буй газрын доорх усны тархалт, бүрэлдэн тогтолтын байгалийн ерөнхий зүй тогтолт болон геологийн тогтцын суурь нөхцөлийн өвөрмөц онцлогийг үндэслэн, гидрогеологийн давхарга зүйчлэлийн хувьд дараах уст үе давхарга, цогцолбор, газрын доорх усны бусад хуримтлал, бөөгнөрлийг ялгаж байна Үүнд:

- Голоцены үеийн аллювийн гарал үүсэлтэй сэвсгэр хурдасны уст давхарга (alQ2)
- Дунд-дээд плейстоцений үеийн делюви-пролювийн гарал үүсэлтэй сэвсгэр хурдасны уст давхарга (dpQ1-2)
- Доод-дунд карбоны настай тунамал-хувирмал чулуулгийн зузаалаг дахь уст цогцолбор (C 1-2) зэрэг болно.

Цэвдгийн тархац: Монгол орны цэвдэг тархах боломжит талбайн 23.2 % нь Хэнтийн уулархаг бүс нутагт ноогдох бөгөөд үргэлжилсэн тархалттай цэвдэг 4503 км² , тасалданги тархалттай цэвдэг 33631 км² , алаг цоог тархалттай цэвдэг 25839 км² , тохиолдлын тархалттай цэвдэг 43534 км² талбайг тус тус эзэлнэ. Энэ бүс нутгийн цэвдгийн тархалтад хурдас чулуулаг, ургамлын хэв шинжийн ялгаатай байдал нь гол хүчин зүйл болдог бөгөөд цэвдгийн тархалтын доод хил Хэнтийн баруун хойд хэсэгт 800-900 м, баруун хэсэгт 900-1300 м, өвөр хэсэгт 1400-1600 м, зүүн, зүүн хойд хэсэгт 1000-1200 метрийн өндөрт тус тус байна. Толгойт дэд төв нь Монгол орны цэвдгийн тархалтын мужлалаар алаг цоог тархалттай цэвдгийн бүсэд хамаарагдана. Цэвдгийн дээд хил (улирлын гэсэлтийн гүн)-ийн жилийн дундаж температур нь алаг цоог тархалттай бүслүүрт -1°C – 0°C, харин улирлын хөлдөлтийн гүний жилийн дундаж температур улирлын хөлдөлтийн бүсэд > 1°C байдаг бөгөөд хөрсний улирлын хөлдөлтийн норматив гүн нь 5.1 метр байна. 2016-2035 оны хугацаанд нийт Монгол орны цэвдгийн тархалтын хувь нь 29.3%-аас 5.9% нь алдралд орж 23.4% болж буурах дүр зураг ажиглагдаж байна (Монгол Улсын хүн амын нутагшилт, суурьшлын хөгжлийн ерөнхий төслийн Цэвдэг, хүйтний үзэгдлийн тархалтын үнэлгээ сэдэвт судалгааны ажлын үр дүнг хураангуйлан оруулав. Зохиогч ШУА-ийн Газарзүй, геоэкологийн хүрээлэнгийн Цэвдэг судлалын салбарын дарга, доктор А.Дашцэрэн, 2020).

Зураг 13. Төслийн талбай орчмын гидрогеологи

Зураг 14. Монгол орын цэвдгийн тархалт

Гидро-техникийн нөхцөл: Толгойт голын хөндийн ай савын хэмжээнд гарал үүсэлтэй дөрөвдөгчийн элс, хайргархаг сэвсгэр хурдсанд газрын доорх усны байгалийн тодорхой нөөц баялаг хуримтлагдан бий болсон байна. Гэвч дээр дурдсан дэвсгэр талбайд болон түүний хоёр талын хажуу жигүүрийн хэсгээр гэр хороолол, хувийн орон сууцны бэсрэг цогцолбор, зуслангийн байр зэрэг объектууд маш ихээр бөөгнөрч төвлөрөн нэлээд шигүү суурьшсан тул уг хэсэгт гаргасан худгийн усыг авч унд-ахуйд хэрэглэсэн тохиолдолд тухайн орчинд тархсан газрын доорх чөлөөт гадаргуутай ус нь газрын гадаргуугаас зонхилон өдөөгдсөн төрөл бүрийн бохирдолд шууд өртөж, чанар найрлага, бодисын зүйн шинж төлөв нь эрс муудаж, хүн амын дунд халдварт өвчин эмгэг үүсэж болзошгүй нөхцөл байдал бүрэлдэн бий болжээ.

3.6. ГАЗРЫН ДООРХ УСНЫ ЧАНАР

Төслийн талбайд 2022 оны 4 дугаар сард хийсэн хээрийн ажлын үер Сонгинохайрхан дүүргийн 2-р хорооны нутаг дэвсгэрт орших 207-р худгаас дээжлэлт хийсэн. Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн , чанарын хувьд нэн цэнгэг буюу ялимгүй эрдэсжилттэй, маш зөөлөн ус байна.

Гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад газрын доорх усны нөөцийг бага хэмжээгээр, зөвхөн тухайн цэг дээрх цөөн тооны барилгын ажилчдын ахуйн хэрэгцээ болон хуурай өдрүүдэд тоосжилт дарах зорилгоор ашиглахаар төлөвлөсөн байна. Газрын доорх усны нөөц ашиглах хэмжээ нь нэгэнтээ бага хэмжээтэй, мөн түүнчлэн барилгын ажил нь 1-2 жилийн хугацаанд үргэлжлэх богино хугацааны шинж чанартай тул газрын доорх усны нөөц ашиглах шинэ эх үүсвэр бий болгох шаардлагагүй гэж үзсэн. Барилгын ажилчдын ундны усны хэрэгцээг үйлдвэрийн савлагаат ус худалдан авч хангах ба барилгын ажилд хэрэглэгдэх усыг ойролцоох автомат тоолууртай худгаас худалдан авч ашиглана. Барилгын ажлын явцад шинээр худаг гарган ашиглахгүй ба ашиглагдах усны хэмжээ багавтар байх тул төслөөс газрын доорх усанд үзүүлэх шууд сөрөг нөлөөлөл байхгүй.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Барилгын ажлын явцад шатах, тослох материал, замын ажилд ашиглагдах асфальт бетон зуурмаг зэрэг бодис асгарч хөрсөнд шингэн, улмаар бага гүний уст үеүдийг

бохирдуулж болзошгүй

- Барилгын түр кемпүүдийн үйл ажиллагаанаас үүсэх шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.

Хүснэгт 15. Газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
1	Барилгын ажил явагдах Барилгын ажлын явцад шатах, тослох материал, асфальт бетон зуураг зэрэг бодис асгарч хөрсөнд шингэн, улмаар бага гүний уст үеүдийг бохирдуулж болзошгүй									+			
2	Барилгын түр кемпүүдийн үйл ажиллагаанаас үүсэх шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.									+			
Нөлөөллийн тоо		-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %		-	-	-	100	-	-	-	-	100	-	-	-
Дүгнэлт: Төслийн барилгын ажлын хугацаанд физик орчинд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, Төслийн нийт хугацаанд газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн нийт үйл ажиллагаанаас газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь 100% нь бага зэргийн эрчимтэй байх ба үргэлжлэх хугацааны хувьд 100% богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийн хэрэгжилтийн явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд, тэдгээрийн үр дүнг хянах хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах бүрэн боломжтой.													

Дүгнэлт. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн төлөвлөсөн барилгын ажилчдын унд ахуйн хэрэгцээг дэлгүүрийн савлагаат ус худалдан авах байдлаар, ахуйн хэрэгцээг ойролцоох ус түгээх төвөөс зориулалтын саванд ус худалдан авах байдлаар хангахаар сонгосон арга нь байгаль орчин ба хүний эрүүл мэндэд халгүй байдлаар ажиллах бүрэн боломжтой гэж дүгнэж байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын доорх усанд үзүүлэх шууд нөлөөлөл байхгүй ба болзошгүй нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн нөхцөлд зайлсхийх бүрэн боломжтой юм Төсөл хэрэгжих явцад үүсэж болзошгүй дээрх нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн нөхцөлд зайлсхийх бүрэн боломжтой бөгөөд түр зуурын шинж чанартай нөлөөллүүд байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээг Хүснэгт 15-д нэгтгэн үзүүлэв.

3.7. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл

Тус төслийн хүрээнд Авто зам 4 эгнээ бүхий зам 1.97 км, 2 эгнээ бүхий зам 4.067 км, дугуйн зам 5.9 км, Дулаан хангамжийн 6.728 км, Ариутгах татуургын 12.094 км шугам, цэвэр усны 7.38 км шугам, цахилгааны кабелийн 90.0 км шугам, холбооны 7.1 км шугам сүлжээ татах, Сургалтын төв, 5.375 км үерийн суваг тохижуулах зэрэг ажлаас нийт 12.4 га талбайн эвдрэлд өртөж, хөрсөн бүрхэвчинд, богино хугацааны эвдрэл үүснэ. Төсөл хэрэгжих талбай нь өнөөгийн байдлаар автомашин ба хүний хөдөлгөөний нөлөөгөөр хөрсний эвдрэл ихтэй, хөрсөн бүрхэвчийн элэгдэл явагдаж суларсан зэрэг нийтлэг байдал ажиглагдаж байна. Толгойт төвд 1.97 км авто зам барих ажилд шороон ба хайрган материалын карьер шинээр нээж ашиглахгүй бөгөөд замын ажилд шаардагдах элс, хайрга, бетон зуурмаг, асфальт материалын Улаанбаатар хот дахь тухайн чиглэлийн үйлдвэрийн газруудаас худалдан авахаар төлөвлөсөн. Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид дараах нөлөөллийг үзүүлнэ.

Гол сөрөг нөлөөлөл

- 12.4 га талбайн газар шорооны ажлын үед нийт 109159,81м³ хөрс хуулалт хийж, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүснэ.
- Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдийн орчимд, ажилчдын кемп орчимд машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүснэ.

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу үүсгэж хадгалаагүй нөхцөлд хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй.
- Барилгын ажлын явцад шатах, тослох материал, замын ажилд ашиглагдах асфальт бетон зуурмаг зэрэг бодис асгарч гоожин хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.
- Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг замбараагүй зайлуулах болон ажилчдын кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдлоос үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.

Хүснэгт 16. Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ.

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Гол сөрөг нөлөөлөл													
1	1.7 талбайд хийгдэх газар шорооны ажлын улмаас нийт 1,615м ³ хөрс хуулалт хийгдэж, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүснэ.									+			

2	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдийн орчимд, ажилчдын кемпийн орчимд машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүснэ.									+			
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
3	Шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу үүсгэж хадгалаагүй нөхцөлд хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй.									+			
4	Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч гоожин хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.									+			
5	Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг замбараагүй зайлуулах болон ажилчдын кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдлоос үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.									+			
Нөлөөллийн тоо				-	1	4	-	-	-	5	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %				-	20	80	-	-	-	100	-	-	-
Дүгнэлт Төслийн нийт хугацаанд хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн 20% нь бага, 80% нь дунд зэрэг гэсэн ангилалд хамаарч байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж байгаа нөлөөллүүд нь үргэлжлэх хугацааны хувьд 100% богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийн хэрэгжилтийн явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүд, тэдгээрийн үр дүнг хянах хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах боломжтой.													

3.8. УРГАМЛЫН НӨМРӨГТ ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төслийн талбай нь суурьшлын бүсийн төв дунд, хүний хөл хөдөлгөөний эрчим өндөртэй газарт байрлах тул ямар нэгэн ногоон байгууламж буюу ургамлын бүрхэвч байхгүй бөгөөд олон арван жилийн хүний хөл хөдөлгөөний улмаас ургамлын бүлгэмдэл маш хүчтэй нөлөөлөлд өртсөн байна. Толгойт дэд төвд хийж гүйцэтгэсэн ургамлын нөмрөгийн судалгаагаар төслийн талбайд ургамлын бүрхэц бүхий талбай маш бага бөгөөд бүрхцийн дийлэнх хувийг нь ширэг улалж, ямаан шарилж, ээрэм шарилж, цагаан лууль зэрэг хөл газрын ургамлууд бүрдүүлж байна.

Төслийн хүрээнд баригдах хүүхдийн цэцэрлэгийн гадна талбайн 10-аас доошгүй хувьд нь, Толгойт үерийн сувгийн тохижилтын ажлын хүрээнд үерийн суваг дагуу хөл газрын ургамлыг түүж цэвэрлэн, мод бут тарьж, зүлэгжүүлэлт хийх зэргээр ногоон байгууламж үүсгэх юм. Ногоон байгууламж огт байхгүй Толгойт дэд төвийн суурьшлын бүс дотор шинээр ногоон байгууламж үүсгэн бий болгох тул төсөл нь ургамлын бүрхэвчийн хувьд эерэг нөлөөлөл үзүүлнэ.

Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлын бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл байхгүй болно.

3.9. АН АМЬТАНД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төслийн талбай нь Толгойт гэр хорооллын суурьшлын бүсийн төв дунд, хүний хөл хөдөлгөөний эрчим өндөртэй газарт төв зам дагуу байрлах тул ан амьтан байхгүй юм. Иймд, төслийн үйл ажиллагаанаас ан амьтанд үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй болно.

3.10. ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАЙ ГАЗАР НУТАГТ ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Толгойт дэд төв нь Богдхан уулын ДЦГ-аас 5.5 км, Чингэлтэй уулын тусгай хамгаалалттай газраас 17.6 км зайд тус тус орших тул төслийн үйл ажиллагаанаас ТХГН-т үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй болно.

3.11. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төслийн ажил явагдах талбайд илэрсэн ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл байхгүй тул төслийн үйл ажиллагаанаас түүх, соёлын өвд үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл байхгүй болно. Харин төслийн газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөн доор нуугдмал байдлаар оршин байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй.

Хүснэгт 17. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Сөрөг нөлөөлөл	Хэлбэр		Нөлөөллийн зэрэг					Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа				
		Шууд	Дам	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Аюултай	Түр зуурын	Богино хугацааны	Дунд хугацааны	Урт хугацааны	Байнгын
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл													
1	Төслийн газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөн доор нуугдмал байдлаар оршин байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй.								+				
Нөлөөллийн тоо				1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Нөлөөллийн хувь %				100	-	-	-	-	100	-	-	-	-
Дүгнэлт													
Төслийн нийт хугацаанд түүх соёлын өвд үзүүлэх нөлөөллүүдийг тодорхойлж, тус бүрт нь үнэлгээ өглөө. Төслийн үйл ажиллагаанаас түүх, соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь 100% маш бага гэсэн ангилалд хамаарах ба үргэлжлэх хугацааны хувьд 100% нь богино хугацааны нөлөөлөл байна. Төслийн хэрэгжилтийн явцад нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг үр дүнтэй хэрэгжүүлж чадвал төслийн үйл ажиллагаанаас түүх соёлын өвд үзүүлэх нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх бүрэн боломжтой.													

3.12. НИЙГЭМ, ОЛОН НИЙТЭД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛӨЛ

Толгойт бүсэд сургууль цэцэрлэгийн хүрэлцээ маш муу байна. Сонгинохайрхан дүүрэг бол Улаанбаатар хотын нэн ядуу буюу тусгаарлагдсан дүүргүүдийн нэг бөгөөд оршин суугчдын талаас илүү хувь нь хамгийн ойрын сургууль цэцэрлэгээс 40 минут алхах зайнд хол амьдардаг. Толгойт бүсийн бүх сургууль цэцэрлэгүүд анх зориулагдсан хүчин чадлаас 2 дахин илүү ачаалалтай ажиллаж байна. БСШУЯ-аас 2019 онд 1,2 болон 22-р хороодод нийт 650 хүүхдийн 4 цэцэрлэг барихаар төлөвлөсөн ч тэдгээрийн байршил нь дэд төвийн гадна байна. Мөн 2019 онд 1-р хорооны 106-р сургуульд 640 хүүхдийн, 107-р сургуульд 320 хүүхдийн багтаамжтай өргөтгөл хийхээр төлөвлөсөн байна. Энэхүү өргөтгөл нь одоо суралцаж буй хүүхдүүдэд чанартай боловсрол олгох орчин нөхцөлийг бүрдүүлэхэд тус дэм болох боловч цаашдын хүн амын өсөлтийг тооцож үзвэл хангалтгүй байхаар байна.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Энэхүү төлөвлөгөөний зорилго нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, ерөнхий үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг хянах, илрүүлэх, бууруулах, байгаль орчныг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүд үр дүнтэй байгаа эсэхийг тогтооход оршино.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БОАЖЯ-ны Сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-д заагдсан бүтэц, агуулга, аргачлалын дагуу боловсруулав. БОМТ нь Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, Орчны тохижилт нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө, Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь зэргээс бүрдэнэ.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтэд хяналт тавих, тайлагнах эрх үүргийг төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага болон Улаанбаатар хотын захиргаа, түүнийг төлөөлөн төслийг өдөр тутмын удирдлагаар ханган ажиллаж буй ТУН хүлээх бол БОМТ-д заагдсан арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах үүргийг барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллагууд хүлээнэ. БОМТ-г хэрэгжүүлэх төсөв зардлыг барилгын ажлын гэрээнд тусган оруулж өгөх бөгөөд гэрээт гүйцэтгэгч байгууллагууд нь барилгын ажлын явцад талбайн байгаль орчны ажилтан авч ажиллуулах үүргийг хүлээнэ.

БОМТ үндсэн зорилгоо хангахын тулд төсөл хэрэгжүүлэгчийн санхүүгийн чадавхын хүрээнд нийгмийн хариуцлагыг өндөржүүлэхэд чиглэсэн дараах бодлогыг баримтална. Үүнд:

1. БОМТ-нд тусгасан ажлын дараалал, түүнийг хийж гүйцэтгэснээр хүрэх үр дүнг төсөл хэрэгжүүлэгчийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн боломж нөөцтэй уялдуулах;
2. БОМТ-ний хэрэгжилтийг компанийн удирдлага өөрөө болон орон нутгийн оршин суугчдын зүгээс хэрхэн хянаж, харилцан хамаарал бүхий бодит үр дүнд хүрэх;
3. БОМТ-г зохих ёсоор хэрэгжүүлснээр лабораторийг хөндлөнгийн хяналт, шалгалтад бэлэн байлгах зэрэг нөхцөлүүдийг тодорхойлно.
4. БОМТ-д тусгагдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан ажилчдын үүрэг хариуцлагын тогтоосон удирдлагын шатлал дараалал бий болно.
5. Ажилчид бүр байгаль орчныг хамгаалах асуудалтай холбоотой үүрэг хариуцлагаа бүрэн ойлгосон байхын зэрэгцээ тэдэнд биелүүлэхэд нь туслах бэлтгэл сургалт, ур чадвартай мэргэжилтэнтэй болсон байна.
6. Байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлийг урьдчилан тооцож, байгаль орчинд шууд болон шууд бус хэлбэрээр үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах, орчны чанарыг сайжруулах, хэвийн нөхцөлийг хадгалж, хамгаална.
7. Орон нутгийн удирдлага, хяналтын байгууллага, иргэдтэй байгаль орчныг хамгаалах асуудлаар зөвлөлдөж, тэдний санал, хүсэлтийг хүлээн авч, хамтран

ажиллана.

8. Байгаль орчны асуудлаарх төрийн захиргаанаас өгсөн санал зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллана.

Энэхүү төлөвлөгөөний зорилго нь төсөл хэрэгжих Толгойт дэд төвийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, ерөнхий үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнүүд үр дүнтэй байгаа эсэхийг тогтооход оршино. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө, Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө, Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө, Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь зэргээс бүрдэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Байгаль Орчин Аялал Жуулчлалын Сайдын 2019 оны 10-р сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-д заагдсан бүтэц, агуулга, аргачлалын дагуу боловсруулав. Толгойт дэд төв нь нийт 554.4 га талбайг хамрах ба засаг захиргааны хил хязгаарын хувьд Сонгинохайрхан дүүргийн 1,2,3,20,34,35 дугаар хороодын нутаг дэвсгэрт хэрэгжих юм.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь 2025 онд хэрэгжих бөгөөд БОМТ-ний биелэлтэд хяналт тавих, тайлагнах эрх үүргийг төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага болон Улаанбаатар хотын захиргаа, түүнийг төлөөлөн төслийг өдөр тутмын удирдлагаар ханган ажиллаж буй Төслийн Удирдах Нэгж хүлээх бол БОМТ-д заагдсан арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах үүргийг барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллагууд хүлээнэ. БОМТ-г хэрэгжүүлэх төсөв зардлыг барилгын ажлын гэрээнд тусган оруулж өгөх бөгөөд гэрээт гүйцэтгэгч байгууллагууд нь барилгын ажлын явцад талбайн байгаль орчны ажилтан авч ажиллуулах үүргийг хүлээнэ.

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Хүснэгт 18. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын хураангуй.

№	Гэрээний дугаар	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө	Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр	Удирдлага зохион байгуулалт	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал, төгрөг
1	TEC-A	1,186,100	8,212,393.73	-	-	1,600,000	1,100,000	2,280,000	-	14,378,494.00
2	TEC-B	2,812,850	17,863,969.20	-	-	1,600,000	1,100,000	2,280,000	-	25,656,819.00
3	TEC-C	2,486,100	15,376,672.00	-	-	1,600,000	1,100,000	2,280,000	-	22,842,772.00
4	TRDH11-A	1,617,100	1,175,499.50	-	-	1,600,000	1,100,000	4,560,000	-	10,052,600.00
5	TRDH14-A	3,511,000	4,031,204.14	-	-	1,600,000	1,100,000	3,820,000	-	14,062,204.00
6	TRDH14B +TRDH11B1	2,126,570	6,297,023.05	-	-	1,600,000	1,100,000	3,820,000	-	14,943,593.00
7	SHTSC-A	2,631,500	1,495,253.76	-	-	1,600,000	1,100,000	3,080,000	-	9,906,754.00
8	TSC+ TRDH11B2	2,051,482	8,366,986.60	-	-	1,600,000	1,100,000	2,340,000	-	15,458,469.00
9	SHTL-A	3,495,061	4,823,893.80	-	-	1,600,000	1,100,000	1,540,000	-	12,558,955.00
Нийт		21,917,763.00	67,742,895.78	-	-	14,400,000	9,900,000	26,000,00.00	-	139,860,659.00

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1. TEC - Мэдээлэл холбооны шугам сүлжээ ба цахилгаан эх үүсвэрийн угсралт

TEC-A	Толгойт дэд төвийн мэдээлэл холбооны шугам сүлжээ ба цахилгаан хангамжийн эх үүсвэрийн угсралт	Холбооны шугам: урт 7.14 км, диаметр: 110мм, байр төв 925м ² болон 272м ² - 2ш Нөлөөлөлд өртөх талбай: 4,767м²
TEC-B	Толгойт дэд төвийн цахилгааны хаалттай дэд өртөө ба 10кВ цахилгаан дамжуулах кабель шугам	• 10/0.4кВ хүчин чадалтай хаалттай дэд станц (ХТП)-1 РП, кабель шугам 47500м Нөлөөлөлд өртөх талбай: 24,850 м²
TEC-C	Толгойт дэд төвийн цахилгааны хуваарилах байгууламжууд ба 10кВ-ын цахилгаан дамжуулах кабель шугам	• Цахилгааны кабель шугам: урт= 42500 м, удирдлагын байр 140м ² Нөлөөлөлд өртөх талбай: 21,390м²

Хүснэгт 19. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө (TEC-A, TEC-B)

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Шаардагдах зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажилд 0.8 га талбайн газрын гадарга, хэвлий өртөж эвдрэл үүсэх	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.35 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн дүүргэлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, анхны төрх байдалд нь нийцүүлэн хэлбэршүүлэх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт TEC-A, TEC-B,	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Нөхөн сэргээлтийн стандарт MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008
Газар шорооны ажлаас 9350 м ³ хаягдал шороон материал үүсэх	9350м ³ хэмжээтэй шороон материалыг шуудууны нөхөн дүүргэлтэд ашиглах ба үлдсэн 2,028 м ³ хэмжээтэй хаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД-ийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө.				Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.				MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын дүрэм
Газрын гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орох	Газар шорооны ажлаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрласан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх				хуулалт, хадгалалт
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Хуурай өдрүүдэд газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд м ² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт TEC-A, TEC-B,	Усны хэмжээ м ³ TEC-A 128.7м ³ х3000=3861,00 TEC-B 670.95м ³ х3000=2,012,850	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				
	Хүчтэй салхи шуургатай үед хөрсний овоолгоос тоосжилт үүсэхээс сэргийлж усалгаа хийх				
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд TEC-A, TEC-B	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх				MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын /MNS 5013:2009, MNS5014:2009/ дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах		ОХШХ-т тусган		MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө				
Кабель шугам тавих нүх шуудуу ухах, булах ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ, MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай			
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

			оруулсан		
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	СХД-ийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2025 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих				
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	ТЕС-А, ТЕС-В, тус тус 1ш 2x200,000=400,000	Барилгын ажлын туршид,	Усны тухайн хууль, MNS 6148 :2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемп, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэр		Барилгын ажлын явцад улирал	Усны нөөцийн төлбөрийн хувь

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

багавтар хэмжээний ус ашиглах	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах			бүр	хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай Засгийн газрын тогтоол
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Газар шорооны ажлын улмаас 0,8 га талбайн өнгөн хөрс хуулагдаж эвдрэлд орох ба хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.8 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарих	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын туршид,	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				ерөнхий шаардлага
6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
	Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажлуудаас тоосжилт үүсэж явган болон машинтай зорчигчийн үзэгдэх орчныг хязгаарлах	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м ² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	Хуурай өдрүүдэд, өдөрт 2-3 удаа	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ, MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх				
	Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах				
Газар шорооны ажлын үед гэр хороолол дунд	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS 5682: 2006 Явган хүн, хөгжлийн

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх				бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Кабель шугамын угсралт явагдах цэгүүд	Хамгаалалтын хашлага, самбар байрлуулах 2x200,000=400,000	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Тээврийн маршрут дагуу	Сургалтын тоо тус тус 1 удаа 2x400,000=800,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх			Барилгын ажлын туршид,	
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх				
Цахилгааны ба шилэн кабель, холбооны шугам тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж гэмтэх	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах, Торон хашлаганы урт, метр	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
ХТП ба цахилгааны кабель угсрах үед зохих хамгаалалт хийгээгүйгээс хүн цахилгаан хүчдэлд цохиулах	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмжийн хаалгыг цоож, түгжээтэй байлгана.	Цахилгааны байгууламжууд баригдах бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Цахилгаан байгууламжийн ашиглалтын үед мөрдөх аюулгүй ажиллагааны дүрэм
	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллагааны зааваргүйгээр ашиглалтад оруулахыг хориглоно.				
	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмж нь аюулгүй ажиллагааны нөхцөлийг хангахаар бүрэн бүтэн байх ёстой.				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт хийснээр дэд төв дэх айл өрх, албан байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх	Цахилгааны байгууламжуудын холболт, угсралтын үед цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт тохиолдол бүрд тухайн хэсгийн хорооны захиргаа, айл өрх албан байгууллагуудад 3 өдрийн өмнө урьдчилан мэдэгдэх арга хэмжээг авна	СХД-ийн 1,2,3,20,35-р хороод	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Эрчим хүчний сайдын 2014 оны 101 дүгээр тушаалын хавсралт
	Цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт цагийг ажлын бус өдрүүдэд, оргил ачааллын цагаас зөрүүлэн хийхээр төлөвлөх				
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид,	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах ба СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх				
	2. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	3. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх				
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх, сургалт зохион байгуулах	Барилгын бүх ажилчид	-	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд,	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
	Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох, сургалт зохион байгуулах				
Нийт			3,998,950		
ТЕС-А			1,186,100		
ТЕС-В			2,812,850		

Хүснэгт 20. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө (TEC-C)

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Шаардагдах зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажилд 0.8 га талбайн газрын гадарга, хэвлий өртөж эвдрэл үүсэх	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.35 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн дүүргэлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, анхны төрх байдалд нь нийцүүлэн хэлбэршүүлэх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт TEC-C	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Нөхөн сэргээлтийн стандарт MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008
Газар шорооны ажлаас 9350 м³ хаягдал шороон материал үүсэх	9350м³ хэмжээтэй шороон материалыг шуудууны нөхөн дүүргэлтэд ашиглах ба үлдсэн 2,028 м³ хэмжээтэй хаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД-ийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө.		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд, 7 хоног бүр	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.				MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын дүрэм
Газрын гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орох	Газар шорооны ажлаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрласан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх				
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас тоосжилт үүсэж агаар орчныг	Хуурай өдрүүдэд газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд м² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Усны хэмжээ м³ 128.7м³х3000=386,100	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

бохирдуулах	Хүчтэй салхи шуургатай үед хөрсний овоолгоос тоосжилт үүсэхээс сэргийлж усалгаа хийх				Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх		100 000		
Барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх				MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын /MNS 5013:2009, MNS5014:2009/ дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах		ОХШХ-т оруулсан тусган		MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Кабель шугам тавих нүх шуудуу ухах, булах ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ, MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай	ОХШХ-т оруулсан тусган		
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	СХД-ийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2025 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх			Барилгын ажлын туршид,	цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	150,000	Барилгын ажлын туршид,	Усны тухайн хууль, MNS 6148 :2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх Барилгын түр кемп, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	Онцгой байдлын тухай хууль
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэр		Барилгын ажлын явцад улирал бүр	Усны нөөцийн төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай Засгийн газрын тогтоол
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Газар шорооны ажлын улмаас 0,8 га талбайн өнгөн хөрс хуулагдаж эвдрэлд орох ба хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.8 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарих	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын туршид,	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				
6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажлуудаас тоосжилт үүсэж явган болон машинтай зорчигчийн үзэгдэх орчныг хязгаарлах	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м ² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	Хуурай өдрүүдэд, өдөрт 2-3 удаа	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ, MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
Газар шорооны ажлын үед гэр хороолол дунд зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдийн ойр орчимд явган хүн ба тээврийн хэрэгсэл чөлөөтэй зорчих зам, орц гарцыг бий болгож өгөх Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS 5682: 2006 Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Кабель шугамын угсралт явагдах цэгүүд	Хамгаалалтын хашлага, самбар байрлуулах 100,000	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

					ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Тээврийн маршрут дагуу	Сургалтын тоо тус тус 1 удаа 3х500,000=1,500,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх			Барилгын ажлын туршид,	
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх				
Цахилгааны ба шилэн кабель, холбооны шугам тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж гэмтэх	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах, Торон хашлаганы урт, метр	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	50,000	Газар шорооны ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
ХТП ба цахилгааны кабель угсрах үед зохих хамгаалалт хийгээгүйгээс хүн цахилгаан хүчдэлд цохиулах	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмжийн хаалгыг цоож, түгжээтэй байлгана.	Цахилгааны байгууламжууд баригдах бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Цахилгаан байгууламжийн ашиглалтын үед мөрдөх аюулгүй ажиллагааны дүрэм
	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллагааны зааваргүйгээр ашиглалтад оруулахыг хориглоно.				
	Цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмж нь аюулгүй ажиллагааны нөхцөлийг хангахаар бүрэн бүтэн байх ёстой.				
Цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт хийснээр дэд төв дэх айл өрх, албан байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх	Цахилгааны байгууламжуудын холболт, угсралтын үед цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт тохиолдол бүрд тухайн хэсгийн хорооны захиргаа, айл өрх албан байгууллагуудад 3 өдрийн өмнө урьдчилан мэдэгдэх арга хэмжээг авна	СХД-ийн 1,2,3,20,35-р хороод	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Эрчим хүчний сайдын 2014 оны 101 дүгээр тушаалын хавсралт
	Цахилгаан хангамжийн шугамд түр салгалт цагийг ажлын бус өдрүүдэд, оргил ачааллын цагаас зөрүүлэн хийхээр төлөвлөх				
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд	Хог хаягдлын менежментийн	Барилгын ажлын туршид,	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах ба СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх 2. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх 3. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх		төлөвлөгөөнд тусгагдсан		ахуйн тухай хууль, MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх, сургалт зохион байгуулах Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох, сургалт зохион байгуулах	Барилгын бүх ажилчид	2x100000=200 000	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд,	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Нийт			2,486,100		

5.2. TRDH11A - Ариутгах татуургын шугам суурилуулалт

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Шаардагдах зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажлаас нийт 11.17 га талбайн газрын гадарга эвдрэлд өртөнө	Авто зам тавих ажилд өртөж эвдэрсэн 3.97 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, хэлбэршүүлэх, орчны тохижилт үүсгэх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Нөхөн сэргээлтийн стандарт MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008
Газар шорооны ажлаас нийт 30,564 м³ хаягдал шороон материал үүснэ	Газар шорооны ажлаас үүсэх нийт 39,400.96 м³ Үүсэх бөгөөд үүний 13,726.3 м³ хэмжээтэй хаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг Сонгинохайрхан дүүргийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө. Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд, 7 хоног бүр	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам MNS BS 5906:2015

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.				Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын
Гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орно	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажлуудаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрлаж байсан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээ хийх, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас 925.344 кг/жил хэмжээтэй тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд хуурай өдрүүдэд м ² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	(Усны хэмжээ м ³) TRDH11A 205.7м ² х3000=617,100	Барилгын ажлын туршид	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизм/	Барилгын ажлын төсөвт багтсан ОХШХ-т тусган оруулсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага MNS 5013:2009, MNS5014:2009
Цемент, элс зэрэг	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдэд талбайн	Авто зам,	Барилгын ажлын төсөвт	Барилгын	Агаарын тухай хууль,

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд хийсэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй	цэвэрлэгээг өдөр тутам хийж, барилгын хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол зайлуулж байх	барилгын ажил явагдах бүх цэгт	багтсан	ажлын туршид,	
	Дулааны эх үүсвэр гаргах буюу хаягдал материалыг устгах зорилгоор шатамхай материалыг ил талбайд шатаахыг хориглоно			7 хоногт 1-2 удаа	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, зам барилгын ажил, шугам хоолойн угсралтын ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Зам барилга ба барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай	ОХШХ-т тусган оруулсан		MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	Сонгинохайрхан дүүргийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2025 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох			Барилгын ажлын туршид	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих				
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Синтетик шингээгч материал (TSSW5OW)- 200,000	Барилгын ажлын туршид	Усны тухайн хууль
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэрт	YA3	Барилгын ажлын явцад улирал бүр	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах				
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемпүүдэд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемпүүд, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис,

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

		барилгын түр кемпүүд			элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
10.2 талбайд хийгдэх газар шорооны ажлын улмаас нийт 30,564м ³ хөрс хуулалт хийгдэж, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүснэ.	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, хөрсөнд асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				Эрүүл ахуйн тухай хууль
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Газар шорооны ажлын бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
	Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль”				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир усны шугам хоолой тавих ажлуудаас тоосжилт үүсэж явган болон машинтай зорчигчийн үзэгдэх орчныг хязгаарлах	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м ² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	хүлцэх хэмжээ	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах				
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх				
Зам барилга, газар шорооны ажлуудаас гэр хороолол дунд зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	Зам барилгын ажлын улмаас тухайн замыг түр хаасан талаарх болон тээврийн хэрэгслийн зорчих хөдөлгөөнд зориулан тогтоож өгсөн явах түр маршрутыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах	Барилгын ажлын бүх цэгт	-	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS 5682:2006 Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
	Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх				
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүдэд хашлага самбар байршуулах	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Тээврийн маршрут дагуу	400,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг				Монгол Улсын Замын

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх				хөдөлгөөний дүрэм
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх			Барилгын ажлын туршид	
Зам талбай, шугам Хоолой тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж гэмтэх	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах	Зам талбай, Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	-	Газар шорооны ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль
	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах,	Барилгын ажлын бүх цэгт			Эрүүл ахуйн тухай хууль
	2. СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх				MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	3. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	4. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх				
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх	Барилгын бүх ажилчид	400'000	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
	Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох				
Замын ажилд ашиглагдах хүнд даацын машин механизмууд осол аваар гаргаж болзошгүй	Замын индүүдэгч, бетон зуурмаг, асфальт тээвэрлэгч, дэвсгэгч зэрэг том оврын машин тэрэгний ажлын үед хяналтын дохиочныг зайлшгүй ажиллуулах шаардлагатай ба том оврын машин тэрэг ухрах, эргэх маневруудыг зөвхөн хяналтын дохиочны дохиогоор хийж гүйцэтгэх	Зам барилгын ажлын талбайд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам барилгын ажлын явцад	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Өндөр хэмтэй асфальт болон бетон зуурмаг алдагдаж хүний гар хөл түлэгдэж гэмтэж болзошгүй	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, санамсаргүй асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх		-	Зам барилгын ажлын явцад	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
	Зам барилгын ажлын талбарт ажиллаж буй ажилчид хамгаалалтын хувцас хэрэглэлтэй байх				MNS 4968: 2000
	Зам барилгын ажил явагдаж буй цэгийг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж, анхааруулах тэмдэг байрлуулан явган зорчигчийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах арга хэмжээ авах				Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
8. Ашиглалтын үеийн менежментийн арга хэмжээ					
Авто зам барих үйл ажиллагаанаас ахуйн хог хаягдал үүсэх	Авто зам ашиглалтын үе шатны захиргаа нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж, харьяа дүүргийн Хот тохижуулах газартай хог хаягдлыг зайлуулах гэрээг байгуулж ажиллана. Хүүхдийн цэцэрлэг нь хог хаягдлыг цуглуулах зориулалтын цэгтэй байх бөгөөд дүүргийн ТҮГ-ний газартай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулна.		Улсын төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.	7 хоногт 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хууль
Авто зам доогуур тавьсан ус зайлуулах хоолой хог хаягдал ба хагшаасаар дүүрч бөглөрөх	Толгойт дэд төв дотор тавигдах 5.9 км авто замын засвар арчилгааны ажлыг Нийслэлийн Авто Замын Газар хариуцан ажиллах бөгөөд төлөвлөгөөт урсгал засвар, зам арчилгааны ажлуудыг тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Ус зайлуулах хоолойг цэвэрлэх ажлыг хур борооны улирлын өмнө ба дараа буюу хавар, намрын улирлуудад жил тутам тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэх шаардлагатай юм.	Зам доогуур тавих ус зайлуулах хоолой	Нийслэлийн Авто Замын Газрын үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.	Жил бүр тогтмол хуваарийн дагуу	Авто замын тухай хууль
Нийт (TRDH11A)			1.617.100		

5.3. TRDH14A - Авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (1)

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Шаардагдах зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажлаас нийт 1.42 га талбайн газрын гадарга эвдрэлд өртөнө	Авто зам тавих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.28 га талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, хэлбэршүүлэх, орчны тохижилт үүсгэх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Нөхөн сэргээлтийн стандарт
					MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Газар шорооны ажлаас нийт 9,601.11 м³ хаягдал шороон материал үүснэ	Газар шорооны ажлаас үүсэх нийт 9601.11 м³ үүсэх бөгөөд үүний 8332.37 м³ хэмжээтэй хаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг Сонгинохайрхан дүүргийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө.		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд,	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.			7 хоног бүр	MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын
Гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орно	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажлуудаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрлаж байсан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх				
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээ хийх, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас 368.7 кг/жил хэмжээтэй тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд хуурай өдрүүдэд м² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	(Усны хэмжээ м³) TRDH14A 837м²x3000= 2,511,000	Барилгын ажлын туршид	Агаарын тухай хууль,
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2025 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизм/		Барилгын ажлын туршид,	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх		Барилгын ажлын төсөвт багтсан		MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
			Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын		ОХШХ-г тусган

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах		оруулсан		MNS5014:2009
Цемент, элс зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд хийсэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдэд талбайн цэвэрлэгээг өдөр тутам хийж, барилгын хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол зайлуулж байх	Авто зам, барилгын ажил явагдах бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль,
	Дулааны эх үүсвэр гаргах буюу хаягдал материалыг устгах зорилгоор шатамхай материалыг ил талбайд шатаахыг хориглоно			7 хоногт 1-2 удаа	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2025 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, зам барилгын ажил, шугам хоолойн угсралтын ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Зам барилга ба барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	MNS4585:2025 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай	ОХШХ-т тусган оруулсан		MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	Сонгинохайрхан дүүргийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2026 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох			Барилгын ажлын туршид	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих				
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Синтетик шингээгч материал (TSSW50W)-6ш авах 200000	Барилгын ажлын туршид	Усны тухайн хууль
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэрт	ҮАЗ	Барилгын ажлын явцад улирал бүр	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах / Ахуйн хэрэгцээнд болон барилгын ажилд ашиглах усыг ямар саванд хэрхэн нөөцөлж хадгалдаг эсэх /				
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемпүүдэд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемпүүд, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

					ХЭМЖЭЭ
1.42 талбайд хийгдэх газар шорооны ажлын улмаас нийт 9,601м³ хөрс хуулалт хийгдэж, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүснэ.	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, хөрсөнд асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				Эрүүл ахуйн тухай хууль
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Газар шорооны ажлын бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
	Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Авто зам ба дулаан,	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м² талбайд 2-4л	Барилгын	Энэхүү	хүлцэх	MNS5885:2016 Агаарт

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

цэвэр, бохир усны шугам хоолой тавих ажлуудаас тоосжилт үүсэж явган болон машинтай зорчигчийн үзэгдэх орчныг хязгаарлах	нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	ажлын талбай	төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	хэмжээ	байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2025 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах				
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх				
Зам барилга, газар шорооны ажлуудаас гэр хороолол дунд зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	Зам барилгын ажлын улмаас тухайн замыг түр хаасан талаарх болон тээврийн хэрэгслийн зорчих хөдөлгөөнд зориулан тогтоож өгсөн явах түр маршрутыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах	Барилгын ажлын бүх цэгт	-	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS 5682:2006 Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
	Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх				
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүдэд хашлага самбар байршуулах TRDH14A-400,000	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Тээврийн маршрут дагуу	400,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх				Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх			Барилгын ажлын туршид	
Зам талбай, шугам Хоолой тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах	Зам талбай, Шугам хоолойн угсралт	-	Газар шорооны ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

ГЭМТЭХ		явагдах цэгүүд			Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага	
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль	
	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах,	Барилгын ажлын бүх цэгт			Эрүүл ахуйн тухай хууль	
	2. СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх				MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага	
	3. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх					
	4. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх					
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх	Барилгын бүх ажилчид	400'000	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага	
	Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох					
Замын ажилд ашиглагдах хүнд даацын машин механизмууд осол аваар гаргаж болзошгүй	Замын индүүдэгч, бетон зуурмаг, асфальт тээвэрлэгч, дэвсэгч зэрэг том оврын машин тэрэгний ажлын үед хяналтын дохиочныг зайлшгүй ажиллуулах шаардлагатай ба том оврын машин тэрэг ухрах, эргэх маневруудыг зөвхөн хяналтын дохиочны дохиогоор хийж гүйцэтгэх	Зам барилгын ажлын талбайд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам барилгын ажлын явцад	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм	
Өндөр хэмтэй асфальт болон бетон зуурмаг алдагдаж хүний гар хөл түлэгдэж гэмтэж болзошгүй	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, санамсаргүй асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх		-		Зам барилгын ажлын явцад	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
	Зам барилгын ажлын талбарт ажиллаж буй ажилчид хамгаалалтын хувцас хэрэглэлтэй байх Зам барилгын ажил явагдаж буй цэгийг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж, анхааруулах тэмдэг байрлуулан явган зорчигчийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах арга хэмжээ авах					MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
8. Ашиглалтын үеийн менежментийн арга хэмжээ						
Авто зам барих үйл ажиллагаанаас ахуйн	Авто зам ашиглалтын үе шатны захиргаа нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж, харьяа дүүргийн		Улсын төсөвт байгууллагын	7 хоногт 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хууль	

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

хог хаягдал үүсэх	Хот тохижуулах газартай хог хаягдлыг зайлуулах гэрээг байгуулж ажиллана. Хүүхдийн цэцэрлэг нь хог хаягдлыг цуглуулах зориулалтын цэгтэй байх бөгөөд дүүргийн ТҮГ-ний газартай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулна.		үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.		
Авто зам доогуур тавьсан ус зайлуулах хоолой хог хаягдал ба хагшаасаар дүүрч бөглөрөх	Толгойт дэд төв дотор тавигдах 5.9 км авто замын засвар арчилгааны ажлыг Нийслэлийн Авто Замын Газар хариуцан ажиллах бөгөөд төлөвлөгөөт урсгал засвар, зам арчилгааны ажлуудыг тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Ус зайлуулах хоолойг цэвэрлэх ажлыг хур борооны улирлын өмнө ба дараа буюу хавар, намрын улирлуудад жил тутам тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэх шаардлагатай юм.	Зам доогуур тавих ус зайлуулах хоолой	Нийслэлийн Авто Замын Газрын үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.	Жил бүр тогтмол хуваарийн дагуу	Авто замын тухай хууль
Нийт (TRDH14A)			3,511,000		

5.4. TRDH14B+TRDH11B2 - Авто зам, дулааны сүлжээ болон бусад дагалдах ИШС (2)

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Шаардагдах зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажлаас нийт 11.17 га талбайн газрын гадарга эвдрэлд өртөнө	Авто зам тавих ажилд өртөж эвдэрсэн 3.97 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, хэлбэршүүлэх, орчны тохижилт үүсгэх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Нөхөн сэргээлтийн стандарт MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008
Газар шорооны ажлаас нийт 30,564 м³ хаягдал шороон материал үүснэ	Газар шорооны ажлаас үүсэх нийт 39,400.96 м³ Үүсэх бөгөөд үүний 13,726.3 м³ хэмжээтэй хаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг Сонгинохайрхан дүүргийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө. Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд,	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
				7 хоног бүр	MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын
Гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орно	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажлуудаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрлаж байсан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээ хийх, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас 925.344 кг/жил хэмжээтэй тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир ус, дренажийн шугам хоолой тавих газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд хуурай өдрүүдэд м² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	(Усны хэмжээ м³) 242.1м²х3000=726,570	Барилгын ажлын туршид	Агаарын тухай хууль,
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизм/		Барилгын ажлын туршид,	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх		Барилгын ажлын төсөвт багтсан		7 хоног бүр
	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах			ОХШХ-т тусган оруулсан	
Цемент, элс зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд хийсэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдэд талбайн цэвэрлэгээг өдөр тутам хийж, барилгын хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол зайлуулж байх	Авто зам, барилгын ажил явагдах бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль,
	Дулааны эх үүсвэр гаргах буюу хаягдал материалыг устгах зорилгоор шатамхай материалыг ил талбайд шатаахыг хориглоно			7 хоногт 1-2 удаа	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, зам барилгын ажил, шугам хоолойн угсралтын ажил, барилгын материал	Зам барилга ба барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх		бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд			
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай	ОХШХ-т тусган оруулсан		MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	Сонгинохайрхан дүүргийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2025 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох			Барилгын ажлын туршид	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих				
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
	4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө				
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Синтетик шингээгч материал (TSSW50W)-6ш авах төсөл тус бүр 2x200000= 400,000	Барилгын ажлын туршид	Усны тухайн хууль
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэрт	ҮАЗ	Барилгын ажлын явцад улирал бүр	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын
	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах /				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

ус ашиглах	Ахуйн хэрэгцээнд болон барилгын ажилд ашиглах усыг ямар саванд хэрхэн нөөцөлж хадгалдаг эсэх /				үнэлгээ
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемпүүдэд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемпүүд, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
10.2 талбайд хийгдэх газар шорооны ажлын улмаас нийт 30,564м³ хөрс хуулалт хийгдэж, хөрсөн бүрхэвчийн эвдрэл үүснэ.	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль,
	Зам барилга, барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд
	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, хөрсөнд асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх	механизмууд			хэмжээ
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				Эрүүл ахуйн тухай хууль
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				MNS 5344: 2011
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
7. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Газар шорооны ажлын бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
	Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллах				
8. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Авто зам ба дулаан, цэвэр, бохир усны шугам хоолой тавих ажлуудаас тоосжилт үүсэж явган болон машинтай зорчигчийн үзэгдэх орчныг хязгаарлах	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	хүлцэх хэмжээ	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах				
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх				
Зам барилга, газар шорооны ажлуудаас	Зам барилгын ажлын улмаас тухайн замыг түр хаасан талаарх болон тээврийн хэрэгслийн зорчих хөдөлгөөнд	Барилгын ажлын бүх	-	Барилгын ажлын	MNS 5682:2006 Явган хүн, хөгжлийн

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

гэр хороолол дунд зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	зориулан тогтоож өгсөн явах түр маршрутыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах	цэгт		туршид, өдөр бүр	бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
	Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх				
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүдэд хашлага самбар байршуулах TRDH14A-400,000 TRDH14B-400,000	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Тээврийн маршрут дагуу	400,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх				Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх			Барилгын ажлын туршид	
Зам талбай, шугам Хоолой тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж гэмтэх	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах	Зам талбай, Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	-	Газар шорооны ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
					MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль
	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах,	Барилгын ажлын бүх цэгт			Эрүүл ахуйн тухай хууль
	2. СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх				MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
	3. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	4. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх. 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх					
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх	Барилгын бүх ажилчид	400'000	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага	
	Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох					
Замын ажилд ашиглагдах хүнд даацын машин механизмууд осол аваар гаргаж болзошгүй	Замын индүүдэгч, бетон зуурмаг, асфальт тээвэрлэгч, дэвсгэгч зэрэг том оврын машин тэрэгний ажлын үед хяналтын дохиочныг зайлшгүй ажиллуулах шаардлагатай ба том оврын машин тэрэг ухрах, эргэх маневруудыг зөвхөн хяналтын дохиочны дохиогоор хийж гүйцэтгэх	Зам барилгын ажлын талбайд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам барилгын ажлын явцад	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм	
Өндөр хэмтэй асфальт болон бетон зуурмаг алдагдаж хүний гар хөл түлэгдэж гэмтэж болзошгүй	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, санамсаргүй асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх		-		Зам барилгын ажлын явцад	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
	Зам барилгын ажлын талбарт ажиллаж буй ажилчид хамгаалалтын хувцас хэрэглэлтэй байх Зам барилгын ажил явагдаж буй цэгийг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж, анхааруулах тэмдэг байрлуулан явган зорчигчийн хөдөлгөөнийг хязгаарлах арга хэмжээ авах					MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
9. Ашиглалтын үеийн менежментийн арга хэмжээ						
Авто зам барих үйл ажиллагаанаас ахуйн хог хаягдал үүсэх	Авто зам ашиглалтын үе шатны захиргаа нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж, харьяа дүүргийн Хот тохижуулах газартай хог хаягдлыг зайлуулах гэрээг байгуулж ажиллана.		Улсын төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.	7 хоногт 2 удаа	Хог хаягдлын тухай хууль	
	Хүүхдийн цэцэрлэг нь хог хаягдлыг цуглуулах зориулалтын цэгтэй байх бөгөөд дүүргийн ТҮГ-ний газартай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулна.					
Авто зам доогуур тавьсан ус зайлуулах хоолой хог хаягдал ба хагшаасаар дүүрч бөглөрөх	Толгойт дэд төв дотор тавигдах 5.9 км авто замын засвар арчилгааны ажлыг Нийслэлийн Авто Замын Газар хариуцан ажиллах бөгөөд төлөвлөгөөт урсгал засвар, зам арчилгааны ажлуудыг тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэнэ.	Зам доогуур тавих ус зайлуулах хоолой	Нийслэлийн Авто Замын Газрын үйл ажиллагааны зардал, төсвөөс санхүүжнэ.	Жил бүр тогтмол хуваарийн дагуу	Авто замын тухай хууль	
	Ус зайлуулах хоолойг цэвэрлэх ажлыг хур борооны улирлын өмнө ба дараа буюу хавар, намрын улирлуудад жил тутам тогтмол хуваарийн дагуу хийж гүйцэтгэх шаардлагатай юм.					
TRDH14B+TRDH11B1			2,126,570			

5.5. SHTSC-A - Ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажилд газрын гадарга, хэвлий өртөж эвдрэл үүсэх	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн дүүргэлт, тэгшилгээний ажлууд хийж, анхны төрх байдалд нь нийцүүлэн хэлбэршүүлэх	Төслийн талбай	1,000,000	2025 онд	-
Газар шорооны ажлаас хаягдал шороон материал үүсэх	Шороон материалыг шуудууны нөхөн дүүргэлтэд ашиглах ба үлдсэн хаягдал шороон материалыг цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД-ийн хот тохижилтын газраас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө.		500,000	Үйл ажиллагааны турш	
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнах		-		
Газрын гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орох	Газар шорооны ажлаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох		500,000		
	Газар шорооны ажил дуусмагц шороон материалын овоолго байрласан цэгт талбайн цэвэрлэгээ, нөхөн сэргээлт хийх.	--			
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Хуурай өдрүүдэд газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд м² талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	SHTSC-A усны хэмжээ 28.08м³	631,500	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				
Барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээMNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээMNS4990:2000 Ажлын байрны орчин.
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх				
	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын /MNS 5013:2009, MNS5014:2009/ дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

					Эрүүл ахуйн шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Кабель шугам тавих нүх шуудуу ухах, булах ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд Барилгын ажлын талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээMNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх		ОХШХ-т тусган оруулсан		
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	СХД-ийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой зааж өгөх	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажил эхлэх үед, 2025 оны 2-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011 - Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулах				
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх				
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл,)	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	Усны тухайн хууль, MNS 6148 :2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам,	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Онцгой байдлын тухай хууль

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох		талбай			
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах / Ахуйн хэрэгцээнд болон барилгын ажилд ашиглах усыг ямар саванд хэрхэн нөөцөлж хадгалдаг эсэх /	Ундны усны эх үүсвэр	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын явцад улирал бүр	Усны нөөцийн төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай Засгийн газрын тогтоол
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль, MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				
Газар шорооны ажлын улмаас 0,8 га талбайн өнгөн хөрс хуулагдаж эвдрэлд орох ба хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй	Цахилгааны кабель, шилэн кабель, холбооны шугам тавих, ХТП, холбооны төвийн барилга барих ажилд өртөж эвдэрсэн 0.8 га талбайд талбайд газар шорооны ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарих	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах				
SHTSC-A - Толгойтын ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)			2,631,500		

5.6. TSC+TRDH11B2 - Толгойт дэд төвийн дунд сургууль

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажилд газрын гадарга, хэвлий өртөж эвдрэл үүсэх	Гадна орчны тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарьж, ногоон байгууламж үүсгэх	Барилгын ажлын талбайд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хот тосгоны төлөвлөлт барилгажилтын норм ба дүрэм БНБД 30.01.03

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Газар шорооны ажлаас 3722 м3 хаягдал шороон материал үүсэх	Барилгын суурь ухах, гадна зам талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээ зэрэг ажлуудаас үүсэххаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД дүүргийн хот тохижилтын газраас авсан бөгөөд гэрээний дагуу хог хаягдлыг ачуулна.		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд, 7 хоног бүр	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын дүрэм
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУНд тайлагнана.				
Газрын гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орох	Газар шорооны ажлаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох		Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Хаягдал шороон материалын овоолгыг их хэмжээгээр хуримтлуулахгүйгээр тухай бүрд нь ачин зайлуулж байх				
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээ хийх, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Хуурай өдрүүдэд газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд м2 талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	TSC +TRDH11B2 Барилгын ажлын талбайд	301,482+500,000 =801,482	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль,
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хүчтэй салхи шуургатай үед хөрсний овоолгоос тоосжилт үүсэхээс сэргийлж усалгаа хийх				
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх				MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын /MNS 5013:2009, MNS5014:2009/ дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах				MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
Барилгын ажлын үед цемент, элс зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд хийсэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдэд талбайн цэвэрлэгээг өдөр тутам хийж, барилгын хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол зайлуулж байх	Авто зам, барилгын ажил явагдах бүх цэгт		7 хоногт 1-2 удаа	Агаарын тухай хууль
	Дулааны эх үүсвэр гаргах буюу хаягдал материалыг устгах зорилгоор шатамхай материалыг ил талбайд шатаахыг хориглоно				Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, барилга угсралтын ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай			ОХШХ-т тусган оруулсан
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих				
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	СХД-ийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой заасан бөгөөд шаардагатай тохиолдолд гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	2026 оны 1-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулсан бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд шинэчлэх				
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх, шинэчлэх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				журам
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих			Барилгын ажлын туршид	
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах				
	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемпүүд, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хууль хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд /синтетик шингээгч материал (TSSW50W), ширхэг/	TSC+TRDH11B2 1,000,000	Барилгын ажлын туршид	Усны тухайн хуульMNS 6148 :2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг охирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэр дээр	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын явцад улирал бүр	Усны нөөцийн төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоож, хөнгөлөх тухай Засгийн газрын тогтоол

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах /Ахуйн хэрэгцээнд болон барилгын ажилд ашиглах усыг ямар саванд хэрхэн нөөцөлж хадгалдаг эсэх /				MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх биобэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Газар шорооны ажлын улмаас 0.23 га талбайн өнгөн хөрс хуулагдаж эвдрэлд орох ба шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу үүсгэж хадгалаагүй нөхцөлд хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй	Барилгын суурь ухах, гадна зам талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээ зэрэг ажилд өртөж эвдэрсэн 0.23 га талбайд талбайд барилгын ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарих	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах				
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх	механизмууд			MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, хөрсөнд асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.		Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх биобэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				
6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Барилга угсралт, газар шорооны ажлуудаас тоосжилт үүсэх	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м2 талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	Хуурай өдрүүдэд, өдөрт 2-3 удаа	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээMNS4990:2010 Агаарын чанар – Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

					хүлцэх хэмжээ
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
Барилга угсралтын үйл ажиллагааны үед өндрөөс юм унаж хүн гэмтэж болзошгүй	Барилга угсралтын үед хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг чанд хатуу сахиж ажиллах Баригдаж буй барилгыг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж явган зорчигч ойртохоос сэргийлэх Шаардлагатай тохиолдолд баригдаж буй барилгын хажуугаар явган зорчигч нэвтрэх хамгаалалтын саравч бүхий гарцууд гаргаж өгөх Анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Барилга угсралтын ажил явагдах цэгүүд: Хамгаалалтын саравч бүхий гарц, Анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах цэгийн тоо 1ш	250'000	Барилга угсралтын ажлын явцад	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага.
Цемент, шохой, элс зэрэг нунтаг материал агаарт дэгдэж үзэгдэх орчныг хязгаарлаж болзошгүй	Зам барилгын болон барилгын ажилд хэрэглэгддэг цемент, элс, шохой зэрэг нунтаг материалыг битүү орчинд буюу тусгайлсан саванд хадгалах	Барилга угсралт, зам барилгын ажил явагдах цэгүүд – Нунтаг бодис хадгалах зориулалтын савны тоо 1 ширхэг	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Бүх жолооч нар Сургалтын тоо 1 удаа	500 000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх	Барилгын материал тээвэрлэх маршрут дагуу	Нэмэлт зардал гарахгүй		
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд: 1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах, СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх 2. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх 3. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх	Барилгын түр кемпүүд, Барилгын ажлын бүх багцууд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох	Барилгын бүх ажилчид – Сургалтын тоо 1 удаа	500'000	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд,	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Гадна зам талбайн тохижилтын ажилд ашиглагдах хүнд даацын машин механизмууд осол аваар гаргаж болзошгүй	Замын индүүдэгч, бетон зуурмаг, асфальт тээвэрлэгч, дэвсгэг зэрэг том оврын машин тэрэгний ажлын үед хяналтын дохиурчныг зайлшгүй ажиллуулах шаардлагатай ба том оврын машин тэрэг ухрах, эргэх маневруудыг зөвхөн хяналтын дохиурчны дохиогоор хийж гүйцэтгэх	Зам барилгын ажлын талбайд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам талбайн ажлын туршид	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
Өндөр хэмтэй асфальт болон бетон зуурмаг алдагдаж хүний гар хөл	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, санамсаргүй асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам талбайн ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

түлэгдэж гэмтэж болзошгүй	Зам барилгын ажлын талбарт ажиллаж буй ажилчид хамгаалалтын хувцас хэрэглэлтэй байх				4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Зам барилга, газар шорооны ажлуудаас гэр хороолол дунд зорчих зам, орц, гарц хаагдаж боогдох	Зам барилгын ажлын улмаас тухайн замыг түр хаасан талаарх болон тээврийн хэрэгслийн зорчих хөдөлгөөнд зориулан тогтоож өгсөн явах түр маршрутыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах Барилгын материал хураах, хөрсний овоолго үүсгэх цэгийг сонгохдоо оршин суугчдын хөдөлгөөнд саад учруулах буюу орц гарцыг хаахгүй байхаар төлөвлөх	Барилгын ажлын бүх цэгт	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS 5682:2006 Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага
Зүсэх, бутлах, гагнах ажлуудын үед хэлтэрхий буюу гагнуурын оч үсэрч явган зорчигчийг гэмтээж болзошгүй	Зүсэх, гагнах ажлууд хийгдэх цэгүүдийг тойруулж хамгаалалтын хашлага татах, анхааруулах тэмдэг байршуулах	Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	250,000	Зүсэх, гагнах ажил явагдах үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Зам талбай, шугам Хоолой тавих зорилгоор ухсан нүх, шуудуунд хүн унаж гэмтэх	Шугам хоолой байрлуулах зорилгоор ухсан нүх шуудууг хамгаалалтын тороор хашиж хүрээлэх, анхааруулах тэмдэг байрлуулах	Зам талбай, Шугам хоолойн угсралт явагдах цэгүүд	500,000	Газар шорооны ажлын үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Нийт дүн (TSC+TRDH11B2)			3,801,482		

5.7. SHTL-A- 640 хүүхдийн суудалтай ЕБС-ийн ногоон байгууламж

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1. Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажилд газрын гадарга, хэвлий өртөж эвдрэл үүсэх	Гадна орчны тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарьж, ногоон байгууламж үүсгэх	Барилгын ажлын талбайд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хот тосгоны төлөвлөлт барилгажилтын норм ба дүрэм БНБД 30.01.03

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Газар шорооны ажлаас 3722 м3 хаягдал шороон материал үүсэх	Барилгын суурь ухах, гадна зам талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээ зэрэг ажлуудаас үүсэххаягдал шороон материалыг Цагаан давааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД дүүргийн хот тохижилтын газраас авсан бөгөөд гэрээний дагуу хог хаягдлыг ачуулна.		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд, 7 хоног бүр	Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам MNS BS 5906:2015 Барилгын хог хаягдлын менежмент, ашиглалтын дүрэм
	Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын хэмжээ, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУНд тайлагнана.				
Газрын гадаргын төрх байдалд түр хугацааны өөрчлөлт орох	Газар шорооны ажлаас бий болох шороон материалын овоолгыг үүсгэхдээ орц, гарц, зам талбайг хааж, хөдөлгөөнд саад учруулахгүйгээр тооцож байрлалыг сонгох		Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Хаягдал шороон материалын овоолгыг их хэмжээгээр хуримтлуулахгүйгээр тухай бүрд нь ачин зайлуулж байх				
2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Газар шорооны ажил, талбайн тэгшилгээ хийх, барилгын материал тээвэрлэх, ачиж буулгах зэрэг ажлуудаас тоосжилт үүсэж агаар орчныг бохирдуулах	Хуурай өдрүүдэд газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд м2 талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбайд	2,495,061	Барилгын ажлын туршид,	Агаарын тухай хууль,
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс ачиж буулгах болон газар шорооны ажлыг түр зогсоох				Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага
	Хүчтэй салхи шуургатай үед хөрсний овоолгоос тоосжилт үүсэхээс сэргийлж усалгаа хийх				
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын ажилд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, машин механизмаас хийн хаягдал, бохирдуулагч бодисууд ялгарч агаар орчныг бохирдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, утаа их хаядаг, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, 7 хоног бүр	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгсэл болон хүнд даацын машин механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, оношилгоо үйлчилгээг тогтмол, чанартай хийх				MNS4990:2010 Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Тээврийн хэрэгслийн утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих аргын стандартын /MNS 5013:2009, MNS5014:2009/ дагуу хянаж зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байлгах				MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
Барилгын ажлын үед	Барилгын ажил явагдаж буй цэгүүдэд талбайн цэвэрлэгээг	Авто зам,		7 хоногт 1-2	Агаарын тухай хууль,

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

цемент, элс зэрэг нунтаг бодисууд, мод төмрийн үртэс, хаягдал материалууд салхинд хийсэж орчны агаарт бохирдол үүсгэж болзошгүй	өдөр тутам хийж, барилгын хог хаягдлыг зөвшөөрөгдсөн цэгт тогтмол зайлуулж байх	барилгын ажил явагдах бүх цэгт		удаа	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага	
	Дулааны эх үүсвэр гаргах буюу хаягдал материалыг устгах зорилгоор шатамхай материалыг ил талбайд шатаахыг хориглоно					
3. Физик орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө						
Газар шорооны ажил, барилга угсралтын ажил, барилгын материал тээвэрлэх, ачих, буулгах ажлуудаас дуу чимээ үүсэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэг, оношилгоо, засварыг сар бүр хийж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гарахыг хориглох	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид,	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ	
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх	Барилгын ажлын талбай			ОХШХ-т тусган оруулсан	MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Дуу чимээний мониторинг хэмжилт хийж хяналт тавих					
Барилгын болон ахуйн хог хаягдлыг зүй зохистойгоор цуглуулж, зайлуулаагүйгээс физик орчны бохирдол үүсгэх	СХД-ийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, түүнд хаягдал шороон материал, ахуйн ба барилгын хог хаягдлыг зайлуулах цэг ба тээвэрлэх автомашины улсын дугаарыг тодорхой заасан бөгөөд шаардагатай тохиолдолд гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	Барилгын ажлын талбай, барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	2026 оны 1-р улиралд	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам	
	Барилгын ажил явагдаж буй газруудад хогийн хаягдлын цэг тогтоож, зориулалтын хогийн сав байрлуулсан бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд шинэчлэх					
	Барилгын түр кемп тус бүрд хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэгжүүлэх, шинэчлэх			Барилгын ажлын туршид		
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох					
	Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих					
	Барилгын түр кемпүүдээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах					

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Барилгын ажил дууссаны дараа хог хаягдлыг цуглуулж зайлуулах, талбайн цэвэрлэгээг бүрэн гүйцэд хийж хяналтын инженерт хүлээлгэн өгөх				
4. Гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Их хэмжээний хур бороо орсны улмаас барилгын ажил явагдаж буй зам, талбай үерт автаж, машин техник эвдэрч гэмтэх, хүн осолдох	Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж ажиллах, түүнд үерийн эрсдэлээс хамгаалах зохих арга хэмжээнүүдийг тусгаж өгөх	Барилгын ажил явагдах зам, талбай	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Онцгой байдлын тухай хууль
	Барилгын түр кемпүүд, бүх инженерийн байгууламжууд нь үерээс хууль хамгаалах байгууламжтай байх (үерээс хамгаалах далан, шуудуу зэрэг)				
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч, хур борооны усаар зөөгдөх буюу хөрсөнд нэвчих байдлаар гадаргын болон газрын доорх усны бохирдол үүсгэх	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд /синтетик шингээгч материал (TSSW50W), ширхэг/	500,000		Усны тухайн хуульMNS 6148 :2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг охирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				
	Шатах тослох материал асгарсан үед, хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлж синтетик шингээгч материал (TSSW50W) ашиглан шингээж авах				
Барилгын болон ахуйн зориулалтаар багавтар хэмжээний ус ашиглах	Үйл ажиллагаанд шаардагдах усны эх үүсвэр, хэрэглээг тогтоож, ус ашиглалтын гэрээ байгуулж ажиллах	Ундны усны эх үүсвэр дээр	Барилгын ажлын төсөвт багтсан		Барилгын ажлын явцад улирал бүр
	Ашиглаж буй усны хэмжээ, чанарт хяналт тавьж ажиллах /Ахуйн хэрэгцээнд болон барилгын ажилд ашиглах усыг ямар саванд хэрхэн нөөцөлж хадгалдаг эсэх /			MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ	
Шингэн хаягдал, 00-д хуримтлагдсан ялгадас зэрэг нь хөрсөнд нэвчиж газрын доорх усны найрлага, чанарт нөлөөлж болзошгүй.	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	Барилгын түр кемп	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Барилгын ажлын явцад 7 хоног бүр	MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх биобэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				Эрүүл ахуйн тухай хууль
5. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Машин тэрэг, хүний байнгын хөл хөдөлгөөнөөс үүдэн хөрс суларч доройтох, хөрсний элэгдэл үүсэж болзошгүй	Хөрсний эвдрэл талхагдал үүсэхээс сэргийлж хүнд даацын машинуудыг тогтсон маршрутаар зорчуулах	Барилгын материал тээвэрлэх зам дагуу, барилгын талбай барилгын түр кемпүүд	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд тусгасан.	Тухайн цэг дээрх барилгын ажил дуусах үед	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
	Барилгын ажил дуусах үед хөрс суларч доройтон, хөрсний элэгдэл үүссэн газруудад нөхөн сэргээлт хийх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Газар шорооны ажлын улмаас талбайн өнгөн хөрс хуулагдаж эвдрэлд орох ба шимт хөрсний овоолгыг стандартын дагуу үүсгэж хадгалаагүй нөхцөлд хөрсний чанар алдагдаж болзошгүй	Барилгын суурь ухах, гадна зам талбайн цэвэрлэгээ, тэгшилгээ зэрэг ажилд өртөж эвдэрсэн талбайд талбайд барилгын ажил дуусмагц нөхөн сэргээлт, тохижилтын ажлууд хийж, мод зүлэг тарих	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд		Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд	MNS5916:2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт
	Газар шорооны ажлын үед өнгөн хөрсний овоолгыг тусад нь үүсгэж стандартын дагуу хадгалах ба барилгын ажил дуусах үед нөхөн сэргээлтэд ашиглах				
Тос тосолгооны материал санамсаргүй байдлаар асгарч хөрсөнд нэвчсэнээр хөрсөн бүрхэвчийн бохирдол үүсгэж болзошгүй.	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникт түлш цэнэглэх ажлыг зөвхөн ШТС буюу цементэлсэн талбайд хийж гүйцэтгэх	Барилгын ажилд ашиглагдах бүх тээврийн хэрэгсэл, машин механизмууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй машин техникийг ажлын талбарт гарахаас өмнө өдөр бүр үзлэг хийж, тос тосолгооны материал хөрсөнд асгарч алдагдахаас сэргийлэх				MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, хөрсөнд асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх				
Хог хаягдал, кемпээс гарах бохир ус, бие засах газар, ахуйн бохирдол зэргээс үүдэлтэй хөрсний бохирдол үүсэж болзошгүй.	Барилгын ба ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	Барилгын түр кемпүүд дэх хогийн цэг, 00-ийн цэг	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан.		Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011-Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох				
	Барилгын түр кемпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	Барилгын түр кемпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх биобэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлорамин цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

6. Түүх соёлын өвд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ					
Газар шорооны ажлын явцад газрын хөрсөнд нуугдмал байсан археологи, палеонтологийн санамсаргүй олдвор, илэрч болзошгүй	Санамсаргүй олдвор илэрсэн цэгт барилгын үйл ажиллагааг нэн даруй зогсоох	Барилгын ажлын бүх багцууд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Газар шорооны ажлын явцад, тухай бүрд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
	Санамсаргүй олдвор илэрсэн тухай дүүргийн засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх				
	Археологийн хүрээлэнгийн мэргэжлийн баг ажиллуулж шаардлагатай судалгаа шинжилгээ хийлгэх, шаардлагатай бол авран хамгаалах малтлага хийлгэх				
7. Нийгэм, олон нийтэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө					
Барилга угсралт, газар шорооны ажлуудаас тоосжилт үүсэх	Газар шорооны ажил явагдаж буй цэгүүдэд 1 м2 талбайд 2-4л нормын дагуу тогтмол усалгааг хийх	Барилгын ажлын талбай	Энэхүү төлөвлөгөөний агаарын чанарын хэсэгт төсөвлөсөн төсвийн дагуу	Хуурай өдрүүдэд, өдөрт 2-3 удаа	MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээMNS4990:2010 Агаарын чанар – Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ
	Хүчтэй салхи шуургатай үед тоосжилтыг багасгах үүднээс газар шорооны ажлыг түр зогсоох				
	Хаягдал шороон материал, барилгын материал тээвэрлэж буй тээврийн хэрэгслийн ачааг хучиж бүтээх				
Барилгын материал тээвэрлэх, газар шорооны ажлуудаас дуу чимээ үүсэж ойр орчмын оршин суугчдын тав тухыг алдагдуулах	Барилгын ажилд ашиглагдаж буй автомашинуудыг техникийн үзлэгт сар бүр оруулж, хэт их дуу чимээтэй, стандартад нийцэхгүй тээврийн хэрэгслийг ажлын талбайд гаргахгүй байх	Газар шорооны ажил явагдах цэгүүд, бүх тээврийн хэрэгсэл	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид, өдөр бүр	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ
	Шаардлагатай тохиолдолд дуу чимээ тусгаарлах зөөврийн хана ашиглах				
	Дуу чимээ ихтэй ажлуудыг зөвхөн өглөөний 08:00 цагаас оройн 19:00 цагийн хооронд гүйцэтгэх				
Барилга угсралтын үйл ажиллагааны үед өндрөөс юм унаж хүн гэмтэж болзошгүй	Барилга угсралтын үед хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг чанд хатуу сахиж ажиллах	Барилга угсралтын ажил явагдах цэгүүд: Хамгаалалтын саравч бүхий гарц, Анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах цэгийн тоо 1ш	250,000	Барилга угсралтын ажлын явцад	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага.
	Баригдаж буй барилгыг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж явган зорчигч ойртохоос сэргийлэх				
	Шаардлагатай тохиолдолд баригдаж буй барилгын хажуугаар явган зорчигч нэвтрэх хамгаалалтын саравч бүхий гарцууд гаргаж өгөх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах				
Цемент, шохой, элс зэрэг нунтаг материал агаарт дэгдэж үзэгдэх орчныг хязгаарлаж болзошгүй	Зам барилгын болон барилгын ажилд хэрэглэгддэг цемент, элс, шохой зэрэг нунтаг материалыг битүү орчинд буюу тусгайлсан саванд хадгалах	Барилга угсралт, зам барилгын ажил явагдах цэгүүд – Нунтаг бодис хадгалах зориулалтын савны тоо 1 ширхэг	250,000		
Барилгын материал тээвэрлэх үйл ажиллагааны үед зам тээврийн осол аваар гарах буюу ус зөөж буй хүүхдүүд, явган зорчигчдын аюулгүй байдалд эрсдэл учруулж болзошгүй	Хүнд даацын машины жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын давтан сургалтад хамруулах, гэр хорооллын суурьшлын бүс дунд үүсэж болзошгүй эрсдэл, осол аваарын талаар тайлбарлан таниулах	Бүх жолооч нар Сургалтын тоо 1 удаа	Нэмэлт зардал гарахгүй	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
	Гэр хороолол дунд тээврийн машины хурдыг хязгаарлах дүрэм мөрдүүлэх	Барилгын материал тээвэрлэх маршрут дагуу	Нэмэлт зардал гарахгүй		
	Тээврийн жолооч нарт худаг, хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг, явган хүний гарц, уулзвар зэрэг осол аваар гарах эрсдэл бүхий цэгүүд дээр 5 секунд зогсоод хөдлөх дүрэм мөрдүүлэх				
Кемпийн орчинд хог хаягдал, бохир усыг замбараагүй зайлуулснаас үүдэн орчны бохирдол, үнэр танар үүсгэх	Барилгын түр кемп бүрд дараах эрүүл ахуйн үндсэн шаардлагууд тавигдана. Үүнд:	Барилгын түр кемпүүд, Барилгын ажлын бүх багцууд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан	Барилгын ажлын туршид	Хог хаягдлын тухай хууль, MNS 5344: 2011- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, Барилгын хог хаягдлыг цэвэрлэх, цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
	1. Хатуу хог хаягдлын менежмент. Хатуу хог хаягдлыг түр хадгалах зориулалтын цэг бий болгож, хашлага хамгаалалт хийж, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах, СХД-ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг 7 хоногт 2 удаа ачуулж байх				
	2. Шингэн хог хаягдлын менежмент. Кемпээс гарах бохир усыг битүү саванд түр хадгалж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх				
	3. Ажилчдын 00. Эрүүл ахуйн шаардлага хангасан 00-той байх, 00-н нүхэнд био-бэлдмэл ашиглаж халдваргүйжүүлэлт хийх, ойр орчмыг нь хлорамин шингэнээр тогтмол ариутгаж цэвэрлэх				

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Кемпийн орчинд сахилга бат, хэв журмын зөрчил гаргаж оршин суугчдын амгалан тайван байдлыг алдагдуулах	Барилгын ажилчдыг БОМТ, эрүүл ахуйн сургалтад хамруулж, зөрчлийн хуулийн холбогдох заалтуудыг сурталчлан таниулсан байх Кемпийн орчинд мөрдөх дотоод журамд сахилга батын асуудлыг нарийвчлан тусгаж өгөх ба үүнд согтууруулах ундаа хэрэглэх, ойр орчмын оршин суугчидтай асуудал зөрчил үүсгэх зэргийг хатуу хориглох	Барилгын бүх ажилчид – Сургалтын тоо 1 удаа	Нэмэлт зардал гарахгүй	Жил бүрийн барилгын ажлын эхэнд,	Зөрчлийн тухай хууль, MNS 4968 : 2000Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Гадна зам талбайн тохижилтын ажилд ашиглагдах хүнд даацын машин механизмууд осол аваар гаргаж болзошгүй	Замын индүүдэгч, бетон зуурмаг, асфальт тээвэрлэгч, дэвсгэгч зэрэг том оврын машин тэрэгний ажлын үед хяналтын дохиурчныг зайлшгүй ажиллуулах шаардлагатай ба том оврын машин тэрэг ухрах, эргэх маневруудыг зөвхөн хяналтын дохиурчны дохиогоор хийж гүйцэтгэх	Зам барилгын ажлын талбайд	Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам талбайн ажлын туршид	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
Өндөр хэмтэй асфальт болон бетон зуурмаг алдагдаж хүний гар хөл түлэгдэж гэмтэж болзошгүй	Бетон зуурмаг, асфальт материал тээвэрлэх, буулгах, хучилт хийх ажлуудыг нарийн чанд горимын дагуу тогтоосон талбайн хүрээнд гүйцэтгэж, санамсаргүй асгаралт үүсгэхээс сэргийлэх		Барилгын ажлын төсөвт багтсан	Зам талбайн ажлын туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968: 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
	Зам барилгын ажлын талбарт ажиллаж буй ажилчид хамгаалалтын хувцас хэрэглэлтэй байх				
Нийт дүн (SHTL-A)			3,495,061		

6. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хууль, “Ашигт малтмалын тухай” хууль, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль болон бусад хууль тогтоолын дагуу Толгойт дэд төвд явагдах барилгын ажлын улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн ажлыг Монгол улсын стандарт /MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008/-ын дагуу хийсэн байх үүрэгтэй. Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардлуудыг “Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан 2015 оны 03 сарын 30-ны өдрийн А-138 дугаар тушаалын хавсралт болох нөхөн сэргээлт хийгдэх ажлын үнэлгээ тооцох аргачлал”-ын дагуу тооцоолсон болно.

Нөхөн сэргээлт хийсний дараа 1 жил мониторингийн үйл ажиллагаа явуулна. Энэ нь нөхөн сэргээлт хийсэн талбай ургаж байгаа эсэхийг хянах зорилготой юм.

Барилгын газар шорооны ажил дууссаны дараа эвдрэлд орсон талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж ажиллана. Нийт 9-н төслийн **43,036.24** м² талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил, биологийн нөхөн сэргээлтийг 5344.73м² талбайд зүлэг, 10ш мод шилжүүлэх, **5-7** төрлийн 377ш мод бут нийт 387ш мод бут таригдахаар, байна.

Хүснэгт 21. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө.

№	Гэрээний дугаар	Төслийн нэр	Гэрээ дуусах хугацаа /он/	Техникийн нөхөн сэргээлт			Биологийн нөхөн сэргээлт			Нийт зардал /төгрөг/
				1м ² талбайн нөхөн сэргээлтийн зардал /төг/	Нөхөн сэргээлт хийх талбайн хэмжээ /м ² /	Зардал /төгрөг/	Зүлэгжүүлэх талбайн хэмжээ м ²	Тарих модны тоо хэмжээ /ш/	Зардал /төгрөг/	
1	ТЕС-А	Толгойт дэд төвд цахилгаан холбоо, шугам сүлжээ	2026	1,437.744	5,712.0	8,212,393.73	Байхгүй			8,212,393.73
2	ТЕС-В	Толгойт дэд төвд цахилгааны дэд станц, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам	2026	1,437.744	12,425.0	17,863,969.2	Байхгүй			17,863,969.2
3	ТЕС-С	Толгойт дэд төвд цахилгаан түгээх байгууламж, 10кВ цахилгаан түгээх кабель шугам	2026	1,437.744	10,695	15,376,672	Байхгүй			15,376,672
4	TRDH11A	Толгойт дэд төвийн зам, холбогдох инженерийн шугам хоолой (3-р хэсэг)	2026	1,437.744	817.6	1,175,499.5	Байхгүй			1,175,499.5
5	TRDH14-A	Толгойт дэд төвийн	2026	1,437.744	2,803.84	4,031,204.14	Байхгүй			4,031,204.14

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

		зам, дулааны шугам сүлжээ, холбогдох дэд бүтэц (1-р хэсэг)								
6	TRDH14B+ TRDH11B1	Толгойт дэд төвийн зам, дулааны шугам сүлжээ, холбогдох дэд бүтэц (2-р хэсэг)	2026	1,437.744	3,475.6	4,997,023.05	1365.61	-	1,300,000	6,297,023.05
7	SHTSC-A	Толгойтын ус, бохир ус, дулааны хоёрдогч холболт (Цэргийн хотхон)	2026	1,437.744	1,040	1,495,253.76	Байхгүй.			1,495,253.76
8	TSC+ TRDH11B2	1. Толгойт дэд төвийн бага сургууль. 320 суудалтай, Ерөнхий боловсролын дунд сургууль 2. Тохижилт, ногоон байгууламжийн ажил	2026	1,437.744	3633.6	5,224,186.6	1379	Шилмүүс мод-68ш, голт бор-56ш, гүйлс-58ш, агч-12ш, шар хуайс-130ш, шилжүүлэн суулгах 10ш мод нийт 334ш	3,142,800.00	8,366,986.6
9	SHTL-A	Толгойт дэд төв, 640 хүүхдийн суудалтайЕБС-ийн ногоон байгууламж	2026	1,437.744	2433.6	3,498,893.8	2600.12	Шилмүүс мод-30ш, голт бор 6ш, гүйлс 5ш, агч 12ш, шар хуайс-286м², 3м² цэцгийн мандал, нийт 53ш мод	1,325,000	4,823,893.8
Нийт					43,036.24	61,875,095.78	5344.73	387	5,767,800	67,642,895.78

7. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БОННУ-ний багийн төслийн талбайд хийсэгдсэн судалгаагаар Толгойт дэд төвийн хил хязгаарт дотор ямарваа нэгэн түүх соёлын өв дурсгалт газрууд байхгүй болох нь тогтоогдсон тул энэхүү төсөлд түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлэх шаардлага байхгүй болно.

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БОННУ-ний судалгааны баг Толгойт дэд төвд талбайд ажиллаж, газар ашиглалтын өнөөгийн нөхцөл байдлыг тодорхойлсон судалгааг хийсэн юм. Нүүлгэн шилжүүлэлтийн ажил хийгдэх хэрэгцээ шаардлага, газар эзэмшлийн байдлыг төслийн хүрээнд шинээр баригдах барилга байгууламж тус бүрээр авч үзвэл:

Дэд төв	Газар чөлөөлөлт ба нүүлгэн шилжүүлэлт	Өртөж буй хашааны тоо			Өртөж буй талбай, м ²
		Нийт	Тал	Бүтэн	
Толгойт	Авто зам ба Дэд бүтэц (АЗДБ)	281	145	136	67.344
	Сургалтын төв (СТ)	16	2	14	1.073
	Эмнэлгийн төв	11		11	6.091
	Тохижилт	16	9	7	3.769
	Дэд нийлбэр	324	156	168	84.277

Хүснэгт 22. Газар эзэмшлийн нөхцөл байдал

Газар эзэмшилтийн судалгаанаас харахад инженерийн шугам сүлжээг барьж байгуулахад Толгойт дэд төвийн хэмжээнд нийт 648 нэгж талбарт газар чөлөөлөлт хийгдэх ба уг ажлыг Нийслэлийн Газрын Алба хариуцан хийж гүйцэтгэсэн.

Хүснэгт 23. Хсүнэгт нөхөн олговор олгосон байдал.

Төвийн талбай	СХД-ийн 1,2,3,34,35р хороо	153 га
Нийт нөлөөлөл өрх	Тоо	557
	Талбай /га/	20.2
	Нөхөн олговор /тэрбум.т/	35.4
Чөлөөлөгдсөн өрх	Тоо	215
	Талбай /га/	8.07
	Нөхөн олговор /тэрбум.т/	14.6
Чөлөөлөгдөөгүй өрх	Тоо	342
	Талбай /га/	12.13
	Нөхөн олговор /тэрбум.т/	20.8

9. ОСОЛ ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БОННУ тайлангийн VII бүлэг буюу Эрсдэлийн үнэлгээний хүрээнд тодорхойлсон байгалийн аюул, гамшигт нөхцөл байдал болон төслийн үйл ажиллагаанаас хүний эрүүл мэнд аюулгүй байдал, байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж энэ хэсэгт орууллаа. Энэхүү төлөвлөгөөг Толгойт дэд төвд барилгын ажил явуулах бүх багцууд мөрдөж ажиллана.

Хүснэгт 24. Осол эрсдэлийн менежмент төлөвлөгөө. (Бүх багц)

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт
1. Байгалийн аюул, гамшигт нөхцөл байдал						
Үерийн эрсдэл	- Барилгын түр кемп, хөрсний овоолгыг үерт өртөхөөргүй газарт сонгож байршуулах, - Шугам хоолой тавих шуудуу ухах газар шорооны ажлыг хур борооны улирлаас урьтаж хийж дуусгах - Гамшгаас хамгаалах Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж холбогдох байгууллагаар батлуулж, хэрэгжүүлэх	Барилгын түр кемп, хөрсний овоолго	ҮАЗ		Барилгын ажлын турш	Усны тухай хууль, хот тосгоны төлөвлөлт, барилгажилтын норм ба дүрэм БНБД 30.01.03
Газар хөдлөлтийн аюул, эрсдэл	Онцгой байдлын үед гамшгаас хамгаалах арга хэмжээ авах талаарх сургалтад барилгын ажилчид, инженерүүдийг хамруулах	Бүх багцын ажилчид, инженерүүд	500,000	4,500,000	Барилгын ажлын явцад	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
	Газар хөдлөлтийн үед цугларах цэг тогтоож, самбар байршуулах	Барилгын түр кемп, ажил явагдаж буй цэгүүд, бүх багцууд	100,000	900,000		
	Барилга байгууламж барих газрын хөрсний шинж байдлын судалгааг иж бүрнээр хийж газар хөдлөлтийн бичил мужлалын нарийвчилсан зурагт тусгах	TEC-A, TEC-B, TEC-C, TRDH11A, TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B2, TSC+TRDH11B1, SHTL-A	Барилгын зураг төсөл боловсруулах зардалд багтсан.		Зураг төсөл ба барилгын ажлын үе шатанд	Хот тосгоны төлөвлөлт, барилгажилтын норм ба дүрэм БНБД 30.01.03
	Барилга, байгууламжийн үндсэн бүтээгдэхүүний чанар, материалын орц, бүтээцэд хяналт тавих, чичирхийлэлд тэсвэрлэх чадварыг шалгах барилга байгууламжуудыг паспортжуулах, ашиглалтын чанар байдалд үнэлгээ өгөх					
Гал түймрийн аюул эрсдэл	- Ажилчдын түр кемпэд галын булан байгуулж гал унтраах багаж төхөөрөмжөөр хангах.	Барилгын түр кемп, бүх багцууд	1,500,000	13,500,000	Үйл ажиллагааны турш бэлэн	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, галын аюулгүй байдлын тухай

					байдалд байх	хууль
	- Барилгын ажилчдад тогтмол зааварчилгаа өгч ажиллах. - Галын болзошгүй аюул, ослын үед авах арга хэмжээний бэлтгэл, зохион байгуулалтын ажлыг “Галын аюулгүй байдлын тухай хууль”-ийн шаардлагад нийцүүлж хийх - Гал гарсан тохиолдолд газар авхуулахгүй унтраах анхан шатны арга хэмжээ авах, Онцгой байдлын албанд цаг алдалгүй мэдээлэх - Гал түймрийн аюултай тоног төхөөрөмжийг тавигдаж буй шаардлагын түвшинд стандартын дагуу тусгаарласан өрөө, ил талбайд байрлуулах - Цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын дүрэм, стандартын шаардлага хангасан эсэхэд хяналт тавих - Цахилгааны байгууламж, тоног төхөөрөмжөө аянга цахилгаанаас хамгаалж буй байдалд хяналт тавих - Шинээр баригдах нийгмийн барилга байгууламжуудад гал түймрээс хамгаалах систем төлөвлөж өгөх	Бүх багцууд	ҮАЗ		Барилгын ажлын туршид	
2. Төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалах осол, эрсдэл						
2.1. Газар шорооны ажил						
Шугам хоолой тавих шуудуунд хүн унах	Газар шорооны ажил идэвхтэй явагдаж буй цэгийг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж анхааруулах тэмдэг байрлуулах	Газар шорооны ажил явагдах бүх цэгт	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд заасны дагуу	Газар шорооны ажил явагдах хугацаанд		Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Газар ухах ажлын үед хөрсөнд нуралт үүсэж осол гарах	Ажил эхлэхийн өмнө, ажлын явцад хэвгий хэсэг, хөрсний бүтцийг шалгах, ачааны машины даацыг тохируулах, нурах эрсдэлтэй газарт ажилчид нэвтрэхийг хориглох, хөрсийг тохирсон хэмжээнд ухах		ҮАЗ			

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Гинжит экскаватор газар ухах явцад осол гаргах	Машин механизмын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, машин механизмын ард улаан гэрэл, самбар тавих, машин механизмыг ашиглах явцад дохиочныг талбайд ажиллуулан бусад ажилчин орохыг хориглох				
Кабель, холбооны утас шугамыг хөндөж гэмтээх	Газар шорооны ажил явагдах орчинд буй шугам сүлжээний схем, зургийг сайтар судалж ажлаа төлөвлөх, инженерийн хяналт тавих	Дэд төвд одоо байгаа шугам сүлжээнүүд TEC-A, TEC-B, TEC-C, TRDH11A,	YA3	Үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө	
2.2. Шугам хоолойн угсралт, суурилуулалтын ажлууд					
Гагнуурын оч үсэрч хүн гэмтэх	Зориулалтын хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл өмсөх, гагнуур хийгдэж буй цэгийг хашиж хамгаалах	Холболт, угсралтын ажил явагдаж буй цэгт	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	Шугам хоолойн угсралтын ажлын үед	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Зүсэх, бутлах ажлын үед осол гарах	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх,				
Цахилгаанд цохиулах	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх				
2.3. Барилга угсралтын ажил					
Өндрөөс юм унаж хүн гэмтээх	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх, барилга баригдаж буй талбайг тойруулан хамгаалалтын хашлага татаж, анхааруулах тэмдэглэгээ байршуулах, шаардлагатай тохиолдолд хамгаалалтын саравч бүхий зам төлөвлөж өгөх	Барилга угсралтын ажил явагдах бүх цэгт	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд заасны дагуу	Барилга угсралтын ажлын явцад, 2025 онд	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Ачаа өргөх үед тросс тасрах	Ачаа өргөх троссын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, тросс өргөх чиглэлд хүн явуулахгүй байх		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан		
Зүсэх, бутлах ажлын үед осол гарах	ХААБ-ын стандарт журмыг мөрдөх, хамгаалах хэрэгсэл өмсөх		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан		
Химийн хорт ба аюултай бодис агуулаагүй барилгын материал сонгож ашиглах	агуулаагүй барилгын материал сонгож ашиглах Төслийн барилгын ажилд VOC зэрэг химийн нэгдлүүд, хорт ба аюултай бодис агуулсан материал хэрэглэхээс татгалзах, зайлшгүй хэрэглэх болсон тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагаар химийн бодисын эрсдэлийн үнэлгээг хийлгэх шаардлагатай.	Барилга угсралтын ажил явагдах бүх цэгт	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан		Химийн хорт ба аюултай бодисын тухай хууль
2.4. Зам барилгын ажил					

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

Бетон насосын машин суурилуулахад осол гарах	Бетон зуурмагийн машин ухрах, хөдлөх үед дохиочин ажиллуулах, хамгаалалтын хувцас хэрэглэл өмсөх, ажлын хувцас өмсөөгүй хүнийг талбай руу ойртуулахгүй байх	Зам барилгын ажил явагдах бүх цэгт, бүх багц	YA3	Үйл ажиллагааны туршид	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Зам индүүдэгч, зуурмаг шахагч машин механизмууд осол гарах	Ухрах, эргэх маневрыг зөвхөн дохиочны заавраар хийх				
Өндөр температуртай асфальт алдагдах, түүнд түлэгдэх	Ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа ажил эхлэхээс өмнө өгөх, хувийн хамгаалалтын хувцас хэрэглэл өгч хэрэглүүлэх				
Хучилт хийх тоног төхөөрөмж эвдрэх	Урьдчилсан төлөвлөгөө гаргах, машин механизмын бүрэн бүтэн байдлыг тогтмол хянах, шаардлагатай засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийх				
Зам доогуур тавьсан ус нэвтрүүлэх хоолой бөглөрөх	Ус нэвтрүүлэх хоолойнуудыг жил бүр цэвэрлэж хуримтлагдсан хог хаягдал, хагшаасыг зайлуулж байх		Нийслэл хотын зам засвар, арчилгааны төсвөөс санхүүжнэ.	Зам ашиглалтын үед, жил бүр	Авто замын тухай хууль
2.5.Барилгын материал тээвэрлэх, ачих буулгах үйл ажиллагаа					
ажилд ашиглагдаж буй машин явган зорчигчийг мөргөж гэмтээх буюу бусад машин тэрэгтэй мөргөлдөх	Жолооч нарыг замын хөдөлгөөний аюулгүй ажиллагааны сургалтад давтан хамруулах, аюулгүй ажиллагааны журмыг чанд мөрдүүлэх, техникийн бүрэн байдлыг тогтмол шалгах, гэр хороолол доторх замд хурдны хязгаар тогтоох	Бүх багцад хамаарах тээврийн хэрэгсэл	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд заасны дагуу	Барилгын ажлын туршид 2023-2025 онд	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрэм
Барилгын материал ачиж буулгах явцад осол гарах	Ачаа өргөх троссын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах, ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх, тросс өргөх чиглэлд хүн явуулахгүй байх		Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	Өдөр тутам	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, MNS 4968 : 2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага
Нийт дүн			14,400,000		
TEC-A, TEC-B, TEC-C, TRDH11A,TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B2,TSC+TRDH11B1,SHTL-A, SHTSC-A			1,600,000		

10. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 25. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, ₮	Нийт зардал, ₮	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ	Барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллага нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж ТУН-ээр хянуулж, хэрэгжүүлж ажиллана.	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Хог хаягдлын тухай хууль
		СХД дүүргийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж ажиллах					
	Ахуйн	Барилгын түр кэмпэд ахуйн хатуу хог хаягдлыг түр цуглуулах цэг тогтоож, хашлага хамгаалалт хийж тэмдэгжүүлэх	9 багц	500,000	4,500,000	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.1.энэ хуулийн 9.1.3-т заасан журмын дагуу энгийн хог хаягдлаа ангилан ялгах; 10.2.5.үүссэн аюултай хог хаягдлаа эрх бүхий байгууллагад, эсхүл тогтоосон тусгай цэгт хүлээлгэн өгөх
1		СХД -ийн ТҮК-тэй хог хаягдлыг тээвэрлэх гэрээ байгуулж цугларсан хог хаягдлыг хог хаягдлын нэгдсэн цэгт тээвэрлэн хүргэх ажлыг гүйцэтгүүлэх	Гэрээний дүнгээр			7 хоногт 2 удаа	
2		Хог хаягдлыг замбараагүй хаях, зөвшөөрөлгүй газарт хураах, цуглуулахыг хатуу хориглох	-	-	-	Барилгын ажлын туршид	
3		Барилгын ажил явагдаж буй газруудад зориулалтын хогийн сав байрлуулах	Багц тус бүр 3 ш, 9 багц	250,000	2,250,000		
		Барилгын түр кэмпээс үүсэх шингэн хог хаягдлыг зориулалтын саванд цуглуулж, зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулж байх	7-14 хоногт 1 удаа	200,000	1,800,000		
		Барилгын түр кэмпийн 00-н нүхэнд бактерийн бохирдлоос сэргийлэх био-бэлдмэл хэрэглэж, ойр орчмыг хлораминт цацлагаар тогтмол ариутгаж цэвэрлэж байх	-	150,000	1,350,000		
		Хог хаягдлын менежмент, талбайн үзлэгийг өдөр тутамд зохион байгуулж хяналт тавих	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан				
	Барилгын хог хаягдлын менежмент	1. Барилгын хог хаягдлыг дахин ашиглах, дахин боловсруулах хэрэгцээ, төрлөөр нь ангилан ялгана. 2. Барилга, байгууламж, явган хүний зам талбай, ногоон байгууламж барих, шинэчлэх, өргөтгөх, засварлах, тоноглох, буулгахад үүсэх хог хаягдлыг бүрэн цэвэрлэж,	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан			Барилгын ажлын туршид	

		талбайг чөлөөлнө. 3. Барилгаас үүссэн дахин боловсруулах боломжгүй хог хаягдлыг зайлуулах зөвшөөрлийг СХД-ийн Засаг даргаас авч, хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт тээвэрлэн зайлуулна. 4. Барилгын хог хаягдал тээвэрлэх ажлыг тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр хийж гүйцэтгүүлнэ. 5. Барилгын хог хаягдал тээвэрлэх машиныг нийслэлийн нэгдсэн GPS-ийн хяналтын системд бүртгүүлсэн байх хог хаягдлыг зориулалтын цэгээс бусад газар хаяхгүй байх 6. Барилгын хог хаягдал тээвэрлэх тэвштэй буюу өөрөө буулгагч тээврийн хэрэгсэл нь хог хаягдлыг гээгдэхээс хамгаалах зориулалтыг хэрэгсэлтэй, өндөрлөгөө, хашлага, бүтээлэгтэй байх			
	Хаягдал шороон материалын менежмент	1. Барилгын суурь ухах ажлаас үүсэх 69700 м3 хаягдал шороон материалыг Цагаандавааны хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэн зайлуулах зөвшөөрлийг СХД-ийн захиргаанаас авч, хог хаягдлын гэрээнд тусган оруулж өгнө. 2. Хаягдал шороон материалыг их хэмжээгээр хуримтлуулалгүйгээр тухай бүрт зайлуулж байх 3. Гэрээт гүйцэтгэгч нь хаягдал шороон материалын ялгарал, овоолго, ачиж зайлуулсан тоо хэмжээний бүртгэлийг өдөр тутам хөтөлж, 7 хоног бүр ТУН-д тайлагнана.	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан	Барилгын ажлын туршид	
Нийт			9,900,000 төгрөг		
Нийт дүг TEC-A, TEC-B, TEC-C, TRDH11A,TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B2,TSC+TRDH11B1,SHTL-A, SHTSC-A н			1,100,000		

11. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 26. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө. (Бүх багц)

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь,	Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
Барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллага нь эрх бүхий байгууллагаар батлагдсан энэхүү БОМТ-ийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө буюу Г-БОМТ-г боловсруулж ТУН-д хянуулж батлуулах	Нэмэлт зардал гарахгүй	Гэрээнд гарын үсэг зурснаас хойш 30 хоногийн дотор	Барилгын ажил гүйцэтгэгч компанийн удирдлага	-
Энэхүү “Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө” болон “Гүйцэтгэгчийн Байгаль орчин, менежментийн төлөвлөгөө” болон бусад холбогдох төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг ханган ажиллах	Төслийн зардалд тусгасан хэмжээг баримтлах	Барилгын ажлын үед болон түүний хэрэгжилтийг тайлагнах хугацаанд	ТУН-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн	-
Барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллага нь талбайн байгаль орчин, нийгэм, эрүүл ахуй аюулгүй байдлын ажилтныг томилж ажиллуулах, уг ажилтан нь Г-БОМТ-г боловсруулах, хэрэгжүүлэх, тайлагнах, барилгын ажлын талбарт өдөр тутмын БО-ны хяналт тавих зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.	Барилгын ажлын төсөвт өртөгт багтсан	Барилгын ажлын үед болон түүний хэрэгжилтийг тайлагнах хугацаанд	Барилгын ажил гүйцэтгэгч компанийн удирдлага	-
Байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр инженер, барилгын ажилчдыг чадавхжуулах	-	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Барилгын ажил гүйцэтгэгч компанийн удирдлага	-
БОМТ-ний хэрэгжилтэд БО-ны бүрэлдэл хэсгүүдээр хөндлөнгийн хяналт тавих	Гэрээний дүнгээр	Барилгын ажлын туршид	Хөндлөнгийн хяналтын гэрээт байгууллага	төслийн талбайд
Гамшгаас хамгаалах Онцгой байдлын төлөвлөгөө боловсруулж холбогдох байгууллагаар батлуулж, хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны зардлаас	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Барилгын ажил гүйцэтгэгч компанийн удирдлага	-
Барилгын ажлын гэрээт гүйцэтгэгч байгууллага нь Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж ТУН-ээр хянуулж, хэрэгжүүлж ажиллана.	Үйл ажиллагааны төсөвт багтсан	Барилгын ажил эхлэхээс өмнө	Хог хаягдлын тухай хууль	-
Энгийн болон барилгын хатуу хог хаягдлыг хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт зайлуулах зөвшөөрлийг Чингэлтэй дүүргийн Засаг даргын Тамгын газраас авч, Чингэлтэй дүүргийн тохижилт үйлчилгээний газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, гэрээний дагуу зайлуулах арга хэмжээ авах				-
TEC-A, TEC-B, TEC-C, TRDH11A,TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B2, TSC+TRDH11B1, SHTL-A, SHTSC-A		-		

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

12.1. ТЕС-А, ТЕС-В, ТЕС-С

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Цахилгаан холбооны шугам сүлжээ барьж байгуулах ТЕС-А, ТЕС-В, ТЕС-С багц	Агаарын чанар SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , PM _{2.5}	Барилгын ажил явагдах талбайд	Жилд 2 удаа	2 цэгт	100,000	400,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ Дуу чимээний түвшин (Децибел)			2 цэгт	50,000	200,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, pH, давсжилт, чийгшил, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Ca, Mg, P ₂ O ₅ , K ₂ O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын түр кемп		2 цэгт	100,000	400,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ Pb, Cr, Cd, Zn, Ni, Cu, усны батерлоги:	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		2 цэгт	120,000	480,000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	4 цэгт	200,000	800,000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344 : 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
ТЕС-А, ТЕС-В, ТЕС-С багц тус бүр						2,280,000	

12.2. TRDH11A

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Инженерийн	Агаарын чанар	Барилгын	Жилд 2 удаа	4 цэгт	100,000	800,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

шугам сүлжээ, авто зам барих TRDH11A	SO2, NO2, PM10, PM2.5	ажил явагдах талбайд					Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ Дуу чимээний түвшин (Децибел)			4цэгт	50,000	400,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, рН, давсжилт, чийгшил, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын түр кемп		4 цэгт	100,000	800,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni, Cu, усны бактериологи	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		2 цэгт	120,000	960,000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	4 цэгт	200,000	1.600.000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
TRDH11A						4,560,000	

12.3. TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B1

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Инженерийн шугам сүлжээ, авто зам барих TRDH14A,	Агаарын чанар SO2, NO2, PM10, PM2.5	Барилгын ажил явагдах талбайд	Жилд 2 удаа	3 цэгт	100,000	600,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

TRDH14B+TRDH11B1 багц							газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ Дуу чимээний түвшин (Децибел)			3 цэгт	50,000	300,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, рН, давсжилт, чийгшил, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын түр кемп		3 цэгт	100,000	600,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni,Cu, усны бактерлоги	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		3 цэгт	120,000	720,000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	4 цэгт	200,000	1.600.000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
TRDH14A, TRDH14B+TRDH11B2 багц тус бүр						3,820,000	

12.4. TSC+TRDH11B1

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Толгойтын дэд төвийн бага сургууль. 320 суудалтай, Ерөнхий боловсролын дунд сургууль, тохижилт,	Агаарын чанар SO2, NO2, PM10, PM2.5	Барилгын ажил явагдах талбайд	Жилд 1 удаа	1 цэгт	100,000	200,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ			1 цэгт	50,000	100,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

ногоон байгууламжийн ажил TSC+TRDH11B2 багц	Дуу чимээний түвшин (Децибел)						хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, pH, давсжилт, чийгшил, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын түр кемп		1 цэгт	100,000	200,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni,Cu, усны бактериологи	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		1 цэгт	120,000	240.000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	4 цэгт	200,000	1.600.000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
TSC+TRDH11B1						2,340,000	

12.5 SHTSC-A

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Салбар шугам байгуулах SHTSC-A, SHTSC-B багц	Агаарын чанар SO2, NO2, PM10, PM2.5	Барилгын ажил явагдах талбайд	Жилд 2 удаа	2 цэгт	100,000	400,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ Дуу чимээний түвшин (Децибел)			2 цэгт	50,000	200,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, pH, давсжилт, чийгшил, физик	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын		2 цэгт	100,000	400,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	түр кемп					
	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni, Cu, усны бактерлоги	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		2 цэгт	120,000	480.000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	4 цэгт	200,000	1.600.000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
SHTSC-A						3,080,000	

12.6. SHTL-A

Гэрээний дугаар	Хяналт шинжилгээ хийх	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
Салбар шугам байгуулах SHTL-A	Агаарын чанар SO2, NO2, PM10, PM2.5	Барилгын ажил явагдах талбайд	Жилд 1 удаа	1 цэгт	100,000	200,000	MNS4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн Ерөнхий Шаардлага MNS5885:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2010 Агаарын чанар - Хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэмжээ MNS4990:2000 Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлага
	Дуу чимээ Дуу чимээний түвшин (Децибел)			1 цэгт	50,000	100,000	MNS4585:2016 Гадаад орчны дуу чимээний хүлцэх хэмжээ MNS4995:2015 Ажлын орчинд дуу чимээний давтамж болон хэлбэлзэл
	Хөрсний чанар Хөрсний төлөв, элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, рН, давсжилт, чийгшил, физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P2O5, K2O, хүнд металлын үзүүлэлтүүд	Барилгын ажлын талбай, ажилчдын түр кемп		1 цэгт	100,000	200,000	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

2026 онд хэрэгжүүлэх Толгойт дэд төвийн Байгаль Орчны Менежментийн Төлөвлөгөө, Орчны Хяналт Шинжилгээний Хөтөлбөр

	Ундны усны чанар Усны физик химийн шинж чанар, хүнд металлын бохирдлын шинжилгээ: Pb, Cr, Cd, Zn, Ni, Cu, усны бактериологи	Ус авч ашиглаж буй ойролцоох худаг		1 цэгт	120,000	240.000	MNS0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Эрүүл ахуйн хяналт шинжилгээ Хог хаягдлын цэг, ажилчдын 00, амрах байр, ажлын орчин нөхцөлд хяналт хийх	Ажилчдын түр кемп, барилгын ажлын талбай, хог хаягдлын цэг	Жилд 2 удаа	1 цэгт	200,000	800.000	MNS 4968:2000 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага. MNS 5344: 2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага Эрүүл ахуйн тухай хууль
SHTL-A						1,540,000	

13. НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ИРГЭДЭД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь БОННУ батлагдсанаас хойш төсөл тус бүр дээр тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж, БОУАӨЯ-аар батлуулах үүрэгтэй. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг тухайн оны 11 дүгээр сарын 1 өдрийн дотор Нийслэлийн Байгаль орчны газарт хүргүүлнэ. Нийслэлийн Байгаль орчны газар нь байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хүлээж авч, түүний биелэлтийг шалгаж, дүгнэлт гаргана. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан, түүнд хийсэн ажлын хэсгийн дүгнэлтийг үндэслэн, биелэлтийг хянаж, дараагийн жилд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг БОУАӨЯ батална. БОННУ-ний тайлангийн хүрээнд боловсруулагдаж байгаа БОМТ нь 5 жилийн хугацаагаар төлөвлөгдсөн бөгөөд тухайн жилийн менежментийн төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулахдаа төслийн барилгын ажлын явцтай уялдуулан хянах нь зүйтэй. “Толгойт дэд төв барих төсөл нь нь 2 жилээс дээш хугацаанд үргэлжлэх тохиолдолд “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 10-р зүйлд заасны дагуу төслийн үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд байгаль орчны аудит хийлгэж дээрх хуулийн заалтыг мөрдөж ажиллах шаардлагатай.

Хүснэгт 27. БОМТ-ний хэрэгжилтийг оролцог талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь.

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
БОУАӨЯ	Тухайн жилийн БОМТ-г бэлтгэх хүргүүлэх	Тухайн онд хийгдэх ажлууд, хэрэгжүүлэх БО-ыг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөлт	Өмнөх оны 12-р сарын 30-ны дотор	Тухайн жилийн БОМТ дээр шинжээчийн санал шүүмжийг авч, тусган оруулах	Төслийн Удирдах Нэгж
	Тухайн жилийн БОМТ-г хянуулж, батлуулах	Баталгаажих нүүр хуудасны загварын дагуу (БОМТ журмын 1-р хавсралт)	Тухайн оны 3-р сарын 31-ний дотор		Төслийн Удирдах Нэгж
Нийслэлийн Байгаль Орчны Газар	Тухайн жилийн БОМТ-ний биелэлтийн тайланг хүргүүлэх	БОМТ-ний биелэлт, үр дүн	Тухайн оны 11-р сарын 1-ний дотор	Тухайн жилийн БОМТ-н биелэлтийн тайланд ажлын хэсгийн санал шүүмжийг авч, тусган оруулах	Төслийн Удирдах Нэгж
	БОМТ-ний биелэлтийг газар дээр нь шалгаж, дүгнэлт гаргах	БОМТ-ний биелэлтийг хүлээж авах дүгнэх хуудас (БОМТ журмын 4-р хавсралт)	Тухайн оны 11-р сарын 30-ны дотор		Төслийн Удирдах Нэгж
Төсөл хэрэгжиж буй СХД ийн 1,2, 3,20,35-р хорооны захиргаа, ИНХ, оршин суугчид	Олон нийтийн уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулах	БОМТ-ний биелэлтийг олон нийтэд мэдээлэх, танилцуулах	Жилд 1 удаа	БО-ны нөлөөлөл, БОМТ-н хэрэгжилтийн талаарх олон нийтийн санал, шүүмжийг хүлээн авч ажлын төлөвлөлт, зохион байгуулалтад тусгах	Төслийн Удирдах Нэгж